วารสารข้าราชการ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 4 เมษายน 2517

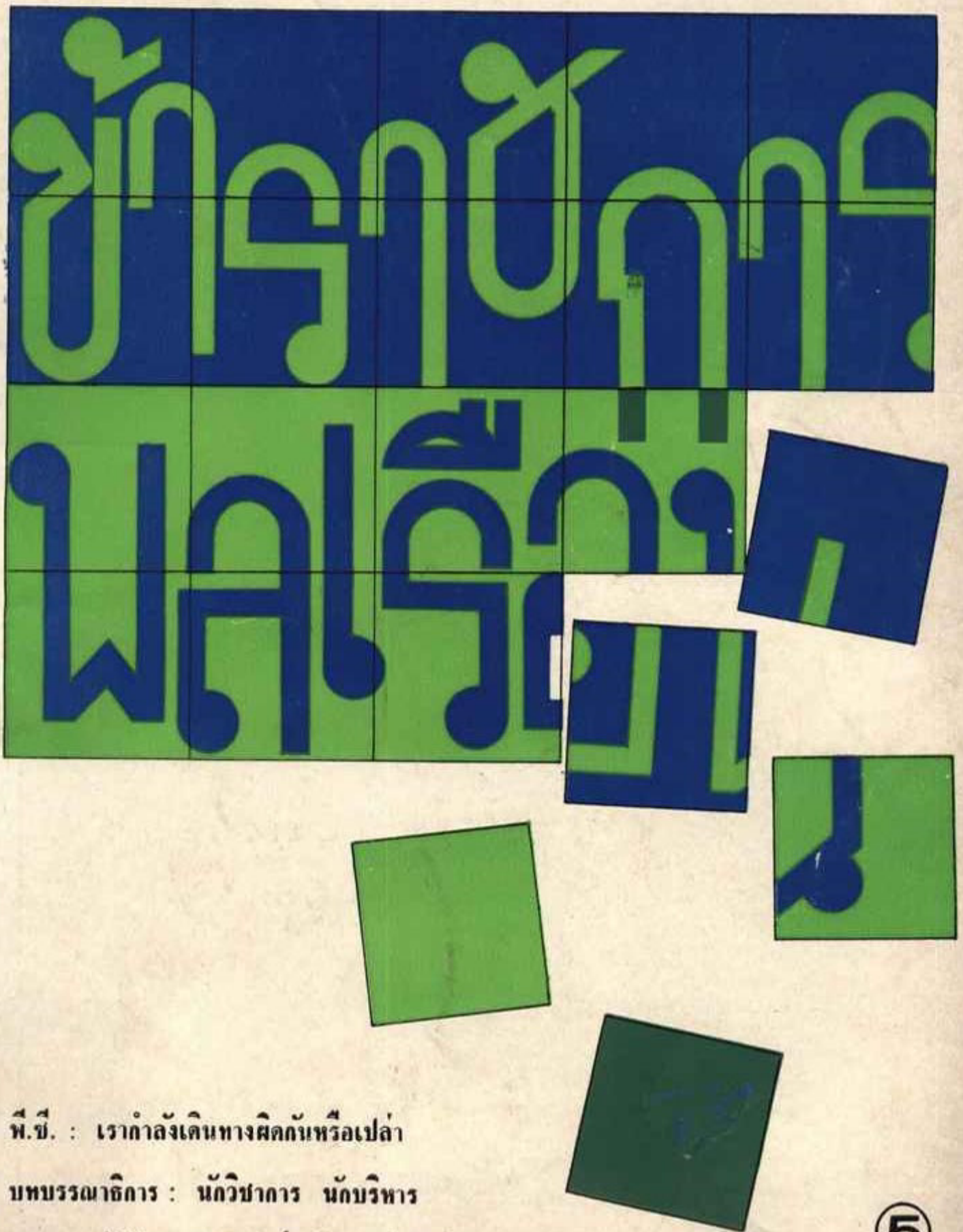

พี.บี. : เรากำลังเดินทางผิดกันหรือเปล่า

บทบรรณาธิการ : นักวิชาการ นักบริหาร

การสอบเข้ารับราชการในระบบจำแนกตำแหน่ง

ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๐๗

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
๒. เพื่อเผยแพร่แนวคิดในการปฏิบัติราชการ
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ

จำหน่ายปลีก เล่มละ ๕ บาท
สมาชิก ปีละ ๔๕ บาท รวมค่าส่ง
ขอกรับที่ผู้จัดการวารสารข้าราชการ
สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก
โทร. ๘๑๙๔๕๔ หรือ ๘๑๓๓๓ ต่อ ๓๔

ท่านสมาชิกที่มีปัญหาเกี่ยวกับ กฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน ปัญหาลับ หรือปัญหาข้องใจอื่นใด โปรดส่งคำถามไปที่ "บรรณาธิการวารสาร" นี้

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การพิมพ์ บางลำภู กรุงเทพมหานคร
นางจำรัส อ่องจริต ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. ๘๒๙๖๕๖

สารบาญ

จดหมาย จดหมาย ——— ๒
บทบรรณาธิการ ——— ๘
พ.ช. : เรากำลังเดินทางผิดหรือเปล่า ——— ๑๒
ธีระธุทธ์ หล่อเลิศรัตน์
การสอบเข้ารับราชการ
ในระบบจำแนกตำแหน่ง ——— ๒๓
พิศณุ จิตรสำเริง
สถิติข้าราชการพลเรือน
ที่มีวุฒิในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ——— ๓๐
ฝ่ายแผนงานและสถิติ
๔๐ ——— ใหม่ ๆ ในราชการ
สมศักดิ์ ศุภะรัชฎเลข
๔๒ ——— กฎหมาย + ระเบียบใหม่
๕๗ ——— จำนวนข้าราชการกับค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้
๖๓ ——— ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน
๗๖ ——— จดหมายเปิดผนึก : คอลัมน์ "ข้าราชการใหม่"
๗๘ ——— มองคนละมุม : คอลัมน์ อัตนี หฤทัย
๘๘ ——— ท้ายเล่ม

ปก : ระบบข้าราชการพลเรือนปัจจุบัน

ออกแบบโดย : ธำรงค์ ทรงบัณฑิตย์

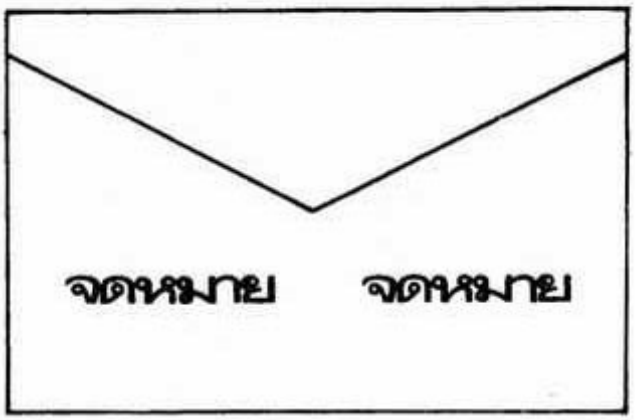

นนทบุรี

๑๔ มีนาคม ๒๕๑๗

เรียน ท่านบรรณาธิการวารสารข้าราชการ

กระผมเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการผู้หนึ่งหลายปีติดต่อกันมาแล้ว ได้ติดตามผลงานตลอดมา แต่ไม่เคยได้แสดงความคิดเห็นหรือถามปัญหาข้อข้องใจมาเลย เพราะบางครั้งตั้งใจว่าจะถามมาก็มีสมาชิกท่านอื่นสอบถามมาก่อน กระผมก็ได้รับทราบคำตอบเป็นที่กระจ่างชัด จึงมิต้องรบกวนท่านบรรณาธิการอีก อย่างไรก็ตาม กระผมขอสรุปว่า การจัดทำวารสารข้าราชการในยุคหลัง ๆ นี้ มีรสเด็ดเผ็ดมันเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้นสมกับที่เราได้หันเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยกันอีกที หลังจากวันมหาวิปโยค ขอให้คงเส้นคงวาเช่นนี้ตลอดไปชั่วกาลนานเถิดครับ พูดถึงเรื่องประชาธิปไตยซึ่งก็ย่อมหมายความอย่างง่าย ๆ ว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเสมอภาคกันทั้งสิทธิและหน้าที่ และทุกกระบวนการย่อมต้องการความยุติธรรมเป็นสรณะ เมื่อเป็นดังนี้ กระผมมีเรื่องใคร่ขอรบกวนท่านบรรณาธิการ ซึ่งเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ท่านหนึ่งในสำนักงาน ก.พ. ซึ่งกระผมพอจะทราบทัศนะคติของท่านจากการติดตามวารสารข้าราชการว่า ท่านเป็นผู้หนึ่งที่รักความยุติธรรมและเป็นนักประชาธิปไตย ในฐานะที่ท่านเป็นข้าราชการท่านก็ย่อมรักความยุติธรรมในวงราชการด้วย ดังนั้นกระผมจึงใคร่รบกวนท่านให้ช่วยผดุงความยุติธรรมให้แก่ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่ยึดมั่นในอาชีพราชการอย่างแท้จริง ที่ยังไม่ได้ความยุติธรรมเสียทีจะโดยวิธีใดก็ตามที่ท่านสามารถจะกระทำได้ กล่าวคือ ตามพรบ. ข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบเลื่อนชั้นข้าราชการ บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาเลื่อนขึ้นเป็นชั้นตรีได้ด้วยการสอบแข่งขันในวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี โดยข้าราชการชั้นจัตวาผู้มีสิทธิสอบแข่งขันต้องรับราชการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ถึงวันสมัครเข้าสอบแข่งขัน เวลา ๕ ปี

ให้ลดลงเหลือเพียง ๒ ปี สำหรับผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เมื่อสามารถสอบแข่งขันได้ทั้ง ๒ กรณีก็จะบรรจุเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีอันดับ ๑ เท่ากัน (หากเงินเดือนยังไม่ถึงขั้น) แต่ในกรณีที่ได้รับมากกว่าก็จะได้รับในอัตราเดิม หลักการอันนี้นับว่าเป็นธรรมดียิ่ง เพราะยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในระดับเดียวกัน มีความรู้เท่ากันได้เงินเดือนเท่ากัน (เริ่มต้น) สำหรับที่ควรแก้ไขได้แก่การสอบเลื่อนชั้นข้าราชการชั้นตรีเป็นชั้นโทและชั้นโทเป็นชั้นเอก ซึ่งตามมาตรา ๕๘ และ ๕๙ บัญญัติไว้กำหนดเงื่อนไขอายุราชการ แต่ยังมีกฎ ก.พ. กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นอีก ผิดกับข้าราชการชั้นจัตวาซึ่งกำหนดเงื่อนไขแต่อายุราชการเท่านั้น ไม่กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนแต่อย่างใด กล่าวโดยสรุปข้าราชการชั้นตรีเมื่อมีอายุราชการครบ ๓ ปี หรือ ๑ ปี (ถ้ามีปริญญา) สอบเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการชั้นโทได้ แต่อาจจะไม่ได้รับการบรรจุแม้จะสอบได้คะแนนสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งในกรณีที่อัตราเงินเดือนไม่ถึงขั้นที่กำหนด (มีปัญหาเฉพาะพวกที่มีอายุราชการ ๓ ปี) เพราะไม่มีค่านิยม (ปริญญา) แต่พวกที่มีค่านิยม (ปริญญา) แม้จะสอบได้ในอันดับต่ำกว่าก็สามารถเลื่อนชั้นและบรรจุได้เพราะอัตราเงินเดือนถึง (ปรับให้หลายหน) อันนี้ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งเพราะไม่ยอมรับความรู้ความสามารถของผู้ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่เดียวกัน เช่นข้าราชการชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี เพราะกฎ ก.พ. กำหนดไว้ว่า (อัตราเดิม) ชั้นตรีจะเลื่อนเป็นชั้นโทในอัตราว่างได้จะต้องได้รับเงินเดือน ๑,๒๐๐ บาท แต่เดิมชั้นตรีบรรจุขั้นแรก เงินเดือน ๗๕๐ บาท ขั้นวิ่งขั้นละ ๕๐ บาท ถ้าได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ ๑ ขั้น กว่าจะได้รับเงินเดือน ๑,๒๐๐ บาท ต้องใช้เวลาถึง ๙ ปี คิดดูเอาเองครับเป็นธรรมหรือไม่และอายุการสอบขึ้นบัญชีไว้เพียง ๒ ปีก็ยกเลิก บางครั้งเร็วยิ่งกว่าถ้ามีการสอบใหม่บัญชีเก่าเป็นอันยกเลิก พวกที่ได่เต้ามาแม้จะมีความรู้ทัดเทียมพวกมีค่านิยม (สามารถสอบได้และได้คะแนนสูงกว่า) เงินเดือนไม่ถึงบรรจุไม่ได้ต้องสอบแล้วสอบอีกกว่าจะได้บรรจุ พวกที่สอบได้ครั้งแรกพร้อมกันแต่ได้รับการบรรจุก่อนก็หนีไปไกลบางทีอาจกลับมาเป็นผู้บังคับบัญชาก็ได้ เช่นเดียวกับชั้นโทเป็นชั้นเอก นอกจากกำหนดอายุราชการแล้วยังกำหนดอัตราเงินเดือนอีกทำนองเดียวกัน ซึ่งกระผมเห็นว่าไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งและเป็นการขัดนโยบายของทางราชการ ที่มุ่งส่งเสริมให้ข้าราชการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลาด้วย เมื่อเพิ่มพูนความรู้จนได้มาตรฐานสามารถเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโทหรือชั้นเอกได้ก็สมควรบรรจุเลื่อนชั้นให้

ได้ตามความสามารถต่อไป เพราะตำแหน่งที่บรรจุก็มิได้มีมากมายก่ายกอง บางกรมหัวหน้าแผนกไม่ตาย ไม่ลาออกหรือไม่ได้เลื่อนไปกินตำแหน่งอื่นประจำแผนกก็ต้องประจำแผนกไปจนกว่าจะตาย (เกษียณอายุ) อย่างนี้เป็นต้น แสดงว่าอาชีพการรับราชการเป็นอาชีพที่ไม่มีความเจริญก้าวหน้าเลยควรแก้ไขโดยรีบด่วนครับ หากจะแย้งว่าถ้าให้บรรจุผู้ที่สอบได้หมดก็จะไม่มีคนเอาใจใส่ในการทำงาน เพราะจะไปนั่งดูตำหรับตำรากันหมดนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้เพราะมีระเบียบวินัยบังคับไว้แล้วว่าผู้ที่จะสอบเลื่อนชั้นเป็นชั้นโทหรือชั้นเอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสม ที่จะเลื่อนชั้นได้โดยต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชาตามระดับชั้นด้วย เช่นนี้ สำหรับผู้ที่ไม่ทำงานเอาแต่ดูหนังสือก็ต้องขาดคุณสมบัติไป หากผู้บังคับบัญชาจะช่วยเหลือก็มีวินัยบังคับโดยต้องผิดวินัยไปด้วยย่อมไม่กล้ารับรองแน่ โปรดให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนพิจารณาแก้ไขโดยรีบด่วนเถิดครับดีกว่าไปออกกฎ ก.พ. ฉบับหนึ่งให้นับอายุราชการตอนเป็นลูกจ้างประจำมาเพื่อรวมเวลารับราชการ เพื่อพิจารณาเลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษได้ด้วย ซึ่งเชยสิ้นดีจำไม่ได้ว่าฉบับใดแต่มีแน่

เท่าที่เขียนมานี้รู้สึกออกจะยืดยาวและวกวนจนท่านอาจเวียนศีรษะ กระผมก็ขอให้ท่านพิจารณาตัดทอนแก้ไขหรือจะฉีกทิ้งลงตะกร้าไปเลยก็ได้ หากท่านพิจารณาเห็นว่าจดหมายฉบับนี้ไม่มีแก่นสาร เพราะอย่างน้อยกระผมก็ดีใจที่ได้เป็นตัวแทนให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่มุ่งหวังความก้าวหน้าในชีวิตการรับราชการอย่างแท้จริงได้มีโอกาสให้ท่านบรรณาธิการได้รับทราบความรู้สึกที่ทางราชการยังไม่ได้ให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการ ในการเลื่อนฐานะโดยเท่าเทียมกันอย่างน้อยก็ท่านคนหนึ่งที่ได้ทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

สมาชิกภูธร ๓๐๙๓

ปัญหาที่คุณประสบอยู่เป็นเรื่องที่ ก.พ. เห็นใจและเข้าใจดี และกำลังศึกษาหาทางแก้ไขอยู่ ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะระบบราชการเรามักมีผู้มีอำนาจในเรื่องเดียวกันหลายฝ่าย ต่างคนต่างพาย จึงโอละพ่อกันบ่อยๆ เชื่อว่ารัฐบาลผู้มองการณ์ไกลอย่างชุดนี้ คงจะได้ผนึกอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารข้าราชการและพนักงานของรัฐบาลซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในขณะนี้ให้หน่วยงานเดียวรับผิดชอบเสียที

ศูนย์ข้าราชการแห่งประเทศไทย

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

เรียน บรรณาธิการวารสารข้าราชการ ที่นับถือ

ผมและเพื่อน ๆ ข้าราชการมีปัญหาและข้อข้องใจบางประการเกี่ยวกับการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย และการไปช่วยราชการดังนี้

๑. เพราะเหตุใดกรมการปกครอง (มีส่วนมากที่สุด) ได้บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ข้าราชการของกรมดังกล่าวไปดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ ฯลฯ เสมียนตราอำเภอ ฯลฯ ในส่วนภูมิภาค ในท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอของจังหวัดนั้น ๆ แล้ว ทางจังหวัดได้มีการออกคำสั่งใหม่ให้ย้ายไปช่วยราชการจังหวัดเสีย เพื่อช่วยพรรคพวกของตนโดยไม่ต้องไปรับตำแหน่งใหม่ตามที่แต่งตั้งไว้แต่อย่างใด ซึ่งบางคนบางตำแหน่งพอไปลงชื่อไว้ตามที่กรมแต่งตั้งโยกย้ายให้ไปแล้ว เดินทางกลับไปช่วยราชการจังหวัด โดยปกติคำสั่งทางจังหวัด และทางกรมมิอาจทราบว่าผู้รับแต่งตั้งถูกทางจังหวัดช่วยให้ไปอยู่ในที่ดีกว่าเดิม ทั้งผู้ได้รับแต่งตั้งยังได้รับเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ทำให้ทางราชการต้องเสียงบประมาณค่าใช้สอยเพื่อการนี้เป็นจำนวนมากสำหรับปีหนึ่ง ๆ บางรายนับเป็นหมื่นบาทเศษต่อคน หากเป็นร้อยคนคิดเป็นเงินเท่าใด และเป็นการประหยัดตามนโยบายของรัฐแล้วหรือยัง และกรณีเช่นนี้ทาง ก.พ. มีนโยบายควบคุมอย่างไร เพียงใดบ้าง

๒. นอกจากตามข้อหนึ่งแล้ว ยังมีการแต่งตั้งจากกรมดังกล่าว โดยใช้คำสั่งหลอกเป็นสองคำสั่ง โดยคำสั่งแรกออกไปให้ผู้อยู่ที่แห่งอื่น และคำสั่งหลังออกใหม่โดยให้ระงับการเดินทางตามคำสั่งแรก เรื่องเช่นนี้กรมการปกครองได้ดำเนินการมานานปีแล้ว หากสอบถามทางเสมียนตราจังหวัดและเจ้าหน้าที่การเงินของแต่ละจังหวัดส่วนภูมิภาคดู จะทราบว่าพอถึงวันจ่ายเงินเดือนต้องส่งเงินทางธนาณัติไปให้ บุคคลอยู่แห่งหนึ่ง อัตราเงินเดือนไว้อีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้วุ่นวายสับสนเป็นอย่างยิ่ง ทาง ก.พ. ทราบไหมว่าเป็นความจริงเพียงใดและมีหลักการควบคุมอย่างไรบ้างหรือไม่

๓. ทาง ก.พ. ได้ควบคุมให้มีการใช้ระบบ พี.ซี. ทุก ๆ กรมภายในสองปี แต่บางกรมยังไม่ใช้ระบบนี้ เพื่อป้องกันการถูกโยกย้ายเจ้าหน้าที่พรรคพวกของตนที่ต้องไปอยู่ต่างท้องที่

และดำรงตำแหน่งใหม่ ส่วนกรมบางกรมที่ใช้ระบบ พี.ซี. ไปแล้วจะไม่เป็นการขาดความเป็นธรรมหรือ และจะเป็นระเบียบแนวเดียวกันได้เมื่อใด

๔. เมื่อจะมีการปรับปรุงสมรรถภาพและอัตรากำลังข้าราชการแล้ว เป็นเพราะเหตุใดบางกรมซึ่งได้ตั้งหน่วยงานไว้ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมสรรพสามิต ฯลฯ ซึ่งบางจังหวัดประชาชนมีอาชีพหลักในการทำเหมืองแร่สำหรับประชาชนในท้องที่นั้น ๆ ไม่มีการทำสวน ทำนา ทำการประมง และมีการลักลอบขายสุราเถื่อนเป็นส่วนน้อยแทบจะไม่มีหรือมีไม่คุ้มค่ารายจ่ายที่รัฐตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ไว้ ตลอดจนให้พัสดุและครุภัณฑ์รถยนต์ เรือยนต์ และรถจักรยานยนต์อย่างสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ทั้งกำลังอัตราบุคคลและเสียค่าพาหนะเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักระหว่างเดินทาง ต้องออกตรวจราชการท้องที่กันบ่อยประมาณเดือนละไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ทาง ก.พ. จะหาทางควบคุมหรือสำรวจได้โดยวิธีใดบ้างหรือไม่ประการใด

๕. หัวหน้าส่วนราชการของกระทรวง ทบวง กรมที่แต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งในท้องที่ส่วนภูมิภาคบางกรม บางกระทรวงมีงานน้อยไม่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติอย่างเต็มมือ และส่วนใหญ่ปล่อยปละละเลยให้ผู้ช่วยหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกันเองเป็นส่วนมาก และไม่ค่อยอยู่ประจำสถานที่ทำงานของหน่วยราชการนั้นๆ โดยถือว่าไปราชการบ่อยๆ และผู้ใต้บังคับบัญชาบางคนทำงานแทบแย่ต้องปฏิบัติราชการเช่นนี้ ทาง ก.พ. จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ประการใดบ้างจึงจะได้ผลดีเท่าที่ควรเพื่อประโยชน์แก่รัฐ

๖. ตามระบบ พี.ซี. ซึ่งกรมสรรพากรดำเนินการไปเมื่อเดือนกันยายน ๑๖ นี้ เป็นเพราะเหตุใดบางอัตราผู้มีเงินเดือนน้อยแต่ได้อยู่ในซี ๔ ส่วนผู้ที่มีเงินเดือนมากอยู่ซี ๓ โดยถือหลักการอย่างไรประการใดบ้าง อนึ่ง พวกที่ครองซี ๒ ไว้ บางรายสอบไม่ได้และบางรายสอบได้แต่ไม่ได้ครองซี ๒ จะเป็นทางยุติธรรมหรือ อีกส่วนหนึ่งคือพวกที่ครองซี ๕ และ ซี ๖ บางตำแหน่งจะเป็นการได้เปรียบผู้ที่จะสอบซี ๕ และซี ๖ ในเร็ว ๆ นี้ มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ครองซีแต่อย่างใด ตามระบบดังกล่าวทาง ก.พ. คิดว่าจะเป็นธรรมแก่ข้าราชการได้หรือไม่ เพียงใด อนึ่ง หน้าที่ของแต่ละบุคคลตามระบบดังกล่าว ทำไมจึงไม่มอบหมายการงานให้ตามที่ได้รับแต่งตั้งด้วย.

จาก สมาชิกวารสารข้าราชการมาประมาณ ๑๐ บี้เศษแล้ว

คำถามของคุณแทบไม่ต้องการคำตอบเพราะคุณให้อรรถาธิบายอย่างดีอยู่แล้ว แต่ขอเสริมดังนี้ ข้อ ๑ ข้อ ๒ อย่างนี้แหละครับที่เขาเรียกว่า "ลูกไม้มหาดไทย"

ข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๖ จะทำอย่างไรล่ะครับในเมื่อทุกคนคิดว่าราชการไม่ใช่เป็นของบิดามารดาของใคร

วารสารข้าราชการจัดได้ดีเสมอมา ผมคิดว่าถ้าไม่เป็นภาระแก่การจัดทำมากเกินไป แล้วใคร่ขอเสนอให้ จัดรวบรวม คำสั่งระเบียบการที่มีลงไว้ในหน้ากลางของเล่มดังที่เคยจัดทำมาครั้งก่อน ๆ เพื่อสะดวกในการเก็บ และควรมีสารบาญให้ การจัดทำในครั้งก่อนโน้นดีมาก แต่ในระยะหลัง ๆ แยกเก็บยากเนื่องจากเรื่องที่จะเก็บ ไปติดกับเรื่องที่น่าอ่านเรื่องอื่นเสีย หากันแต่ละเรื่องเสียเวลามากเพราะต้องพลิกกันไปทุกหน้า แต่ทั้งนี้ สุดแท้แต่เสียงส่วนมากหรือความเห็นว่าควรไม่ควรของท่านผู้จัดการ ฯ เท่านั้น

ขอแสดงความนับถือ

(ประจักษ์ มหาแสน)

เรียน บรรณาธิการวารสารข้าราชการ

ในฐานะสมาชิกวารสารข้าราชการผู้หนึ่ง กระผมขอติชม ดังต่อไปนี้

๑) รูปเล่ม เนื้อหา สาระ และวัตถุประสงค์ ทุกอย่างดีหมด

๒) ทั้งเล่ม ๙๐ หน้า รู้สึกจะน้อยไป ขอให้เพิ่มอีก ๑๐ หน้า เป็น ๑๐๐ หน้า คือเพิ่มเรื่องใหม่ ๆ ในราชการให้มากกว่าเดิม นี่เป็นข้อเสนอแนะหากสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่สนับสนุนก็ไม่เป็นไร

๓) การพิมพ์รู้สึกจะมืดกมาก เช่น สระต่าง ๆ เข้าใจว่า เครื่องพิมพ์คงจะเก่า จึงขอให้เข้มงวดสักหน่อย ขอให้ได้มาตรฐานเหมือนหนังสือราชกิจจานุเบกษาก็จะดีมาก และเชื่อว่าสมาชิกคนอื่น ๆ คงจะพอใจเช่นเดียวกัน

โอกาสหน้าจะติชมมาใหม่

สร้างบุญ

เรียน ผู้จัดการวารสารข้าราชการ

ได้เห็นวารสารข้าราชการรุ่นใหม่นี้กล้าลงกล้าเขียนกล้าคุ้ยเขี่ยเพื่อสร้างสรรระบบราชการไทยดีขึ้นกว่าสมัยเก่ามาก จึงศรัทธาอยากบอกรับเป็นสมาชิก และอยากเห็นระบบราชการไทยได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่านี้อีกมาก ๆ ประสบการณ์จากการรับราชการมาจนใกล้จะเกษียณแล้วนี้ทำให้รู้เห็นข้อบกพร่องของระบบราชการไทยเป็นอันมาก ซึ่งถ้าไม่ได้รับการแก้ไขระบบและมาตรฐานเบื้องต้นของข้าราชการไทยเสียใหม่ จะเป็นผลให้การบริหารงานของชาติบ้านเมืองไม่ประสพผลดีตามที่ต้องการอย่างแน่นอน บัญหาเรื่องคนและบัญหาเรื่องระบบงานเป็นบัญหาใหญ่ที่ไม่มีผู้ใดในเมืองไทยกล้าแตะต้องวิพากษ์วิจารณ์ หรือชี้แนะแนวทางแก้ไขกันเลย ไม่ทราบเป็นเพราะระบบกดหัวกัน ระบบกลัวอิทธิพล หรือระบบอันใดแน่

สำนักงานสหกรณ์อำเภอบางคล้า จ. ฉะเชิงเทรา

บทบรรณาธิการ

อาจารย์ป่วย อึ้งภากรณ์ ได้ให้ทัศนะว่า ประเทศไทย ยังไม่พร้อมที่จะนำระบบสังคมนิยมมาใช้ เพราะข้าราชการยังไม่มีประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากระบบสังคมนิยมนั้น รัฐบาลจะต้องเข้าไปดำเนินกิจการอีกหลายต่อหลายอย่าง ซึ่งในปัจจุบันเอกชนเป็นผู้ดำเนินการอยู่ การขยายขอบเขตของบริการดังกล่าว จะเพิ่มภาระให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างมาก อีกทั้งจะต้องเพิ่มจำนวนคนที่จะปฏิบัติหน้าที่ จะต้องบริหารและควบคุมกิจการให้ถูกต้องและได้ผลดี หากคุณภาพของข้าราชการยังไม่ดีจริง และวิธีการควบคุมยังไม่รัดกุมพอแล้ว ประชาชนจะไม่ได้รับบริการจากรัฐบาลอย่างทั่วถึงและสะดวกรวดเร็ว ดังที่คาดคิดไว้

ความจริง ไม่ว่าประเทศไทยจะบริหารแบบ ประชาธิปไตย สังคมนิยม หรือกึ่งคณาธิปไตย กึ่งจลาจลแบบที่เป็นอยู่ในขณะนี้ก็ตาม ประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ของข้าราชการยังต้องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของประเทศอยู่ตลอดเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ก็น่าประหลาดใจเหลือเกิน ว่าเพราะเหตุใด ข้าราชการจึงถูกปล่อยให้อยู่ในสภาพที่น่าสมเพช เช่นที่เป็นอยู่ตลอดมาช้านาน หันไปทางไหนจะหาใครที่มองภาพพจน์ของข้าราชการแล้ว ต่างก็สรรเสริญเยินยอในความคิดความอ่านอันเฉียบแหลม การบริหารงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมถูกต้องและรวดเร็ว ความซื่อสัตย์สุจริตและการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งนั้น แทบจะต้องพลิกแผ่นดิน ใครๆก็พากันทั้งสับทั้งโยก แม้ท่านนายกรัฐมนตรีเองก็อดรนทนไม่ได้ ต้องออกโรงว่าข้าราชการประเภทที่คิดว่า "กูเป็นข้าราชการ มึงเป็นราษฎร" นั้น ต้องเลิกเสียที แต่ก็ยังไม่วายที่บรรดาท่านข้าราชการน้อยใหญ่หลายท่านยังหลงระเริงในศักดินา ภูมิใจในความเป็นเจ้าขุนมูลนาย คิดว่า "กรมนี้เป็นของกู ใครจะแตะต้องไม่ได้" ความจริง การเป็น "เจ้า" หรือ "นาย" ยังพอทำเนา แต่การเป็น "มูล" ไม่ว่าจะของใคร มันน่ารังเกียจทั้งสิ้น

แล้วทำไมท่านจึงไม่สำเหนียก ยังคิดและปฏิบัติเหมือนกับเป็น "เทวดา"

ราชการถึงได้เหลวแหลกเละเทะอย่างที่เป็นอยู่

การปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการ และการสร้างภาพพจน์ข้าราชการให้เป็นที่สรรเสริญโดยทั่วไปนั้นต้องยอมรับว่า ไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายที่จะกระทำให้สำเร็จได้โดยรวดเร็ว แต่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และลึกซึ้งที่จะต้องพัฒนาและถ่ายทอดกันให้ซึมเข้าไปในสายเลือดและแผ่ซ่านไปเลี้ยงสมองและความคิด พอๆ กับการที่จะปลูกฝัง "**ประชาธิปไตย**" ให้เกิดขึ้นในสังคม แต่เท่าที่ผ่านมา ความพยายามทุกครั้งในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบราชการ มักจะพุ่งไปที่รายละเอียดปลายเหตุนานับประการ พอเอาจริงๆ เข้า กลายเป็นการ "**ยี่ข้างจับตรงแคน**" หรือไม่ก็เลื่อนลอยจนหาสาระไม่ค่อยได้ เช่น คำสั่งการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การประหยัด และอะไรต่ออะไรอีกหลายอย่าง

ถ้าพิจารณากันให้ลึกซึ้งอย่างแท้จริงแล้วจะเห็นได้ว่า ปัญหาพื้นฐานสำคัญอันเป็นต้นเหตุของเรื่องประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ของข้าราชการที่ประสบอยู่ในขณะนี้ มีอยู่ ๒ ประการด้วยกัน

ประการแรก รัฐบาลไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการบริหารบุคคลที่เหมาะสมและแน่นอน อีกทั้งยังมิได้ให้การยอมรับในความสำคัญของการบริหารบุคคลของทางราชการเพียงพอ การกำหนดกฎเกณฑ์ในหลายเรื่องเกี่ยวกับข้าราชการ และลูกจ้างทำแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ผ่านพ้นไป ไม่เคยมีอะไรแน่นอนที่มองการณ์ไกล ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้โดยมิอาจคาดคิดไว้ก่อน ขึ้นอยู่กับความผันแปรของดินฟ้าอากาศ การบริหารบุคคลถือเป็นเรื่องสามัญสำนึก **ใครจะคิดฝันสร้างระบบอะไรขึ้นมาก็ทำได้** ขอแต่เพียงมีอำนาจทางการเมืองเท่านั้น "**คน**" ซึ่งถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่สำคัญ กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร รัฐบาลไม่มีผู้รับผิดชอบ และเป็นที่ปรึกษาในนโยบายและปัญหาเกี่ยวกับ "**คน**" อย่างแท้จริง ระบบข้าราชการแตกแยก กระจัดกระจายออกเป็นหลายก๊กหลายพวก ต่างฝ่ายต่างก็มีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจากกลุ่มอื่น และมุ่งส่งเสริมประโยชน์และสิทธิที่พวกตนควรจะได้รับ โดยไม่คำนึงถึงพวกอื่น และชาติเป็นส่วนรวม แยกกันจนกระทั่งแต่ละกลุ่มก็อ่อนกำลัง จนไม่อาจทำการได้สำเร็จตามเจตนารมย์

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

เข้า ข้าศึกคงจะตีแตกรุกเข้าประเทศได้ หรือไม่ก็ตีตกทะเลสักวันหนึ่งเป็นแน่ **หัวหน้างานบางคนก็ถนัดเป็นพิธีกร เน้นระเบียบและพิธีการเสียทุกอย่าง** ในรายงานการประชุม จะต้องบันทึกเหตุผลของผู้ขาดการประชุมว่า **"ติดราชการ"** มิฉะนั้นไม่ถูกตามฟอร์ม แต่หาเฉลียวไม่ว่าจริง ๆ แล้ว คนนั้นอาจจะติดราชการ **"ส่วนตัว"** ก็ได้ **เวลา พลัง และทรัพยากรของราชการต้องสูญเปล่าไป เนื่องจากความไม่เดียงสาของนักบริหารในท่านองนี้มีอยู่ไม่น้อย**

ส่วน **"นักวิชาการ"** หรือผู้ที่ได้เรียนรู้หรือได้รับการฝึกฝนอบรม ในวิชาสาขาต่าง ๆ เราได้ให้ความสำคัญ และสนับสนุนมากพอสมควร สมรรถนะในการแสดงออกในวิชาการที่ได้ร่ำเรียนมา นับว่ามีอยู่เต็มภาคภูมิ หรือจะเรียกว่ามีมากจนสร้างศรัทธาแก่คนทั่วไปว่า **"นักวิชาการ"** คือผู้รู้และผู้สามารถในทุกด้าน รวมทั้งการบริหารด้วย ดังนั้น นักวิชาการจำนวนไม่น้อย จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็น **"นักบริหาร"** โดยมิได้รับความช่วยเหลือในการเตรียมตัวเพียงพอ คนไหนที่มีพรสวรรค์ก็ทำหน้าที่ได้ดี แต่อีกหลาย **"นักวิชาการ"** ที่เป็น **"นักบริหาร"** ได้ทำลายศรัทธาที่คนอื่นมีต่อตนเสียสิ้น เหมือนกับส่งนักรบออกศึก โดยไม่มีการเตรียมตัว ทำให้เกิดผลเสียแก่ทั้งตัวนักวิชาการเอง และแก่ทางราชการและจากประสบการณ์ ผลเสียหายดังกล่าว มันยากที่จะแก้ไขได้ ตัวอย่างเช่น เอาวิศวกร หรือแพทย์ มาเป็นนักบริหาร บางราย ก่อปัญหามากกว่าแก้ปัญหา และจะกลับไปเป็นวิศวกรหรือ แพทย์อย่างเดิมก็ไม่ได้เสียแล้ว

นักบริหาร จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอบรมและเตรียมตัวให้ดีพอ ต้องมีมาตรการที่จะให้ได้ผู้มีแววเป็นนักบริหารที่ดี **ถ้านักบริหารมีความสามารถในการบริหารงานอย่างแท้จริง และเป็นผู้มีคุณธรรมแล้ว** ประสิทธิภาพ และความซื่อสัตย์ของข้าราชการจะตามมาเอง

แล้วเราไม่ต้องมัวไปซื้อช้างฉัยปูเค็มกันอีกต่อไป

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ตามความรับผิดชอบและความยากง่ายของงาน กำหนดเงื่อนไขของตำแหน่งให้เหมาะสมกับงาน และกำหนดอัตราเงินเดือนให้สัมพันธ์กับตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบงานในระดับเดียวกันได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนในช่วงอัตราที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นอกจากนี้ เช่นเรื่องการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย สับเปลี่ยน สอบ คัดเลือก เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ เป็นเรื่องของทางปฏิบัติในการบริหารงานบุคคล ซึ่งไม่เกี่ยวกับเรื่อง พ.ซี. หรือการจำแนกตำแหน่งโดยตรงและกำหนดวิธีการหรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวก็อาจทำได้โดยไม่ต้องเอาระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้

พี.ซี. - นิคเนมที่ยัดหู

แน่นอนครับ ก็เหมือนกับลูกไทยที่ตัวดำเป็นเหนี่ยง ชื่อจริงว่า "ศักดิ์สุริยา" พอไปนอกมาหน่อยเอยเกาะชื่อเล่นให้เสียหรูว่า "ริชาร์ด" หรือ "ไมเคิ้ล" ยังไงยังงั้น อันที่จริงแล้วคำว่า "ระบบ พี.ซี." ไม่มีในราชการพลเรือนของไทยจะมีก็แต่วิธีการกำหนดตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน ซึ่งอาศัยหลักวิชาการบริหารงานบุคคลแผนใหม่ ตามระบบจำแนกตำแหน่งมาดัดแปลงปรับปรุงให้เข้ากับระบบการบริหารงานบุคคลของไทยเรา

ก็แล้วทำไมถึงต้องเรียกว่า พี.ซี. ซึ่งฟังดูแล้วเหมือนกับว่าไปลอกเอาของฝรั่งมาทั้งแท่ง ดังที่ผู้วิจารณ์ท่านหนึ่งเคยว่าไว้ในหน้าหนังสือพิมพ์ และเสนอแนะให้เปลี่ยนเรียกเสียใหม่ เรื่องนี้รู้สึกว่าจะเกี่ยวเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน เช่น

๑) ระบบนี้เป็นระบบใหม่ที่ยังไม่เคยใช้ในราชการพลเรือนของไทยมาก่อน จึงไม่มีการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยรอไว้ล่วงหน้า

๒) เมื่อเริ่มโครงการนำระบบนี้มาใช้ใหม่ ๆ ได้มีผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศที่มี

ประสบการณ์และความชำนาญงานมาช่วยเหลือหลายคน การพูดจากันต้องใช้ภาษาต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่เลยทำให้ติดปาก

๓) คำว่า พี.ซี. สั้น ง่ายและสะดวกต่อการใช้เรียกมากกว่าคำว่า ระบบจำแนกตำแหน่ง ซึ่งบางคนเห็นว่าเย็นเย้อ เก้งก้าง ไม่ได้ความหมาย

พี.ซี. จึงเป็นคำที่นิยมใช้เรียกกันมาตลอด ยิ่งในการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแล้ว ผู้วิพากษ์วิจารณ์จะไม่ยอมเรียกอย่างอื่นนอกจาก พี.ซี. เพราะเพียงแต่ชื่อก็เป็นฝรั่งเสียแล้ว เนื้อหาสาระข้างในจะเป็นไทยไปได้อย่างไร การวิจารณ์ระบบจำแนกตำแหน่งด้วยการเรียกเป็น "ระบบพี.ซี." จึงสามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้เห็นคล้อยตามได้เป็นอย่างดียิ่ง

เก่ากับใหม่ - อย่างไรไหนดี

การที่จะด่วนตัดสินลงไปว่าระบบจำแนกตำแหน่งดีกว่าระบบชั้นยศ หรือระบบชั้นยศดีกว่าระบบจำแนกตำแหน่งโดยมิได้พิจารณารายละเอียดให้ลึกซึ้งอย่างแท้จริงนั้น ดูเหมือนว่าจะเป็นการกระทำที่ออกจะอาจหาญเกินไปและเสี่ยงต่อความผิดพลาดได้ง่าย

โดยลักษณะของข้อเท็จจริงในทางปฏิบัตินั้น การนำเอาระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ในราชการพลเรือนของไทยหาได้ทำให้ "หลักการ" ในการกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของ ก.พ. แตกต่างไปจากเดิมไม่ ดังจะเห็นได้ว่า

ระบบเดิม	**ระบบใหม่**
กำหนดโดยถือ	กำหนดโดยถือ
๑. ปริมาณและ	๑. หน้าที่และ
๒. คุณภาพของงานเป็นหลัก	๒. ความรับผิดชอบของตำแหน่งเป็นหลัก

ตามหลักที่แสดงให้เห็นข้างบนนี้ ถึงแม้ถ้อยคำที่ใช้จะแตกต่างกัน แต่ความหมายก็เป็นอย่างเดียวกัน กล่าวคือการที่จะทราบ "ปริมาณงาน" ก็จำเป็นจะต้องรู้ว่าตำแหน่งนั้นหรือผู้ดำรงตำแหน่งนั้นทำงานอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด ซึ่งหมายถึงว่าจะต้องรู้ว่าตำแหน่งนั้นมี "หน้าที่" อะไร

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

เชื่อกันว่าการนำเอา "วิธีการ" จำแนกตำแหน่งมาใช้จะช่วยแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้ไม่มากก็น้อย

การสำรวจหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกตำแหน่งในส่วนราชการต่าง ๆ ทำให้สามารถรู้รายละเอียดข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และมีโอกาสศึกษาเทียบเคียงกับตำแหน่งที่มีลักษณะงานอย่างเดียวกันได้อย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้การสร้าง "มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง" ไว้ใช้ยังช่วยให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็วประหยัด และได้มาตรฐานกว่าที่เป็นอยู่เดิมอีกด้วย

จากห้าชั้นเป็นสิบ "ซี"

ข้อที่ทำให้เกิด "ปัญหาหัวใจ" แก่ข้าราชการแทบจะทุกคนข้อหนึ่งก็คือการที่ระบบจำแนกตำแหน่งได้จัดแบ่งระดับตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนออกเป็น ๑๐ ระดับด้วยการปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบของตำแหน่งในแต่ละระดับเสียใหม่เรียกว่า "ระดับมาตรฐานกลาง" หรือที่นิยมเรียกกันในส่วนราชการที่ใช้ระบบจำแนกตำแหน่งว่า "ซี" ซึ่งเป็นคำย่อของ Common Level

ในสายตาและความเห็นของข้าราชการโดยทั่วไป เห็นว่าการกำหนดอัตราเงินเดือนเป็น "ระดับมาตรฐานกลาง" หรือ "ซี" ต่าง ๆ นั้น เป็นวิธีการของฝรั่ง ที่ก่อให้เกิดการเสียประโยชน์แก่ข้าราชการทุกคน เพราะเป็นการเพิ่มจำนวน "ชั้น" ของข้าราชการซึ่งเดิมมีอยู่ ๕ ชั้น คือ จัตวา, ตรี, โท, เอก, พิเศษ เป็น ๑๐ ชั้น คือระดับมาตรฐานกลางที่ ๑ ถึงระดับมาตรฐานกลางที่ ๑๐

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ใช่ของง่ายนัก เพราะผู้ทำความเข้าใจจำเป็นจะต้องแยกคำว่า "ชั้นของคน" กับ "ชั้นของตำแหน่ง" ออกจากกันให้ได้เสียก่อน

"ชั้นของคน" คือชั้น จัตวา ตรี โท เอก พิเศษ แต่เดิมมีอยู่อย่างไร ในกรมที่นำระบบจำแนกตำแหน่งไปใช้แล้วก็ยังคงมีอยู่อย่างนั้น เพราะยังไม่มีการเลิกชั้น การเรียกชื่อตำแหน่งของข้าราชการในกรมที่ใช้ระบบจำแนกตำแหน่งแล้ว กับกรมที่ยังไม่ได้ใช้ระบบจำแนกตำแหน่งก็ยังคงเหมือนกันทุกประการ เช่น เรียกว่า พนักงานสถิติจัตวา พนักงาน

สถิติตรี หรือหัวหน้าแผนกสถิติ เป็นต้น ข้อแตกต่างก็มีเพียงแต่ว่าในกรมที่ใช้ระบบจำแนกตำแหน่งแล้วจะมีวงเล็บต่อท้ายชื่อตำแหน่งแสดง "ระดับมาตรฐานกลาง" ให้ทราบในการออกคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น เช่น พนักงานสถิติตรี (พนักงานสถิติ ๒ ระดับมาตรฐานกลางที่ ๒) หรือ พนักงานสถิติตรี (พนักงานสถิติ ๓ ระดับมาตรฐานกลางที่ ๓) เป็นต้น

ส่วน "ชั้นของตำแหน่ง" หมายถึงชั้นของงานหรือชั้นของเงินเดือนซึ่ง ก.พ. หรือคณะรัฐมนตรีได้กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้นำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ก็มีมากกว่า ๕ ชั้นอยู่แล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ "ชั้นพิเศษ" ซึ่งจะเห็นว่ามีอยู่เพียงชั้นเดียว และข้าราชการพลเรือนคนใดที่ได้รับคำสั่งเลื่อนจากชั้นเอกขึ้นไป ก็เป็นข้าราชการชั้นพิเศษทุกคน แต่ในชั้นพิเศษนั้น ยังมีการแบ่งซอยระดับตำแหน่งออกถึง ๔ ระดับด้วยกัน คือ ระดับผู้อำนวยการกอง ระดับรองอธิบดี ระดับอธิบดี และระดับปลัดกระทรวง แต่ละระดับมีอัตราเงินเดือนไม่เท่ากัน ดังต่อไปนี้ คือ

ระดับผู้อำนวยการกอง	อัตราเงินเดือนไม่เกิน	๗,๐๐๐ บาท*
ระดับรองอธิบดี	อัตราเงินเดือนไม่เกิน	๗,๘๐๐ บาท
ระดับอธิบดี	อัตราเงินเดือนไม่เกิน	๘,๒๐๐ บาท
ระดับปลัดกระทรวง	อัตราเงินเดือนไม่เกิน	๘,๖๐๐ บาท

ทั้ง ๔ ระดับนี้ ได้กลายมาเป็นระดับมาตราฐานกลางที่ ๗,๘,๙ และ ๑๐ ตามบัญชีอัตราเงินเดือนท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งและเงินเดือน ฯ ของกรมที่ใช้ระบบจำแนกตำแหน่งแล้ว

สำหรับระดับตำแหน่งอื่น ๆ ตั้งแต่ชั้นเอกลงมาก็เช่นเดียวกันอาจเทียบเคียงให้เห็นได้ดังนี้ คือ

ระดับตำแหน่ง	ชั้น	ระดับมาตรฐานกลาง
เสมียนพนักงานหรือเทียบเท่า	จัตวา	ที่ ๑
ประจำแผนกหรือเทียบเท่า	จัตวา-ตรี	ที่ ๒
นักวิชาการตรี-โท หรือ	ตรี-โท	ที่ ๓

---

* เป็นอัตราเงินเดือนตามบัญชีท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๘

หัวหน้าหน่วยงานที่ต่ำกว่าแผนก		
หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า	โท	ที่ ๔
นักวิชาการโท–เอก หรือ	โท–เอก	ที่ ๕
หัวหน้าแผนกขนาดใหญ่		
หัวหน้ากองหรือเทียบเท่า	เอก	ที่ ๖

จะเห็นได้ว่าระดับตำแหน่งต่าง ๆ ทางด้านซ้ายมือนั้นเป็นหลักการหรือแนวทางปฏิบัติในการกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของ ข้าราชการพลเรือนที่มีอยู่ก่อนการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ ส่วนระดับมาตรฐานกลางทางด้านขวามือก็เป็นการจัดระดับของตำแหน่งตามหลักการหรือแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่เดิมเกือบทุกประการ

ผลได้ประการหนึ่งของการจัดระดับตำแหน่งตามระดับมาตรฐานกลางก็คือ การลดภาระหน้าที่ของ ก.พ. ในการพิจารณายกระดับตำแหน่งหรืออัตราเงินเดือนของตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งแต่เดิมจากชั้นจัตวาถึงชั้นเอก อันดับ ๓ มีช่วงที่ ก.พ. จะต้องพิจารณาถึง ๗ ช่วงด้วยกัน แต่ตามระบบใหม่นั้น จะลดช่วงที่ ก.พ. ต้องพิจารณาเหลือเพียงไม่เกิน ๕ ช่วง ดังนี้

ระบบเดิม	ระบบใหม่
เอก อันดับ ๓	
↑	
เอก อันดับ ๒	
↑	
เอก อันดับ ๑	เอก อันดับ ๓ (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๖)
↑	↑
โท อันดับ ๓	เอก อันดับ ๒ (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๕)
↑	↑
โท อันดับ ๒	โท อันดับ ๓ (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๔)
↑	↑
โท อันดับ ๑	โท อันดับ ๒ (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๓)
↑	↑
ตรี	ตรี (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๒)
↑	↑
จัตวา	จัตวา (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๑)

การจัดคนลง - ต้นเหตุแห่งความยุ่งยาก

วัตถุประสงค์และหลักการสำคัญประการหนึ่งของการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ ก็คือการมุ่งที่จะรักษาผลประโยชน์และเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ข้าราชการมากที่สุด และเร็วที่สุดเท่าที่กฎหมาย ระเบียบและวิธีปฏิบัติจะเปิดช่องให้ทำได้

ที่ว่ารักษาผลประโยชน์ของข้าราชการหมายความว่า ถ้าผลของการนำระบบจำแนกตำแหน่งไปใช้ในกรมใด ทำให้ระดับของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งลดลงจากเดิมโดยข้าราชการผู้ครองตำแหน่งนั้นได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นสูงสุดของเงินเดือนในระดับมาตรฐานกลางที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นแล้ว ข้าราชการผู้นั้นก็ยังคงมีสิทธิได้รับเงินเดือนในขั้นที่สูงกว่านั้นอยู่ และยังมีสิทธิได้รับการเลื่อนเงินเดือนประจำปีไปจนถึงขั้นสูงสุดของอันดับเงินเดือนที่ครองอยู่นั้น ไม่ต้องถูกลดขั้นเงินเดือนลงมาแต่ประการใด

และที่ว่าเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ขาราชการมากที่สุดและเร็วที่สุดเท่าที่กฎหมาย ระเบียบและวิธีปฏิบัติจะเปิดช่องให้ทำได้ก็หมายความว่า ในกรณีที่ ก.พ. อนุมัติให้มีการยกระดับตำแหน่งใดให้สูงขึ้นกว่าเดิมในคราวปรับใช้ระบบจำแนกตำแหน่งในกรมนั้น ก็ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นได้รับประโยชน์ทันทีที่เริ่มปรับใช้ หรือในโอกาสแรกที่จะสามารถทำได้ เช่น ข้าราชการชั้นโทคนหนึ่งได้รับการจัดลงในตำแหน่งระดับมาตรฐานกลางที่ ๕ (โท-เอก) หากเป็นผู้ที่สอบเลื่อนชั้นเอกไว้ได้ก่อนแล้ว และเงินเดือนที่ได้รับอยู่เท่ากับหรือสูงกว่าขั้นต่ำของชั้นเอกในวันที่ปรับใช้ระบบจำแนกตำแหน่งนั้น หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดก็อาจสั่งเลื่อนชั้นข้าราชการผู้นั้นเป็นชั้นเอกได้ทันที หากเงินเดือนที่ได้รับอยู่ยังไม่ถึงขั้นต่ำของชั้นเอก หรือยังไม่ได้สอบเลื่อนเป็นชั้นเอกไว้ก็ให้รักษาการในตำแหน่งนั้นไปก่อน เมื่อสอบดำรงตำแหน่งได้และมีเงินเดือนถึงขั้นต่ำของชั้นเอกเมื่อใด หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดก็อาจสั่งเลื่อนชั้นได้เช่นกัน เพราะถือว่า ก.พ. ได้กำหนดตำแหน่งไว้เรียบร้อยแล้ว ไม่จำต้องขออนุมัติปรับขยายอัตราเงินเดือนเป็นชั้นสูงขึ้นอีก

ผลของการปฏิบัติตามวิธีเอื้ออำนวยประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น ได้ทำให้ข้าราชการนับพันตำแหน่งได้รับประโยชน์โดยตรงจากการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ปรับใช้ในส่วนราชการต่างๆ รุ่นแรกจำนวนกว่า ๑๐ กรมในทันที

ในขณะเดียวกันก็ได้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากข้าราชการบางคนที่มิได้รับประโยชน์โดยตรงและทันทีจากการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาปรับใช้ ซึ่งในความรู้สึกของข้าราชการเหล่านั้นถือว่าตนเสียประโยชน์

ความรู้สึกที่ว่าตนเสียประโยชน์นี้เกิดขึ้นจากผลของการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาปรับใช้โดยตรงและมีสาเหตุสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการด้วยกัน คือ

๑. ตำแหน่งที่ตนครองอยู่ไม่ได้รับการปรับระดับตำแหน่งให้สูงขึ้นเหมือนตำแหน่งอื่น เช่น เดิมเป็นหัวหน้างานระดับแผนกเหมือนกัน แต่การกำหนดตำแหน่งตามระบบจำแนกตำแหน่งทำให้หัวหน้างานอื่นบางงานได้รับการยกระดับเป็นชั้นโท – เอก (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๕) ส่วนตำแหน่งของตนยังคงกำหนดไว้ในระดับชั้นโท (ระดับมาตรฐานกลางที่ ๔) ตามเดิม

๒. ตำแหน่งที่ตนครองอยู่ได้รับการยกระดับสูงขึ้นโดยผลของการจำแนกตำแหน่ง แต่ในการพิจารณาจัดตัวบุคคลลงตามตำแหน่ง ส่วนราชการเจ้าสังกัดได้จัดบุคคลอื่นมาลงในตำแหน่งของตน ด้วยเหตุผลสำคัญบางประการ เช่น อาวุโสในทางราชการยังน้อยอยู่ ยังสอบเลื่อนชั้นไม่ได้หรือยังไม่ได้สอบ หรือมีผู้อื่นที่เหมาะสมกว่า ซึ่งกรณีตามข้อ ๒ นับว่าเป็นบ่อเกิดแห่งการร้องเรียนหรือวิพากษ์วิจารณ์ เพราะเป็นกรณีที่ผู้ครองตำแหน่งอยู่เดิมแต่ไม่ได้รับการจัดลงตำแหน่งนั้น ถือว่าถูก "ชุบมือเปิบ" อย่างไม่เป็นธรรม

๓. เชื่อว่าการวิ่งเต้นกันภายในส่วนราชการที่กำลังจัดคนลง เพื่อให้มีโอกาสได้รับการพิจารณาจัดลงในตำแหน่งดี ๆ เพราะในการจัดคนลงนั้น หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดอาจพิจารณาโยกย้ายสับเปลี่ยนข้าราชการจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งได้ตามความเหมาะสม และจำเป็น และในการจัดคนลงเท่าที่ผ่านมาก็มีการโยกย้ายสับเปลี่ยนข้าราชการเป็นจำนวนมากเป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจและกล่าวหาว่ามีการเล่นพวก , หรือถือโอกาสแต่งตั้งบุคคลลงในตำแหน่งที่ดี ๆ โดยเห็นแก่พวกพ้องหรืออามิสสิน

จ้างกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนราชการบางแห่งซึ่งถือว่าหน่วยงานที่จะถูกจัดลงสำคัญกว่าระดับชั้นของตำแหน่ง เพราะเป็นหน่วยงานที่ "มีเงินพิเศษเดือนละเป็นหมื่น" หรือเป็นหน่วยงานในส่วนราชการที่เรียกว่า "กรมเงินกรมทอง" ดังที่มีการร้องเรียน กล่าวหาและวิพากษ์วิจารณ์กันในหน้าหนังสือพิมพ์บางฉบับมาแล้ว

ถึงแม้ว่าปฏิกริยาต่อต้านดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่ขัดกับหลักการที่ว่าระบบจำแนกตำแหน่งเป็นเรื่องการ "กำหนดตำแหน่ง" มิใช่ "กำหนดตัวคน" ว่าจะควรอยู่ในสายงานใดระดับใด และข้อร้องเรียนกล่าวหาต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่เลื่อนลอยปราศจากหลักฐานแน่ชัดก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้วผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงก็ไม่ควรจะเพิกเฉยหรือถือเป็นเรื่องไร้สาระ เพราะอาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อโครงการจำแนกตำแหน่งได้อย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะของผู้ร้องเรียนหรือผู้วิพากษ์วิจารณ์บางท่านที่เสนอให้วางหลักหรือวิธีการจัดคนลงเสียใหม่ให้เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาการเล่นพวก ความไม่เป็นธรรมและปัญหาขัดแย้งอื่น ๆ ที่จะตามมาภายหลังจึงเป็นเรื่องที่ควรจะรับไว้พิจารณาศึกษากันอย่างจริงจัง

พี.ซี. - ยาครอบจักรวาล

ปัญหาและความบีนบ่วนวุ่นวายที่เกิดขึ้นเพราะการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ในส่วนราชการบางแห่ง ทำให้เกิดข้อสงสัยกันว่าระบบจำแนกตำแหน่งจะช่วยแก้ปัญหาในราชการพลเรือนได้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

เกี่ยวกับเรื่องนี้ สิ่งที่ควรพิจารณาก็คือว่า ระบบจำแนกตำแหน่งจะช่วยแก้ปัญหาอะไรได้บ้างและจะแก้ได้อย่างไร

สำหรับประเด็นแรกที่ว่าจะแก้ปัญหาอะไรได้บ้างนั้น ขึ้นอยู่กับ "วัตถุประสงค์" ของการนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ ซึ่งได้วางไว้อย่างแน่ชัดแล้วว่า เพื่อแก้ปัญหาในการพิจารณากำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนในราชการพลเรือน ซึ่งจะส่งผลไปถึงการก่อให้เกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติและประโยชน์อื่น ๆ ในการบริหารงานบุคคลในวงราชการด้วย

ส่วนประเด็นหลังที่ว่า จะแก้ปัญหาได้อย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับ "หน่วยงาน" และ "ตัวบุคคล" ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งจะต้องร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะทำความเข้าใจถึงวัตถุประ

สงค์ของการปรับปรุง ยึดมั่นในหลักการและกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ระบบจำแนกตำแหน่งเป็นเพียง "เครื่องมือ" ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนเท่านั้น หาใช่ "ยารักษาโรค" ที่จะสามารถบำบัดบัดเบ่าโรคร้ายในราชการพลเรือนได้ทุกชนิดไม่ ด้วยเหตุนี้ ระบบจำแนกตำแหน่งจึงไม่อาจบำบัดรักษาโรคคอรัปชั่น (ถ้าหากจะมี) หรือระงับการวิ่งเต้นในราชการพลเรือนให้หมดสิ้นไปได้ (ถ้าผู้มีอำนาจยังคงเปิดช่องให้มีการวิ่งเต้นกันอยู่)

ถ้าจะเปรียบให้เห็นชัดเจนขึ้นอีกหน่อยแล้ว ระบบจำแนกตำแหน่งหรือระบบ พ.ช.ก.เปรียบเสมือนกับ "ฆ้อน" ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญชนิดหนึ่งของช่างที่จะใช้ในการตอกตะปู และปรับแต่งสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้ แต่ถ้าช่างผู้ใช้ไม่ได้ใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์แล้ว ฆ้อนอันเดียวกันนั้นก็อาจนำไปใช้ในการทำลายสิ่งก่อสร้างหรือทำร้ายร่างกายบุคคลอื่นได้เช่นกัน

แล้วเราจะมาคนึกกำลังกันเรียกร้องหรือร้องเรียนให้มีการเลิกใช้ฆ้อนเป็นเครื่องมือของช่างเพราะเหตุที่เชื่อถือว่ามีผู้ใช้ผิดวัตถุประสงค์ของช่างกันละหรือ

บนทางสายเก่า

ถ้าจะว่ากันไปแล้ว การนำระบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ในราชการพลเรือนของไทยมิได้ทำให้ความพยายามที่จะบุกบั่นไปสู่จุดหมายปลายทางแห่งความรวดเร็ว ประหยัดและเป็นธรรมต้องเปลี่ยนทิศทางไปแต่ประการใด เรายังคงเดินกันอยู่บนเส้นทางสายเดิม เส้นทางที่จะไปสู่จุดหมายเดิม

ความพยายามและเวลาที่เสียไปส่วนใหญ่ได้ใช้ไปในการปรับปรุงเส้นทางดังกล่าวซึ่งแต่เดิมเต็มไปด้วยหลุมบ่อ โขดหินและสิ่งสกปรกรกร้างต่าง ๆ ให้มีสภาพที่ราบเรียบ มั่นคงแข็งแรง และสะอาดที่สุดเท่าที่จะทำได้

ถึงแม้ว่าความพยายามดังกล่าวมีทีท่าว่าจะสำเร็จลงในอนาคตอันใกล้นี้ก็ตาม สิ่งที่ควรจะสังวรไว้ก็คือ ขณะนี้ปรากฏว่าบนเส้นทางที่กำลังปรับปรุงได้กลาดเกลื่อนไปด้วยขวากหนามและอุปสรรคแห่งความไม่เข้าใจ ความลังเลใจ และความไม่ต้องการที่จะเห็นการปรับปรุงอันนี้สำเร็จลงตามเป้าหมายที่กำหนด

การกำจัดขวากหนามแห่งความไม่เข้าใจและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าวจึงทำท่าว่าจะกลายเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องกระทำโดยรีบด่วนที่สุด

การสอบเข้ารับราชการในระบบจำแนกตำแหน่ง

พิศณุ จิตรสำเริง

ระบบจำแนกตำแหน่งเป็นแฟชั่นที่กำลังระบาดอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ ผู้ที่ริเริ่มนำไปใช้ก็เป็นผู้อยู่ในสังคมชั้นสูงเหมือนผู้นำแฟชั่นในวงสังคมยุคนี้ คุณประโยชน์หรือข้อจำกัดของระบบนี้มีอย่างไรก็คงได้ล้มรสกันโดยทั่วถึงในไม่ช้า แต่ระบบการสอบแบบใหม่ที่นำมาใช้ควบคู่กับระบบจำแนกตำแหน่งยังไม่ค่อยมีผู้สนใจกันมากเพราะมัวแต่คลั่งเต้นกับ ชีเหนือเมฆ หรือชีพลิกล็อกอยู่ (ข้อจำกัดประการหนึ่งซึ่งจะแก้ได้โดย ผู้บริหารของแต่ละส่วนราชการจะต้องสร้างความยุติธรรม ในหน่วยงานขึ้นเอง) และผลดีหรือผลเสียของการสอบแบบใหม่นั้นเป็นเรื่องของ ซิกระจอก หรือไม่ก็พวกนิสิตนักศึกษาที่กำลังหางาน ซึ่งมิได้มีสิทธิออกความคิดเห็นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ แต่ประการใด (เมื่อกล่าวถึงเรื่องนี้ ขอกราบเรียนหัวหน้าส่วนราชการทั้งหลายให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงาน ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนข้าราชการทุกคนนั้นจะต้องให้ข้าราชการชั้นผู้น้อย ได้ออกความคิดเห็นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองด้วย)

ระบบการสอบแบบใหม่ซึ่งนำมาใช้ควบคู่ไปกับระบบ จำแนกตำแหน่งเป็นการปรับปรุงการสอบเข้ารับราชการโดยดึงอำนาจการจัดสอบเข้ารับราชการคืนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ใช้ระบบจำแนกตำแหน่ง โดยให้สำนักงาน ก.พ. จัดสอบรวม และตั้งชื่อเสียใหม่ว่า การสอบแข่งขัน (รวมสอบแข่งขันและการสอบคัดเลือกเข้ารับราชการแบบเก่าไว้ด้วยกัน) เดิมการสอบเข้ารับราชการนั้นหน่วยราชการต่าง ๆ จัดสอบกันเองตามยะถากรรม **จนเป็นที่เลื่องลือกันทั่วประเทศว่าถ้าไม่มีเส้นสายอยู่กรมไหนไม่ต้องไปสอบเข้า ข้อพิสูจน์ในข้อนี้ดูได้จากกรมไหนกระทรวงไหน พ่อเป็นอธิบดี ปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรี เมื่อปลดเกษียณจากกรมนั้นไปแล้วไม่นาน ลูกหลานหรือน้องชายก็จะขึ้นเป็น รองอธิบดี อธิบดี ปลัดกระทรวงสืบต่อกันเป็นสาย หลาย Generation** การสอบตามยะถากรรมนี้เป็น การทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อหน่วยราชการทุกแห่ง เพราะเห็นความอยุติธรรมตั้งแต่การสอบเข้ารับราชการแล้ว นอกจากการวิ่งเต้นจับเส้นสายดังกล่าวมาแล้ว ถึงแม้หน่วยราชการบางแห่งจะให้ความยุติธรรมแก่ผู้เข้าสอบทุกคนได้โดย

ไม่มีการช่วยเหลือพวกพ้อง แต่ก็ไม่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผลบุคคลเพียงพอ การจัดสอบเข้ารับราชการทุกครั้งก็เหมือนการจับฉลากเลือกได้คนถูกบ้างผิดบ้างไปตามเรื่อง และส่วนมากมักจะผิด เพราะไม่ใช่ขาดความรู้ด้านการประเมินผลบุคคลเท่านั้น หลักสูตรการสอบซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการสอบ (การกำหนดจุดประสงค์ว่าจะวัดความสามารถอะไรกันแน่) อย่างหนึ่งก็มักจะกำหนดให้สอบในวิชาซึ่งผู้สอบไม่รู้หรือไม่ได้เรียนหรือไม่จำเป็นจะต้องรู้ เมื่อผู้ที่เป็นกรรมการสอบขาดความรู้ (ในการประเมินผลบุคคล) และหลักสูตรกำหนดให้วัดในสิ่งที่ไม่รู้ ก็ลองคิดดูว่าผลการสอบจะออกมาในรูปไหน การสอบตามยะถากรรมนี้ดำเนินมาเรื่อย ๆ โดยขาดผู้โต้แย้งหรือคิดปรับปรุง บางครั้งอาจมีผู้คิดรวมอำนาจการสอบเข้ามาให้สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการ แต่ระบบข้าราชการแบบเก่านั้นมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมาย การขอตำแหน่งใหม่ตั้งตำแหน่งใหม่เพื่อขยายงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวบุคคลเป็นที่ตั้งงานในหน้าที่อย่างเดียวกันแต่อยู่คนละกรม คนละกระทรวงอาจมีชื่อแตกต่างกันไปหลายอย่าง ถ้าจะจัดสอบรวม ผู้มีหน้าที่จัดสอบไม่สามารถจะสอบเล็กสอบน้อยแยกตามชื่อตำแหน่งได้หมดคงมีแต่การสอบประจำแผนกและเสมียนพนักงานที่ทำหน้าที่ทางธุรการเท่านั้นที่พอจะสอบรวมได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ส่วนราชการต่าง ๆ ก็จะมีข้ออ้างเรื่องความแตกต่างปลีกย่อยในหน้าที่การงานของประจำแผนก และเสมียนพนักงานในแต่ละกรมกองมา และขอให้เพิ่มวิชาเฉพาะตำแหน่ง ขอให้กรมของตนมีสิทธิออกวิชาเฉพาะตำแหน่ง มีสิทธิสอบสัมภาษณ์ (ช่องโหว่ที่ทำให้มีโอกาสช่วยเหลือกันได้โดยไม่มีหลักฐาน) เอง สรุปแล้วถ้าจะมีการสอบรวมในระบบราชการพลเรือนแบบเก่าก็มีผลดีน้อยเต็มที (ไม่มีอะไรที่มีแต่ส่วนเสีย) เหมือนให้ส่วนราชการสอบเองตามยะถากรรม

ฉะนั้นการที่นำเอาระบบการสอบรวมมาใช้ควบคู่กับระบบจำแนกตำแหน่งจึงมีผลดีหลายประการคือ.

๑. อุปสรรคในเรื่องการสอบเล็กสอบน้อยมากจนทำไม่ไหวดังกล่าวแล้วหมดไป เพราะการจำแนกตำแหน่งได้แบ่งแยกสายอาชีพต่าง ๆ ในส่วนราชการออกจากกันอย่างเด่นชัด ตำแหน่งที่มีงานคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะอยู่กรมไหนก็ใช้ข้อสอบรวมกันได้ สอบครั้งเดียวเข้าได้หลายสิบกรม

๒. มีความยุติธรรมดีมาก (แต่ไม่ใช่ดีที่สุด เพราะความยุติธรรมอย่างแท้จริงนั้นกล่าว

กันว่ามีแต่บนสรวงสวรรค์) ความยุติธรรมดังกล่าวพอจะแยกให้เห็นชัดเจนดังนี้

๒.๑ การช่วยเหลือพวกพ้องหมดไป เพราะการสอบรวมง่ายแก่การควบคุมและตรวจสอบ ข้อสอบที่ใช้เป็นแบบปรนัย มีเจ้าหน้าที่ออกข้อสอบ นั่งออกข้อสอบเป็นงานประจำทั้งปี ได้เท่าไหร่ก็คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพรวมเก็บไว้ในคลังเป็นชุดๆ หลายหมื่นข้อ เวลาจะสอบก็เลือกออกมา ๑ ชุด พิมพ์และแจกให้สอบกันเดี๋ยวนั้น ข้อสอบรั่วได้ยาก ถึงจะมีโอกาสรั่วโดยคนออกข้อสอบบอกผู้เข้าสอบ ก็ไม่มีผลเพราะคนออกข้อสอบนั่งออกข้อสอบมาทั้งปีไม่รู้ว่าข้อสอบข้อไหนของตนจะถูกนำไปใช้ ถ้าจะให้แน่ต้องลักข้อสอบในคลังข้อสอบมานั่งดูทั้งหมด ซึ่งทำไม่ได้เพราะมีระบบรักษาความปลอดภัยรัดกุม นอกจากนี้การเก็งข้อสอบหรือแนะแนวผู้สอบก็ทำไม่ได้ เพราะข้อสอบประนัยที่มีคุณภาพจะต้องถามคลุมสิ่งที่ต้องการวัดทั้งหมด ต้องดูหนังสือหรือศึกษาสิ่งที่จะสอบทั้งหมดถึงจะทำคะแนนได้ดี.

นอกจากเรื่องข้อสอบรั่ว การตรวจข้อสอบ รวมคะแนน และการตรวจคะแนน ผู้สอบก็ทำกัน ๓ กลุ่ม ตรวจทานกันทั้ง ๓ กลุ่ม เจ้าหน้าที่ที่ทำก็เป็นเจ้าหน้าที่ระดับกลางหรือระดับสูง โอกาสที่จะทำทุจริตโดยเห็นแก่เงินเพียงเล็กน้อย ย่อมเป็นไปไม่ได้ (ถ้ามากๆไม่แน่) เพราะไม่คุ้มกับค่าตำแหน่งและปริญญาที่ได้รับ ที่สำคัญก็คือเจ้าหน้าที่ที่จัดสอบเป็นบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกเข้ารับราชการในสำนักงาน ก.พ. ด้วยความสามารถของตนเอง การที่จะเห็นแก่หน้าใครจึงไม่มี **ในสมัยที่ผมเคยจัดสอบอยู่นั้น (ขึ้งจุบันผู้เขียนทำงานที่อื่น) แม้รองเลขาธิการหรือเลขาธิการ ก.พ. ก็ไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องกับข้อสอบและการรวมคะแนนแม้แต่ครั้งเดียว ทั้งๆที่มีบัตรแข็งจากผู้ใหญ่ (ที่ไม่ใหญ่จริง) ส่งผ่านมาถึงท่านมากมาย** (ขอตั้งข้อสังเกตไว้ด้วยว่าการปฏิบัติงานทุกอย่างถ้าผู้บังคับบัญชาดีแล้ว การทุจริตเกิดได้ยาก ก็มีข้อสรุปได้ ๒ ประการเท่านั้นคือ ผู้บังคับบัญชาขาดสมรรถภาพหรือ "ชั่ว") อย่างไรก็ตาม ขอเสนอข้อคิดในเรื่องการป้องกันการทุจริตไว้ด้วยว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ทำงานในด้านนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนในเรื่องการให้ความ

ยุติธรรมแก่ผู้เข้าสอบอย่างเต็มที่ (เหมือนปัจจุบัน) ตลอดไป (ถึงแม้จะเปลี่ยนเลขาธิการ ก.พ. แล้วก็ตาม) และต้องจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ให้เพียงพอ อย่าคิดว่าคนทุกคนจะกินอุดมคติได้ เพราะสังคมปัจจุบันนั้น มาตรฐานทางจริยะธรรม และเหตุผลต่ำเต็มที (นางสาวไทยหรือเทพีที่เพียงแต่เดินโชว์หุ่นเหมือนกับการประกวดสุนัขก็กลายเป็นบุคคลที่มีเกียรติไปได้) ทุกอย่างใช้เงินซื้อได้ทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็น ยศ ตำแหน่งเกียรติหรือน้ำใจ คุณวุฒิ ชาติวุฒิ วัยวุฒิ หรือความร่ำรวย มิใช่องค์ประกอบที่ใช้วัดความซื่อสัตย์ได้เสมอไป

๒.๒ มีความยุติธรรมในด้านการให้คะแนน เพราะข้อสอบแบบปรนัยนั้นคำถามแต่ละข้อมีคำตอบเดียว (ถ้าข้อสอบดีจริงๆ) ให้ใครตรวจกี่คนหรือกี่ครั้งก็ได้คะแนนเท่าเดิม

๒.๓ มีความยุติธรรมในด้านความยากง่ายของข้อสอบเสมอกันในการสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งเหมือนๆ กันของทุกส่วนราชการ เดิมแต่ละกรมสอบกันเอง ร้อยกรมก็ร้อยข้อสอบ คนที่สอบได้ที่หนึ่งของกรมสรรพากรอาจสอบได้ที่โหล่ของสำนักงาน ก.พ. (ผมยกตัวอย่างนะครับ)

๒.๔ มีความยุติธรรมในการเลือกเข้ารับราชการตามความประสงค์ คนสอบได้คะแนนดีที่สุดก็มีสิทธิเลือกกรมไหนก็ได้ก่อนคนอื่น เดิมสอบได้กรมเดียว ซึ่งอาจสอบไม่ได้ หรือสอบได้ก็ไม่ได้บรรจุ เพราะเจ้าหน้าที่เล่นกล เช่น ผู้ที่อยากจะให้ได้บรรจุสอบได้ที่ ๕๐ แต่มีตำแหน่งเพียง ๑๐ ตำแหน่งก็ใช้วิธีเรียกคนที่สอบได้ที่ต้น ๆ มาบอกว่าจะส่งไปบรรจุอำเภอที่อยู่ห่างไกลความเจริญพร้อมทั้งชู่สำทับว่าอำเภอนั้น ๆ อยู่ในแดนผู้ก่อการร้าย ไม่มีที่พัก อาหารการกินขาดแคลน พักเดียวก็สละสิทธิกันหมด คนที่ ๕๐ ได้บรรจุในกรมนี่เอง อย่าให้บอกเลยว่ากรมไหน เพราะเดี๋ยวนี้ท่านหัวหน้าองคนนั้นก็ได้เป็นชั้นพิเศษไปแล้ว

อันที่จริงแต่ความยุติธรรมนี้ก็พอแล้วสำหรับความดีของการสอบเข้ารับราชการในระบบจำแนกตำแหน่ง แต่ยังมีข้อดีอีกหลายประการ

๓. ประหยัด ประหยัดทั้งเงิน และเวลาของรัฐและประชาชน คือรัฐบาลไม่ต้องจัดสอบร้อยกรม ร้อยครั้งในหนึ่งปี (อาจมากกว่าร้อย) ไม่ต้องตั้งกรรมการร้อยชุดเสียเวลาทำราชการในหน้าที่ ประจำของกรรมการทั้งหลายอีกมากมาย ไม่ต้องเสียค่าตรวจข้อสอบและค่าสอบสัมภาษณ์ของผู้สมัครคนเดียวหลายครั้ง (บางคนสอบปีละ ๒๐ กรม) และไม่ต้องเสียค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ในการสอบของรัฐซ้ำกันหลายครั้ง ส่วนการประหยัดเงินและเวลาของประชาชนหรือผู้สมัครสอบ คือ ค่าสมัครสอบ ค่ารถไปสอบ ค่าอาหาร ค่าเสียเวลาราชการ (เพราะลาราชการไปสอบ) **และประหยัดน้ำลายในการสาปแช่งกรรมการสอบของส่วนราชการที่ทำการจัดสอบนั้น**

๔. ช่วยปรับปรุงระบบบริหารราชการให้ดีขึ้น เพราะกฎข้อบังคับที่ดี (ที่จริงเชยเหลือจะกล่าว) ไม่สามารถทำให้คนเป็นคนดีได้ แต่คนดีเท่านั้นที่จะสร้างระบบและระเบียบข้อบังคับที่ดีขึ้นได้ในอนาคต การสอบเข้ารับราชการตามระบบจำแนกตำแหน่งจะช่วยปรับปรุงระบบบริหารราชการให้ดีขึ้นได้ดังนี้

๔.๑ ผู้สมัครที่มีความสามารถจริงจะสอบได้ การได้คนเก่งมาทำงานนั้นโอกาสที่จะได้ผลงานดีย่อมมีมาก ที่พูดว่ามีโอกาสจะเกิดมากเพราะบางทีคนเก่งไม่ขยันทำงานก็มี การไม่ขยันทำงานนั้นอาจเป็นเพราะอุปนิสัยส่วนตัวหรือเพราะระบบการบริหารไม่ดีก็ได้

๔.๒ ผู้สอบได้ด้วยความสามารถของตนย่อมเป็นไทแก่ตัวไม่ต้องเกรงใจใคร จะได้มีข้าราชการชั้นผู้น้อยที่ชอบขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาชั้นเลวมากขึ้น ความเกรงใจหรือการประจบสอพลอที่มีอยู่ในตัวข้าราชการปัจจุบันเป็นพิษเป็นภัยแก่ประเทศชาติมาก (คนนั้นอาศัยอยู่ตามบ้าน แต่ควายนั้นต้องอยู่ในคอกและมีเชือกสนตระพายสำหรับให้คนจูง) ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเช่นอธิบดี ปลัดกระทรวง หรือรัฐมนตรีนั้น มักเป็นผู้รู้น้อยถูกบีดหูบีดตาโดยข้าราชการจำพวกที่ **"ขอรับกระผม"** มาตลอด และท่านมักจะชอบเสียด้วย ผลก็คือวิธีการดังกล่าวเป็นที่นิยมกันมาก จนถือเป็นทุจริตคติได้ดังนี้ ลืนเตีย สินมาก ปากสอพลอ ล่อไข่แดง และแกร่งวิชา (เป็นความสำคัญลำดับท้าย ซึ่งผู้ใหญ่จำเป็นต้องใช้คนชนิดนี้ไว้ทำงานแทนตนอย่างแท้จริง) ต่อเมื่อท่านออกจากราชการหูตาจึงสว่าง ที่ผู้ใหญ่กลายเป็นผู้รู้น้อยก็เพราะบุคคลที่จะก้าวไปสู่ตำแหน่งสูงได้มีไม่กี่คน ใน

ระยะแรกของการทำงานท่านเป็นหัวหน้าแผนก เพื่อนฝูงยังมีมาก ทำดีหรือชั่วอย่างไรก็ยังมีเพื่อนคอยทัวงติง พอเลื่อนไปเป็นหัวหน้ากอง เพื่อนก็น้อยลงไป คนที่จะกล้าพูดตักเตือนก็ต้องสนิทจริง ๆ พอกลายเป็นรองอธิบดีเพื่อนก็น้อยจนนับได้ คนที่เคยด่าว่าก็ไม่กล้าว่าต่อหน้า เป็นลิงหลอกจ้าวไปหมดท่านก็เริ่มจะกลายเป็นเทวดาไปบ้างแล้วหลังจากนั้นเมื่อเป็นอธิบดีหรือปลัดกระทรวง เพื่อนจะไม่มีเลย (ยิ่งพวกอยู่ใกล้ชิด เช่น เลขาหน้าห้องยิ่งตัวดีนัก หลอกเจ้านายจนพังมามากแล้ว) งานที่จะผ่านมาถึงท่านถูกกลั่นกรองจน เหลือความเป็นจริงน้อยเต็มที ออกความเห็นอะไรมีแต่คนว่าดี พูดขำขันก็มีแต่คนหัวเราะกันทั้งกรม ท่านเศร้าโศกอะไรก็มีพรรคพวกหลั่งน้ำตาปลอบใจเป็นแถว ส่วนการมาทำงานนั้นพอออกจากบ้านขึ้นรถติดแอร์ (เสียงและอากาศภายนอกไม่ได้ยินไม่ได้รับรสทั้งสิ้น) ออกจากรถก็เข้าห้องทำงานติดแอร์ ความทุกข์ยากของประชาชนไม่เคยผ่านสายตาเลย (แล้วท่านจะรู้ความทุกข์ของประชาชนได้อย่างไร) เหมือนเป็นเทวดาบนสวรรค์ที่คนฝันอยากเป็น เมื่อเป็นเสียอย่างนั้นงานราชการก็ต้องเสียเป็นธรรมดา เพราะคนคนเดียวคิดจะดีพร้อมได้อย่างไร เมื่อท่านชินกับสภาพอย่างนี้ใครพูดคัดค้านหรือผิดหูก็ย่อมไม่ชอบใจทั้ง ๆ ที่การค้านนั้นคือการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ฉะนั้นผู้เขียนถึงว่า ข้าราชการผู้น้อยที่ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่เลวนั้นเป็นคุณแก่ราชการ วินัยข้าราชการในเรื่องนี้ก็ควรตัดออกไปด้วย เพราะผู้บังคับบัญชาที่เลวมักคิดว่าคำสั่งของตนชอบด้วยเหตุผลทั้งสิ้น แล้วเราจะให้คนที่ดีเป็นอันตรายด้วยวินัยนี้ด้วยหรือ

๔.๓ ประชาชนคนธรรมดามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศมากขึ้น เป็นไปตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยแท้จริง เพราะการสอบที่ยุติธรรมและถูกหลักการ ทำให้ลูกตาสีตาสามีโอกาสเข้าทำงานได้มาก มิใช่แต่พวกลูกท่านหลานเธอเท่านั้น เมื่อลูกชาวนาชาวสวนหรือกรรมกรได้ทำงานบริการประชาชน ย่อมเข้าใจถึงความต้องการของประชาชนที่หาเช้ากินค่ำได้ เพราะมีประสบการณ์ตรงอยู่แล้ว การใช้อำนาจหน้าที่กดขี่ข่มเหงประชาชนทั่วไปก็จะน้อยลง (อย่าปฏิเสธว่าเดี๋ยวนี้ไม่มี)

อย่างไรก็ตาม การสอบเข้ารับราชการในระบบจำแนกตำแหน่งก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง เช่น

–ชื่อที่เรียกว่า "**การสอบแข่งขัน**" นั้นไม่เหมาะสม เพราะไม่ใช่การสอบแข่งขันจริง คนสอบได้คะแนนดีที่สุดอาจไม่ได้รับการบรรจุ ถ้าคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้าข้อสอบไม่ดีจริงคือยากเกินไป จะไม่มีคนที่จะได้รับการบรรจุเลยก็ได้

— ยังไม่มีข้อบังคับให้ส่วนราชการที่ใช้ระบบจำแนกแจ้งตำแหน่งว่างให้หน่วยงานที่จัดสอบทราบทันที พร้อมทั้งให้รายละเอียดว่าตำแหน่งดังกล่าวจะบรรจุเข้าทำงาน ณ ที่ใด ทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีโอกาสเล่นกลตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นได้ง่าย

– ผู้สมัครสอบที่สอบได้จะต้องขึ้นบัญชีผู้สอบได้ไว้ทุกกรม และเมื่อเลือกกรมใดแล้วให้ถือว่าสละสิทธิ์กรมอื่นให้หมด มิฉะนั้นจะมีการย้ายกรมกันวุ่นวายภายหลัง ทำให้กรมซึ่งรับเข้าทำงานกรมแรกต้องเรียกบรรจุและเสียเวลาอบรมการทำงานใหม่

– ไม่ควรมีการสอบสัมภาษณ์ เพราะไม่มีมาตรฐาน การเพิ่มคะแนนเพียงคะแนนเดียวในการสอบแข่งขันนั้นอาจทำให้คนบางคนไม่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการก็ได้

การจัดสอบไม่ควรใช้กำลังคนมากมาย ทั้งคนออกข้อสอบ คนดำเนินการสอบ และคนคุมสอบการออกข้อสอบควรขอความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ออกข้อสอบให้เดือนละ ๕–๑๐ ข้อ และรวบรวมไว้ให้มาก การบรรจุพนักงานออกข้อสอบมาทำหน้าที่นี้นอกจากสิ้นเปลืองงบประมาณแล้ว ข้อสอบยังไม่มีคุณภาพดีเท่าที่ควร เพราะไม่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง และบางสาขาก็จะไม่มีคนสมัครเข้าทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย เพราะรายได้น้อยและงานน่าเบื่อหน่าย ส่วนการดำเนินการสอบและคุมสอบไม่ควรใช้คนคุมมากเกินไป ควรให้ผู้เข้าสอบได้รับผิดชอบตนเองให้มากที่สุดเหมือนการจัดสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเดินเบียดกันเข้าห้องสอบ การหาเก้าอี้นั่งสอบไม่เจอหรือข้อสอบหาย ไม่ใช่ปัญหาที่ควรคำนึงถึงถ้าไม่มีเซาวน์ขนาดหาสถานที่สอบไม่เจอก็ไม่ต้องเข้ารับราชการมิฉะนั้น เมื่อจัดสอบเข้ารับราชการทั้งหมดหน่วยงานที่จัดสอบเข้ารับราชการอาจจะต้องมีเจ้าหน้าที่นับพันคน สิ่งที่ควรสนใจที่สุด คือข้อสอบที่มีมาตรฐานดี การรวมคะแนนที่มีระบบควบคุมอย่างเข้มงวด และการให้ข่าวสารต่าง ๆ แก่ผู้เข้าสอบโดยทำเป็นประกาศให้อ่าน และสุดท้ายก็คือ ในหน่วยงานที่จัดสอบนั้นจะต้องให้มีการบริหารงานที่ดีและมีความยุติธรรมให้เจ้าหน้าที่ทุกคน เพราะเมื่อต้องการจะเป็นหน่วยงานที่สร้างความยุติธรรม จะต้องให้มีความยุติธรรมในหน่วยงานของตนเองก่อน มิฉะนั้นก็ไม่น่าเชื่อว่าจะให้ความยุติธรรมแก่ใครได้

รวมความแล้ว ข้อบกพร่องนี้เป็นเพียงธุลีดิน ถ้าจะเปรียบเทียบกับผลดีที่จะได้รับในขณะนี้ แต่ถ้าในระยะต่อไปยังมิได้มีการแก้ไข ผลเสียก็จะขยายวงกว้าง เมื่อหน่วยงานจัดสอบขยายขนาดขึ้นพร้อม ๆ กับที่ผู้สมัครสอบเพิ่มเป็นทวีคูณ และผลดีที่ได้รับอาจจะไม่คุ้มกับผลเสีย เมื่อถึงเวลานั้นหน่วยงานที่จัดสอบรวมก็ไม่จำเป็นจะต้องมีอีกต่อไป.

สถิติข้าราชการพลเรือน ที่มีวุฒิในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

(สำรวจในปี 2516)

ในเดือนเมษายน ๒๕๑๖ กองวิชาการ สำนักงาน ก.พ. ได้สำรวจวุฒิสูงสุดของข้าราชการพลเรือน* โดยมีหน่วยราชการเจ้าสังกัดคือกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ เป็นผู้ประสานงาน ส่วนราชการใดมีจำนวนข้าราชการน้อย เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานด้านบริหารงานบุคคลของส่วนราชการนั้นจะเป็นผู้กรอกแบบสำรวจให้ แต่ส่วนราชการที่มีจำนวนข้าราชการมาก ตัวข้าราชการจะเป็นผู้กรอกแบบสำรวจเอง โดยแผนกการเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ เป็นผู้จัดส่งแบบสำรวจให้แก่ข้าราชการและรวบรวมส่งสำนักงาน ก.พ. เมื่อข้าราชการกรอกแล้ว แบบสำรวจที่ได้รับคืนจากส่วนราชการจะนำมาแจงนับและจำแนกออกตามลักษณะที่สำคัญ คือ สาขาวิชา ระดับปริญญาและสถานที่ศึกษา (ในหรือต่างประเทศ) การแจงนับทำด้วยมือโดยใช้เจ้าหน้าที่เพียง ๓–๔ คน ดังนั้นจึงจัดจำแนกได้เฉพาะข้าราชการที่มีวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก จากการสำรวจปรากฏว่าจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีประมาณ ๒๒,๓๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ของจำนวนข้าราชการพลเรือนทั้งหมดซึ่งมีจำนวนประมาณ ๑๘๒,๒๗๑** คน อาจจัดจำแนกออกตามสาขาวิชา (หมวดวิชาใหญ่ ๆ) และระดับปริญญาดังนี้

---

* ข้าราชการพลเรือนในที่นี้ไม่รวมข้าราชการครู ตุลาการ อัยการ ตำรวจ และข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

** จากสถิติจำนวนข้าราชการจำแนกตามประเภท ประจำปีงบประมาณ ๒๕๑๖ ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

กาญจนา อัญญะโชโต
ดวงแข เมธาศิริ
รังสีมา ศิริฤกษ์พิพัฒน์

ฝ่ายแผนงานและสถิติ
กองวิชาการ
สำนักงาน ก.พ.

สาขาวิชา	ระดับปริญญา				รวม	คิดเป็นร้อยละของข้าราชการที่มีวุฒิ
	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรชั้นสูง	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
วิศวกรรมศาสตร์	1,396	48	494	63	2,001	8.9
วิทยาศาสตร์	1,156	29	560	133	1,878	8.4
แพทยศาสตร์	3,105	590	560	216	4,471	20.0
สังคมศาสตร์	4,185	207	1,446	115	5,953	26.6
มนุษยศาสตร์	712	51	320	43	1,126	5.0
เกษตรศาสตร์	2,263	42	497	59	2,861	12.8
ศิลป	272	25	99	6	402	1.8
กฎหมาย	2,142	199	49	43	2,433	10.9
การศึกษา	596	23	49	41	1,139	5.1
วิชาการทหารและตำรวจ	79	5	–	1	85	0.4
อื่น ๆ	7	–	–	–	7	0.1
			–			
รวม	15,913 (71.2%)	1,219 (5.5%)	4,504 (20.1%)	720 (3.2%)	22,356 (100%)	100.0

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า ถ้าจำแนกตามระดับปริญญา จำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิระดับปริญญาตรี มีจำนวนสูงที่สุด คือประมาณร้อยละ 71.2 ของจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทั้งหมด รองลงมาคือระดับปริญญาโทประมาณร้อยละ 20.1 ส่วนประกาศนียบัตรชั้นสูง และปริญญาเอกมีประมาณร้อยละ 5.5 และ 3.2 ตามลำดับ

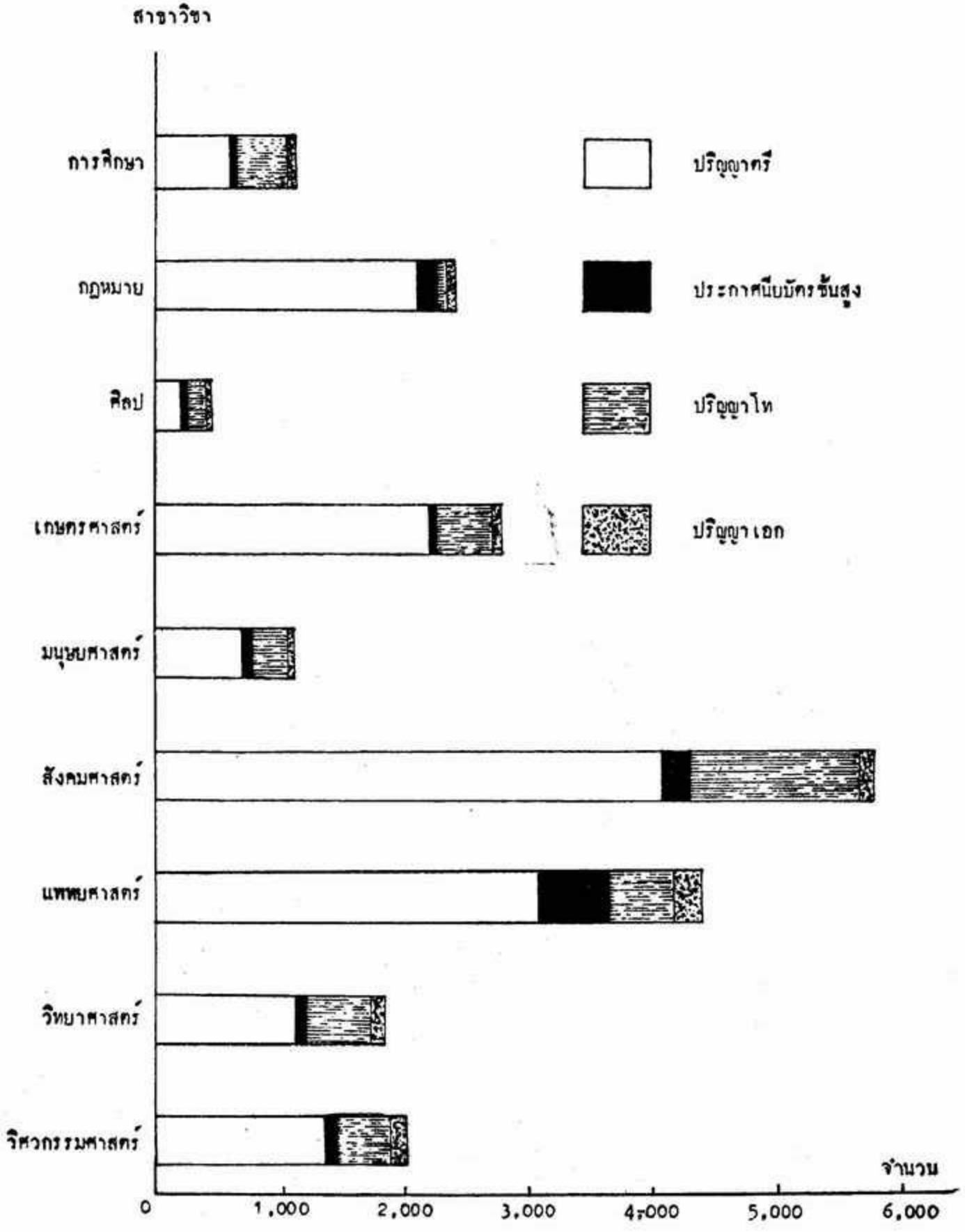
สาขาวิชา
การศึกษา
กฎหมาย
ศิลป
เกษตรศาสตร์
มนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์
แพทยศาสตร์
วิทยาศาสตร์
วิศวกรรมศาสตร์
ปริญญาตรี
ประกาศนียบัตรชั้นสูง
ปริญญาโท
ปริญญาเอก
จำนวน
0
1,000
2,000
3,000
4,000
5,000
6,000

จากตารางและแผนภูมิข้างต้นจะเห็นว่า จำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิทางสังคมศาสตร์ มีจำนวนสูงที่สุด คือมีจำนวนทั้งสิ้น 5,953 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ของจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากสังคมศาสตร์เป็นหมวดวิชาใหญ่ ซึ่งรวมถึงสาขาวิชาต่าง ๆ หลายสาขา ได้แก่ บริหารธุรกิจ พาณิชย์ และบัญชี เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น ถ้าจะนำจำนวนข้าราชการที่มีวุฒิทางสังคมศาสตร์มาจำแนกรายละเอียดออกตามสาขาวิชาที่สำคัญ จะได้ดังนี้

สาขาวิชา	ระดับปริญญา				รวม	คิดเป็นร้อยละของทั้งหมด
	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรชั้นสูง	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
สังคมศาสตร์						
บริหารธุรกิจ, พาณิชย์และบัญชี	1,407	88	249	7	1,751	29.4
เศรษฐศาสตร์	1,274	23	358	54	1,709	28.0
รัฐศาสตร์	675	25	221	33	954	16.0
รัฐประศาสนศาสตร์	21	35	422	8	486	8.2
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	543	5	22	–	570	9.6
อื่น ๆ	265	31	174	13	483	8.1
รวม	4,185 (70.3%)	207 (3.5%)	1,446 (24.3%)	115 (1.9%)	5,953 (100.0%)	100.0

แผนภูมิแสดงจำนวนข้าราชการพลเรือน
ที่มีคุณวุฒิทางสังคมศาสตร์
จำแนกตามสาขาวิชาที่สำคัญ

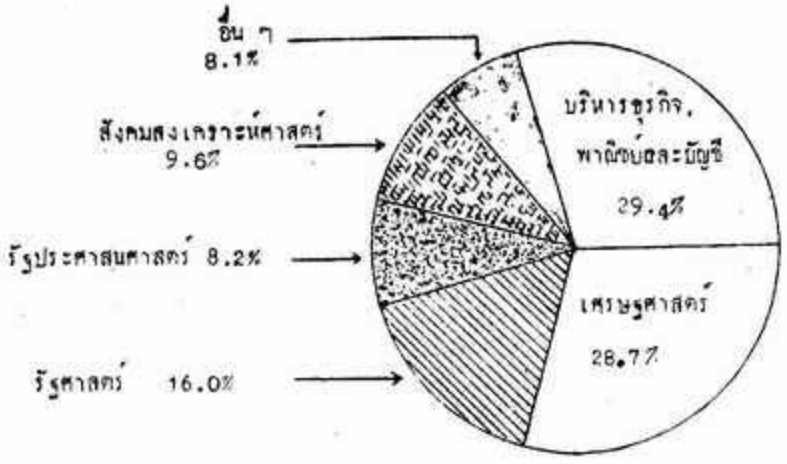

ในจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิทางสังคมศาสตร์ ปรากฏว่ามีผู้จบวิชาบริหารธุรกิจ พาณิชย์และบัญชี เป็นจำนวนมากกว่าสาขาวิชาอื่น คือ มีจำนวน 1,751 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 ของจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิทางสังคมศาสตร์ทั้งหมด แต่เนื่องจากในจำนวนข้าราชการที่จบทางสังคมศาสตร์ 1,751 คนนั้น ได้รวมผู้ที่จบทั้งทางพาณิชยศาสตร์บริหารธุรกิจและบัญชีไว้ด้วยกัน ดังนั้นถ้าพิจารณาจากจำนวนผู้ที่จบวิชาต่าง ๆ เป็นรายวิชาแล้วก็จะเห็นว่าจำนวนข้าราชการพลเรือนที่จบจากเศรษฐศาสตร์มีจำนวนสูงที่สุด คือมีจำนวนทั้งสิ้น 1,709 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิทางสังคมศาสตร์ทั้งหมด

จากจำนวนข้าราชการพลเรือนที่สำเร็จสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งได้จำแนกไว้ตามหมวดวิชาใหญ่ ๆ ในตารางหน้าแรกนั้น นอกจากจะมีผู้สำเร็จทางสังคมศาสตร์เป็นจำนวนมากที่สุดแล้ว รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีวุฒิทางแพทยศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4,471 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของจำนวนข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทั้งหมด สำหรับแพทยศาสตร์เป็นหมวดวิชาใหญ่ หากจำแนกออกตามสาขาวิชาที่สำคัญ จะได้ดังนี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

แผนภูมิแสดงจำนวนข้าราชการที่มีวุฒิทางแพทยศาสตร์จำแนกตามสาขาวิชาที่สำคัญ

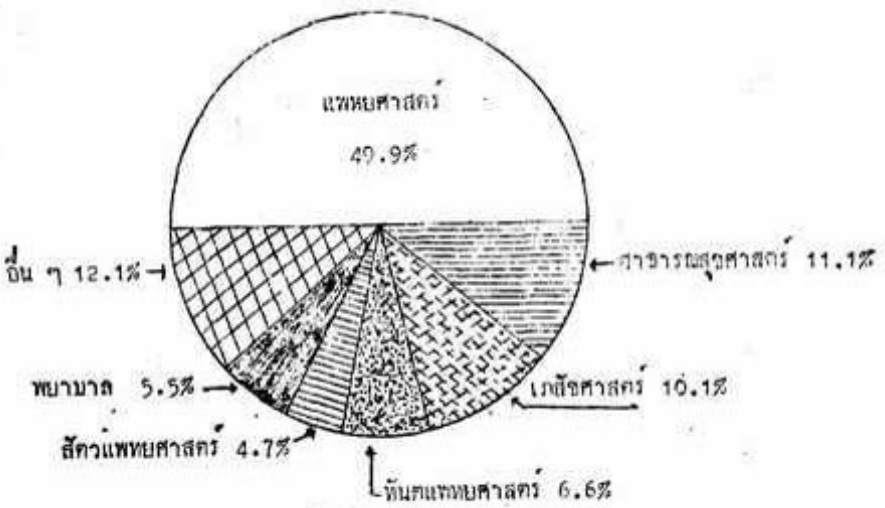

จากตารางและแผนภูมิ จะเห็นว่าวิชาแพทยศาสตร์ซึ่งเป็นหมวดวิชาใหญ่ มีผู้ที่จบทางแพทยศาสตร์ (พ.บ.) เป็นจำนวนสูงที่สุด คือประมาณ 2,231 คน คิดเป็นร้อยละ 49.9 ของข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิหมวดวิชาแพทยศาสตร์ทั้งหมด แต่ก็ยังมีแพทย์อีกจำนวนหนึ่งที่ศึกษาต่อทางสาธารณสุขศาสตร์ซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในจำนวนนี้ เพราะการสำรวจถือวุฒิสูงสุดเป็นเกณฑ์ ดังนั้นผู้ที่มีวุฒิแพทยศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์ จึงนับรวมอยู่ในวิชาสาธารณสุขศาสตร์ แม้กระนั้นก็ยังไม่พอกับความต้องการของประเทศ จาก "รายงานผลวิจัย ประมาณความต้องการกำลังคนในราชการพลเรือน ปี 2515"* กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า แม้ว่าแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศส่วนใหญ่จะได้ทำสัญญาผูกพันว่าจะปฏิบัติงานให้กับทางราชการเป็นเวลา 3 ปี หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ในจำนวนนี้ได้จัดสรรให้ตามความต้องการของส่วนราชการต่าง ๆ ฝ่ายพลเรือนประมาณร้อยละ 85–90 ของแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศของแต่ละปี แต่กำลังคนด้านแพทย์ก็ยังคงเป็นกำลังคนที่ขาดแคลนของประเทศไทย เหตุผลที่สนับสนุนการขาดแคลนดังกล่าวได้แก่ เอกสารอีกฉบับหนึ่งคือเอกสารทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่อง "Physician Development Planning in Thailand" ปี พ.ศ. 2515 กล่าวไว้ว่าอัตราส่วนระหว่างแพทย์ต่อประชากรของประเทศไทยในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างกันมาก คือในส่วนกลางประมาณ 1: 1,000 ซึ่งเท่ากับมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก แต่ในส่วนภูมิภาคประมาณ 1 : 31,000 ซึ่งถ้าจะยกมาตรฐานการแพทย์ในส่วนภูมิภาคให้เท่ากับส่วนกลางแล้ว จะต้องเพิ่มแพทย์ในส่วนภูมิภาคขึ้นอีกกว่า 35,000 คน ดังนั้นจำนวนแพทย์ในประเทศไทยจึงขาดแคลนมากในส่วนภูมิภาค แต่ถ้าสามารถหาสิ่งจูงใจให้แพทย์ออกไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคมากขึ้น ความขาดแคลนก็คงน้อยลงกว่าจำนวนที่อ้างถึงข้างต้น

ถ้าจะจัดจำแนกคุณวุฒิของข้าราชการพลเรือนในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สำเร็จการศึกษาออกตามสังกัดของข้าราชการ คือจำแนกตามกระทรวงเจ้าสังกัดจะได้ดังนี้

---

* เอกสารวิจัยการบริหารงานบุคคล หน่วยวางแผนกำลังคน ฝ่ายวิจัย กองวิชาการ สำนักงาน ก.พ.

กระทรวง	สาขาวิชา											รวม
	วิศวกรรมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	แพทยศาสตร์	สังคมศาสตร์	มนุษยศาสตร์	เกษตรศาสตร์	ศึกษา	กฎหมาย	การศึกษา	การทหาร&ตำรวจ	อื่น ๆ	
สำนักนายกรัฐมนตรี	98	64	4	1,089	119	26	9	323	121	11	—	1,864
ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ	382	1,012	1,870	1,114	677	356	159	133	637	1	—	6,341
กระทรวงการคลัง	14	15	20	552	6	—	6	429	9	1	—	1,052
กระทรวงการต่างประเทศ	—	—	—	194	22	—	—	160	1	6	—	383
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	412	294	188	635	38	2,388	15	191	8	—	1	4,170
กระทรวงคมนาคม	534	66	12	211	26	7	22	164	7	65	—	1,114
กระทรวงพาณิชย์	3	16	2	285	5	7	6	119	1	—	—	444
กระทรวงมหาดไทย	259	7	18	1,222	47	41	110	541	59	—	6	2,310
กระทรวงยุติธรรม	—	—	8	21	—	—	—	252	3	—	—	284
กระทรวงศึกษาธิการ	13	9	4	45	107	2	49	47	264	1	—	541
กระทรวงสาธารณสุข	41	126	2,314	160	54	4	10	20	19	—	—	2,748
กระทรวงอุตสาหกรรม	245	267	23	95	15	30	14	21	8	—	—	718
ทบวงอิสระ	—	2	8	330	10	—	2	33	2	—	—	387
รวม	2,001	1,878	4,471	5,953	1,126	2,861	402	2,433	1,139	85	7	22,356

จากตารางข้างต้นถ้าดำนึงถึงสาขาวิชาเป็นหลกใหญ่ จำนวนข้าราชการพลเรือนที่สำเร็จในแต่ละสาขาวิชาที่มีจำนวนสูงที่สุด และรองลงมาในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ อาจจำแนกออกได้ดังนี้

วิศวกรรมศาสตร์ จำนวนสูงที่สุดได้แก่ กระทรวงคมนาคม รองลงมาได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วิทยาศาสตร์ „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ „ „ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แพทยศาสตร์ „ „ กระทรวงสาธารณสุข „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

สังคมศาสตร์ „ „ กระทรวงมหาดไทย „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

มนุษยศาสตร์ „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ „ „ สำนักนายกรัฐมนตรี

เกษตรศาสตร์ „ „ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ศิลป[1] „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ „ „ กระทรวงมหาดไทย

กฎหมาย „ „ กระทรวงมหาดไทย „ „ กระทรวงการคลัง

การศึกษา[2] „ „ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ „ „ กระทรวงศึกษาธิการ

วิชาการทหารและตำรวจ[3] „ กระทรวงคมนาคม „ „ สำนักนายกรัฐมนตรี

---

[1] สำหรับกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีจำนวนข้าราชการที่มีคุณวุฒิทางศิลปเป็นจำนวนรองลงมานั้น ส่วนใหญ่เป็นวุฒิทางสถาบัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งได้แก่ข้าราชการในสำนักผังเมือง กรมโยธาธิการเป็นต้น

[2] ส่วนกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีจำนวนข้าราชการที่มีวุฒิทางการศึกษาเป็นจำนวนรองลงมาจากทบวงมหาวิทยาลัย ก็เนื่องจากไม่รวม "ข้าราชการครู" ซึ่งมีจำนวนถึง 46,430 คน ในปี 2516 ซึ่งข้าราชการครูดังกล่าวจะมีคุณวุฒิทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่

[3] วิชาการทหารและตำรวจ ซึ่งมีข้าราชการในกระทรวงคมนาคมมีคุณวุฒิทางนี้เป็นจำนวนสูงที่สุดนั้น ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการกรมเจ้าท่า ซึ่งมาจากผู้ที่จบจากโรงเรียนนายเรือของกองทัพเรือ

แต่ถ้าจะยึดส่วนราชการเป็นหลัก และสำรวจดูว่าส่วนราชการใดมีข้าราชการที่มีวุฒิทางสาขาวิชาใดสูงที่สุด และรองลงมา จะได้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี มีข้าราชการที่มีคุณวุฒิทางสังคมศาสตร์ เป็นจำนวนสูงที่สุดรองลงมาได้แก่ วิชากฎหมาย

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ	,,	,,	แพทยศาสตร์	,,	,,	สังคมศาสตร์
กระทรวงการคลัง	,,	,,	สังคมศาสตร์	,,	,,	กฎหมาย
กระทรวงการต่างประเทศ	,,	,,	สังคมศาสตร์	,,	,,	กฎหมาย
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	,,	,,	เกษตรศาสตร์	,,	,,	สังคมศาสตร์
กระทรวงคมนาคม	,,	,,	วิศวกรรมศาสตร์	,,	,,	สังคมศาสตร์
กระทรวงพาณิชย์	,,	,,	สังคมศาสตร์	,,	,,	กฎหมาย
กระทรวงมหาดไทย	,,	,,	สังคมศาสตร์	,,	,,	กฎหมาย
กระทรวงยุติธรรม	,,	,,	กฎหมาย	,,	,,	สังคมศาสตร์
กระทรวงศึกษาธิการ	,,	,,	การศึกษา	,,	,,	มนุษยศาสตร์
กระทรวงสาธารณสุข	,,	,,	แพทยศาสตร์	,,	,,	สังคมศาสตร์
กระทรวงอุตสาหกรรม	,,	,,	วิทยาศาสตร์	,,	,,	วิศวกรรมศาสตร์
ทบวงอิสระ	,,	,,	สังคมศาสตร์	,,	,,	กฎหมาย

ทั้งนี้จะเห็นว่าคุณวุฒิของข้าราชการในแต่ละกระทรวงนั้น สอดคล้องกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกระทรวงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการที่แต่ละกรมในกระทรวงหนึ่ง ๆ ในการปฏิบัติงานจะใช้ข้าราชการตรงตามคุณวุฒิหรือไม่นั้น จะต้องศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดแต่ละส่วนราชการไป สำหรับคุณวุฒิของข้าราชการพลเรือน และจำแนกตามส่วนราชการระดับกรมนั้น ดูรายละเอียดได้ที่ กองวิชาการ สำนักงาน ก.พ.

ใหม่ ๆ ในราชการ

อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๐

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๐ แล้วมีมติเห็นชอบด้วย และให้ดำเนินการไปตามมติของ ก.พ. คือให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในเรื่องเกี่ยวกับวินัย สำหรับข้าราชการพลเรือนในราชการบริหารส่วนภูมิภาคบังคับไปตามเดิม รวมทั้งกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลางได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในเรื่องดังกล่าวไปแล้วนับแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับเป็นต้นไป ก็ให้เป็นอันใช้ได้ด้วย (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่สร ๐๒๐๓/ว.๒๗ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๗)

หมายเหตุ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๐ ข้อ ๑ กำหนดว่า "มิให้นำบทบัญญัติของกฎหมาย กฎข้อบังคับและคำสั่งใด ๆ ที่กำหนดให้บุคคลหรือส่วนราชการใดมีอำนาจหน้าที่เป็นการยกเว้น จำกัด หรือตัดทอน อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการส่วนจังหวัดดังที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๕๐ ข้อ ๕๑ และข้อ ๕๓ หรือให้บุคคลหรือส่วนราชการใดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเช่นเดียวกับผู้ว่าราชการจังหวัดมาใช้บังคับ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่นั้น ๆ ดังกำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว ทั้งนี้ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเป็นอย่างอื่น"

การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ตามที่ได้มีคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติที่ ๒๖๖/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕ เรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ระบุให้ทุกหน่วยงานรายงานตามลำดับชั้นทุกระยะ

๓ เดือนว่า ได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไปแล้วเพียงใด มีอุปสรรคอย่างไร และมีสิ่งใดสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขอีกนั้น บัดนี้คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษามีมติให้ยกเลิกคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติ ที่ ๒๖๖/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕ นั้นได้ เพราะคำสั่งดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นการชั่วคราว (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๒/ว.๒๘ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๗)

หมายเหตุ การที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติ เกี่ยวกับเรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนตามที่กล่าวข้างต้นนั้น มิได้หมายความว่าทางราชการไม่ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอีกต่อไป ทางราชการยังคงมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอยู่เสมอ โดยได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๗๘ บัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้ความสงเคราะห์ต่อประชาชนผู้มาติดต่อในกิจการอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ ต้องรักษาความสามัคคีอันดี และสุภาพเรียบร้อยต่อประชาชน" และมาตรา ๘๑ บัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนต้องอุตสาหะ และอำนวยความสะดวกในหน้าที่ราชการ" นอกจากนี้ ยังมีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร. ๐๒๐๓/๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๗ ให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ควบคุมดูแลส่งเสริมให้ข้าราชการประพฤติตนอยู่ในความสุจริต ให้ความสะดวกและความเป็นธรรมแก่ประชาชน ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ใดทุจริตกดขี่เบียดเบียนดูหมิ่นเหยียดหยามประชาชน ก็ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัยแก่ผู้นั้นในสถานหนักด้วย ดังนี้ ทางราชการจึงยังคงต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชนอยู่ตลอดไป เพราะราชการนั้นเป็นบริการสาธารณะ ซึ่งตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

การแต่งตั้ง ก.พ

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งกรรมการข้าราชการพลเรือนผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งมาครบกำหนด ๒ ปี ตามวาระและพ้นจากตำแหน่งไปในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๗ นั้น

บัดนี้ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งกรรมการข้าราชการพลเรือนสืบแทนกรรมการชุดเดิมต่อไปแล้ว ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการแต่งตั้งกรรมการข้าราชการพลเรือนผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๗ ประกอบด้วยผู้มีนามดังต่อไปนี้ ๑. นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ๒. พลเอก แสวง เสนาณรงค์ ๓. นายบุญมา วงศ์สวรรค์ ๔. พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ๕. นายชัชวาล โอสถานนท์ ๖. พลโท บุญเรือน บัวจรูญ และ ๗. นายป่วย อึ๊งภากรณ์

๔๒

ที่ สร. ๐๒๐๓/ ว. ๒๗ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๗ มีนาคม ๒๕๑๗

เรื่อง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกความเห็นของ ก.พ. ในเรื่องนี้

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาเห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐ ก่อให้เกิดความยุ่งยากไม่เหมาะสม และข้อขัดข้องในการใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในเรื่องเกี่ยวกับวินัย จึงลงมติให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณามีมติให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในเรื่องเกี่ยวกับวินัย สำหรับข้าราชการพลเรือนในราชการบริหารส่วนภูมิภาคบังคับไปตามเดิม รวมทั้งกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลางได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในเรื่องเกี่ยวกับวินัยในราชการบริหารส่วนภูมิภาคไปแล้ว นับแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับเป็นต้นไป ก็ให้เป็นอันใช้ได้ด้วย ความละเอียดปรากฏตามบันทึกความเห็นของ ก.พ. ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๑๗ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ดำเนินการไปตามมติของ ก.พ.

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ ร.น.

(อนันต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๘๑๐๐๐๗

ที่ สร. ๐๒๐๒/ว.๒๙ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๔ มีนาคม ๒๕๑๗

เรื่อง การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วยสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีรายงานว่า ตามที่กองบัญชาการคณะปฏิวัติได้มีคำสั่งที่ ๒๖๖/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕ เรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และได้ระบุให้ทุกหน่วยงานรายงานตามลำดับชั้นทุกระยะ ๓ เดือนว่า ได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไปแล้วเพียงใด มีอุปสรรคอย่างไร และมีสิ่งใดที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขอีกนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมหารือว่า บัดนี้กองบัญชาการคณะปฏิวัติได้ยุบเลิกไปแล้ว การรายงานตามคำสั่งดังกล่าวยังคงจะดำเนินการต่อไปอีกหรือไม่ และถ้าประสงค์ให้รายงาน จะให้รายงานถึงผู้ใด

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้ส่งให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๒๐ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ บัญญัติไว้ว่า "บรรดาประกาศของคณะปฏิวัติหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ ที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างการปฏิวัติวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ จนถึงวันประกาศธรรมนูญการปกครองนี้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปใดและไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหารหรือในทางตุลาการ ให้ถือว่าประกาศหรือคำสั่งตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้น เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น คำสั่งของกองบัญชาการคณะปฏิวัติ เรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนนี้ เมื่อยังมิได้มีการยกเลิก ก็ถือว่าจะต้องยังคงปฏิบัติตามอยู่

ส่วนข้อที่ว่าจะให้รายงานถึงผู้ใดนั้น ตามข้อ ๙ แห่งคำสั่งดังกล่าวกำหนดให้รายงานตามลำดับชั้น ซึ่งในปัจจุบัน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง อย่างไรก็ดี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเห็นว่า ข้อกำหนดในคำสั่งดังกล่าวส่วนมากบัญญัติอยู่ในวินัยข้าราชการแล้ว และการให้รายงานทุก ๓ เดือน ก็ไม่ค่อยจะได้ผลดีในทางปฏิบัตินัก ควรจะยกเลิกคำสั่งดังกล่าวนี้เสียได้ ทั้งนี้สุดแต่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จะพิจารณาเห็นสมควร

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาว่า ให้พิจารณายกเลิกได้เพราะคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติดังกล่าวมีลักษณะเป็นการชั่วคราว

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๗ ลงมติให้ยกเลิกคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติที่ ๒๖๖/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ได้

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้หน่วยราชการในสังกัดถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร.๘๑๒๓๐๕

ที่ สร. ๐๒๐๓/ว. ๓๓ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๗ มีนาคม ๒๕๑๗

เรื่อง การช่วยเหลือข้าราชการในเรื่องภาษีเงินได้

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๖๔/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๙๖

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการช่วยเหลือข้าราชการในเรื่องภาษีเงินได้ว่า ในกรณีที่ข้าราชการผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทจากรัฐบาล จากองค์การ หรือจากบริษัท ในความควบคุมของรัฐบาลนั้น รัฐบาล องค์การ หรือบริษัท ผู้จ่ายเงินนั้น จะเป็นผู้ชำระภาษีแทนให้ตามส่วนเฉลี่ยแห่งยอดภาษีเงินได้ทั้งสิ้นซึ่งข้าราชการต้องเสียนั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังรายงานว่า เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ข้าราชการเสียภาษีเงินได้เอง สมควรที่จะยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นนั้นเสีย และว่าสำหรับ "ข้าราชการ" ซึ่งมีสิทธิรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) หรือ (๒) แห่งประมวลรัษฎากร จากรัฐบาล องค์การ หรือบริษัท ในความควบคุมของรัฐบาลของงวดปี พ.ศ. ๒๕๑๖ แต่มาเหลื่อมรับภายหลังวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เงินดังกล่าวจะเป็นเงินได้พึงประเมินของปีภาษี พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งจะต้องยื่นประเมินเสียภาษีเงินได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วย เพื่อที่จะมิให้เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ จึงขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณามีมติเสียให้แน่ชัด ดังต่อไปนี้

ก. เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ซึ่งได้รับจากรัฐบาล และเงินประจำตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เงินเดือนและค่าจ้างประจำซึ่งได้รับจากรัฐบาล และเงินประจำตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติประจำเดือนธันวาคม ๒๕๑๖ หรือก่อนนั้นขึ้นไป รัฐบาลจะออกภาษีเงินได้ให้ตามเดิม ส่วนเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และเงินประจำตำแหน่ง ประจำเดือนมกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป เมื่อปรับอัตราใหม่แล้ว รัฐบาลไม่ออกภาษีเงินได้ให้ โดยไม่คำนึงว่าเงินเดือนค่าจ้างประจำ หรือเงินประจำตำแหน่งนั้นจะได้รับเมื่อใด

ข. เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ ซึ่งได้รับจากรัฐบาล

(๑) เบี้ยหวัด บำนาญ ของผู้มีสิทธิรับเบี้ยหวัด บำนาญ ตั้งแต่วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป ให้เสียภาษีเงินได้เอง รัฐบาลไม่ออกภาษีเงินได้ให้เพราะได้ปรับปรุงอัตราเงินเดือนเพิ่มให้เพื่อเสียภาษีเงินได้เองอยู่แล้ว

(๒) เบี้ยหวัด บำนาญ ของผู้มีสิทธิรับเบี้ยหวัด บำนาญ ก่อนวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๗ รัฐบาลจะออกภาษีเงินได้ให้ตามเดิม แต่เมื่อได้ปรับอัตราเบี้ยหวัด บำนาญใหม่แล้ว ก็ให้เสียภาษีเงินได้เอง รัฐบาลไม่ออกภาษีให้เช่นกัน

(๓) บำเหน็จ ของผู้มีสิทธิรับบำเหน็จ ก่อนวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๗ รัฐบาลจะออกภาษีเงินได้ให้ตามเดิม ส่วนบำเหน็จของผู้มีสิทธิรับบำเหน็จ ตั้งแต่วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป ให้เสียภาษีเงินได้เอง

ค. เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) หรือ (๒) แห่งประมวลรัษฎากรที่ได้รับจากรัฐบาล องค์การ หรือบริษัทที่เป็นรัฐวิสาหกิจ นอกจากที่กล่าวใน ก. และ ข. ถ้าเป็นเงินได้พึงประเมินซึ่ง "ข้าราชการ" มีสิทธิได้รับจากรัฐบาล องค์การ หรือบริษัทรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นการจัดสรรจากกำไรขององค์การ หรือบริษัทรัฐวิสาหกิจประจำปี ๒๕๑๖ หรือก่อนนั้นให้รัฐบาล องค์การ หรือบริษัทผู้จ่ายเงิน เป็นผู้ชำระภาษีแทนให้ตามส่วนเฉลี่ยแห่งจำนวนเงินรายได้พึงประเมินนั้นต่อไปตามเดิม แม้ว่าเงินได้นั้นจะได้รับภายหลังวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ก็ตาม ส่วนเงินได้พึงประเมินที่ "ข้าราชการ" พึงจะได้รับนอกจากนั้นให้ "ข้าราชการ" เสียภาษีเงินได้เองทั้งสิ้น และส่วนราชการ องค์การ และบริษัทรัฐวิสาหกิจจะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไปด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๗ ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ ร.น.

(อนันต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม
โทร. ๘๑๐๐๐๗

ที่ สร. ๐๒๐๓/ว.๓๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๘ มีนาคม ๒๕๑๗

เรื่อง ขออนุมัติให้หน่วยราชการต่าง ๆ ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด โดยวิธีพิเศษ ไม่ต้องสืบราคาหรือประกวดราคา

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๔๐๓/ว.๒๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๓

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด โดยวิธีพิเศษ ไม่ต้องสืบราคาหรือประกวดราคา และไม่ต้องทำสัญญาซื้อขาย เพียงแต่ถือเอาหนังสือราชการหรือบันทึกเป็นข้อตกลง นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้พิจารณาเห็นว่า การไม่ทำสัญญาซื้อขาย อาจเป็นมูลเหตุให้ผู้ขายขาดความรับผิดชอบหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง เช่น เกี่ยวกับระยะเวลาส่งมอบของ ทำให้ผู้ซื้อเสียหาย จึงเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเสนอความเห็นแล้ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ให้บริษัทไม้อัดไทย จำกัด พิจารณาแล้วแจ้งว่า วัตถุประสงค์ที่บริษัทไม้อัดไทย จำกัด ไม่ให้ทำเป็นสัญญาซื้อขาย ก็เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดในการปฏิบัติงานของทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตามเมื่อสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีความเห็นดังกล่าว บริษัทไม้อัดไทย จำกัด ก็ไม่ขอสิทธิในการไม่ต้องทำสัญญาซื้อขาย คงขอให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เทศบาล สหกรณ์ องค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบริษัทซึ่งอยู่ในความคุมของรัฐบาล สั่งซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากบริษัทไม้อัดไทย จำกัด โดยวิธีพิเศษไม่ต้องสืบราคาหรือประกวดราคา ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๗ ลงมติให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๓ ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ ร.น.

(อนันต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

โทร. ๘๑๐๐๐๗

ที่ กค.๐๕๑๐/๘๓๓๒ กระทรวงการคลัง

๑๗ เมษายน ๒๕๑๗

เรื่อง การเบิกจ่ายค่าจ้างประจำในอัตราที่ปรับใหม่ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร.๐๒๐๒/ว.๓๐ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๗

๒. หนังสือกระทรวงการคลังด่วนมากที่ กค.๐๕๑๐/๑๓๒๖๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บัญชีอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ (บัญชี ก. (๒)) และบัญชีกำหนดการปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ (บัญชี ข. (๒))

๒. แบบบัญชีขอถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ พร้อมคำอธิบายและคำแนะนำ ๑ ชุด

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงบัญชีอัตราเงินเดือนของข้าราชการใหม่ โดยให้ข้าราชการเสียภาษีเงินได้เอง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป นั้น

เพื่อให้ลูกจ้างประจำของส่วนราชการมีอัตราค่าจ้างสอดคล้องกับอัตราเงินเดือนของข้าราชการที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น โดยให้ลูกจ้างประจำเสียภาษีเงินได้เองเช่นเดียวกับข้าราชการ กระทรวงการคลังได้กำหนดบัญชีอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (บัญชี ก. (๒)) และบัญชีกำหนดการปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ (บัญชี ข.(๒)) ที่ได้แนบมาพร้อมนี้ ซึ่งการปรับปรุงครั้งนี้ลูกจ้างประจำต้องชำระภาษีเงินได้เอง ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป การปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำดังกล่าว จะต้องปรับจากอัตราค่าจ้างตามบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำบึงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่กรมบัญชีกลางได้อนุมัติแล้วเสียก่อน

เพื่อให้การเบิกจ่ายค่าจ้างลูกจ้างประจำตามอัตราที่ปรับใหม่ลุล่วงไปด้วยดี กระทรวงการคลังขอกำหนดวิธีปฏิบัติดังนี้ :-

๑. ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ ให้ลูกจ้างประจำของส่วนราชการได้รับค่าจ้างตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ (บัญชี ก.(๒))

๒. การปรับอัตราค่าจ้างเดิมให้เข้ากับอัตราค่าจ้างที่กำหนดในบัญชี ก. (๒) ให้เป็นไปตามบัญชี ข (๒)

๓. ส่วนราชการที่ได้รับอนุมัติบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้ :-

๓.๑ จัดทำบัญชีขอถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำตามแบบและวิธีการที่แนบมานี้ส่งไปให้กรมบัญชีกลาง ๔ ชุด โดยด่วน

๓.๒ การเบิกจ่ายค่าจ้างตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นมา เมื่อกรมบัญชีกลางอนุมัติบัญชีถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำตามนัยข้อ ๓.๑ แล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้ :-

๓.๒.๑ ให้ใช้บัญชีถือจ่ายค่าจ้างลูกจ้าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ (บัญชีหมายเลข ๔) ที่กรมบัญชีกลางอนุมัติไว้แล้วเป็นอัตราค่าจ้างเดิม แล้วปรับอัตราดังกล่าวเป็นอัตราใหม่ตามบัญชี ข. (๒) ที่แนบได้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป โดยไม่ต้องออกคำสั่งปรับ เพียงแต่บันทึกเป็นหลักฐานในช่องหมายเหตุของบัญชีถือจ่ายเดิมว่า "ปรับตามหนังสือกระทรวงการคลังที่..... ลงวันที่..... ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗" และให้เบิกจ่ายในอัตราที่ปรับดังกล่าวได้

๓.๒.๒ กรณีที่อัตราเดิมแสดงเป็นอัตราว่าง อัตราอาศัยเบิก หรือบัญชีถือจ่ายเพิ่มเติมที่กรมบัญชีกลางได้อนุมัติ หรือตัดโอนจากต่างสำนักเบิกค่าจ้างภายหลัง หรือหนังสือสำคัญการจ่ายค่าจ้างครั้งสุดท้าย การโอนอัตราค่าจ้างตามตัว หรือโอนอัตราว่างไปตั้งจ่ายที่สำนักเบิกค่าจ้างได้รับรองไว้เดิม หรือกรณีที่ลูกจ้างประจำถูกลงโทษลดขั้นค่าจ้าง หรือตัดค่าจ้าง ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในหนังสือกระทรวงการคลังด่วนมาก ที่ กค. ๐๕๑๐/๑๓๒๖๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖ แต่สำหรับหนังสือสำคัญการจ่ายค่าจ้างครั้งสุดท้าย การโอนอัตราค่าจ้างตามตัว หรือโอนอัตราว่างไปตั้งจ่าย ให้หมายเหตุจำนวนเงินที่ได้หักภาษีที่นำส่งไว้แล้ว (เต็มเดือนหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี) ในช่องหมายเหตุให้สำนักเบิกค่าจ้างใหม่ทราบด้วย

๓.๒.๓ การหักภาษีนำส่ง การปฏิบัติในการเบิกจ่ายค่าจ้างประจำตามข้อ ๓.๒ ให้นำจำนวนภาษีในยอดรวมภาษีทั้งสิ้นของลูกจ้างประจำหักจากเงินค่าจ้างที่ขอเบิกแล้วนำส่งในฎีกา

๓.๓ เอกสารในการเบิก ให้ปฏิบัติดังนี้:-

๓.๓.๑ ฎีกา

๓.๓.๑.๑ ด้านหน้า ช่อง "เงินงบประมาณขอเบิก" หมายถึงเงินค่าจ้างก่อนหักภาษีเงินได้

๓.๓.๑.๒ ด้านหลัง ให้เลิกใช้รายการ "บวกภาษีเงินได้ที่รัฐบาลชำระแทน' ทั้งแบบ ๓๕ ก. (ส่วนกลาง) และแบบ ๓๕ (ส่วนภูมิภาค)

๓.๓.๒ แบบแนบฎีกา

แบบ ๕๐๑ และแบบ ๕๐๓ ช่องจำนวนเงินขอเบิก หมายถึงเงินค่าจ้างและเงินเพิ่มพิเศษก่อนหักภาษี จำนวนเงินเพิ่มพิเศษให้แสดงไว้ใต้อัตราค่าจ้างที่ได้รับเงินเพิ่มพิเศษทุกอัตรา ให้เปลี่ยนรายการ "ภาษีเงินได้ที่รัฐบาลชำระแทน" เป็น "หักภาษีเงินได้" และเปลี่ยนรายการ "รวมยอดเงินเบิกทั้งสิ้น" เป็น "ยอดเงินคงเบิก" ซึ่งหมายถึงยอดรวมของเงินค่าจ้างและเงินเพิ่มพิเศษหลังจากที่หักภาษีแล้ว

แบบ ๕๐๒ และแบบ ๕๐๔ ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๓ ช่อง "รวมทั้งสิ้น" ให้เปลี่ยนเป็น "ยอดเงินคงเบิก" ส่วนที่ ๒ รายการ "ภาษีเงินได้ที่รัฐบาลชำระแทน" ให้ขีดฆ่าคำว่า "ที่รัฐบาลชำระแทน" ออก

แบบ ๕๐๔ ช่อง "หักภาษีเงินได้ที่รัฐบาลชำระแทน" ให้ขีดฆ่าคำว่า "ที่รัฐบาลชำระแทน" ออก

แบบเบิกค่าจ้างเพิ่มรายบุคคลและรายอัตราในช่อง "จำนวนเงินที่ขอเบิก" ให้ลงยอดรวมค่าจ้างที่ขอเบิกทั้งสิ้น โดยแสดงจำนวนเงินเพิ่มพิเศษตามข้อ ๓.๔ ไว้ใต้อัตราค่าจ้างที่มีเงินเพิ่มพิเศษทุกอัตรา เมื่อรวมจำนวนเงินในช่องขอเบิกทั้งสิ้นแล้ว ให้หักด้วยยอดรวมของจำนวนภาษีเงินได้ที่ต้องนำส่ง ส่วนที่เหลือเป็นจำนวนค่าจ้างคงเบิกสุทธิ

๓.๔ เงินเพิ่มพิเศษ เมื่อกรมบัญชีกลางได้อนุมัติบัญชีถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้างประจำตามบัญชีกำหนดอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ (บัญชี ก. (๒)) นั้น ซึ่งจะถือจ่ายเงินเพิ่มพิเศษไว้ในอัตราค่าจ้างเดือนละ ๘๐๐ บาท และ ๗๕๐ บาท หรือวันละ ๓๒.๖๐ บาท และ ๓๔.๘๐ บาท หรือชั่วโมงละ ๔.๖๕ บาท และ ๔.๙๕ บาท แล้ว ให้เบิกเงินเพิ่มพิเศษให้แก่ลูกจ้างประจำที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ ที่มีอัตราค่าจ้างเดือนละ ๖๐๐ บาท ปรับเป็นเดือนละ ๗๕๐ บาท อีกคนละ ๓๐ บาท ต่อเดือน, หรือลูกจ้างรายวันที่มีอัตราค่าจ้างวันละ ๒๖.๑๐ บาท ปรับ

เป็นวันละ ๓๒.๖๐ บาท อีกคนละ ๑.๓๐ บาทต่อวัน, หรือลูกจ้างรายชั่วโมงที่มีอัตราค่าจ้างชั่วโมงละ ๓.๗๕ บาท ปรับเป็นชั่วโมงละ ๔.๖๕ บาท อีกคนละ ๒๐ สตางค์ ต่อชั่วโมง และลูกจ้างประจำรายเดือนที่มีอัตราค่าจ้างเดือนละ ๖๓๐ บาท ปรับเป็นเดือนละ ๘๐๐ บาท อีกคนละ ๑๕ บาท ต่อเดือน หรือลูกจ้างรายวันที่มีอัตราค่าจ้างวันละ ๒๗.๔๐ บาท ปรับเป็นวันละ ๓๔.๘๐บาท อีกคนละ ๖๕ สตางค์ ต่อวัน หรือลูกจ้างรายชั่วโมงที่มีอัตราค่าจ้างชั่วโมงละ ๓.๙๐ บาท ปรับเป็นชั่วโมงละ ๔.๙๕ บาท อีกคนละ ๑๐ สตางค์ ต่อชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๗ แล้วให้ระงับการเบิก

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๘ กรมบัญชีกลางจะอนุมัติบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำปี โดยให้เพิ่มเงินเป็นพิเศษให้แก่ลูกจ้างประจำเฉพาะผู้ที่ได้รับค่าจ้างเดือนละ ๘๐๐ บาท อีกคนละ ๑๕ บาท ต่อเดือน หรือลูกจ้างรายวันเฉพาะผู้ที่ได้รับค่าจ้างวันละ ๓๔.๘๐ บาท อีกคนละ ๖๕ สตางค์ ต่อวัน หรือลูกจ้างรายชั่วโมงเฉพาะผู้ที่ได้รับค่าจ้างชั่วละ ๔.๙๕ บาท อีกคนสะ ๑๐ สตางค์ต่อชั่วโมง จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๘

เงินเพิ่มพิเศษตามข้อนี้ไม่ถือเป็นอัตราค่าจ้าง การถือจ่ายให้แยกออกจากอัตราค่าจ้าง โดยแสดงจำนวนเงินเพิ่มพิเศษไว้ข้างใต้อัตราค่าจ้างที่มีเงินเพิ่มพิเศษที่ขอถือจ่าย แต่จะต้องนำจำนวนเงินดังกล่าวไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้ด้วย

๔. ส่วนราชการที่กรมบัญชีกลางยังไม่ได้อนุมัติบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ ให้ถือปฏิบัติดังนี้ :-

๔.๑ การเบิกค่าจ้างตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นมา ให้เบิกค่าจ้างในอัตราเดิมตามบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๖ เช่นเดิมไปก่อน

๔.๒ การหักภาษีนำส่ง ไม่ต้องหักภาษีจากค่าจ้างที่เบิกตามข้อ ๔.๑ นำส่งเป็นการชั่วคราว เพียงแต่ให้หมายเหตุในฎีกาเบิกค่าจ้างประจำว่า "จะหักส่งในเดือนถัดไป" จนกว่าจะเบิกค่าจ้างประจำในอัตราที่ปรับใหม่แล้ว จึงให้หักภาษีนำส่งตามวิธีการต่อไป

๔.๓ การเบิกค่าจ้างตกเบิก เมื่อกรมบัญชีกลางได้อนุมัติบัญชีถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้างของส่วนราชการใดแล้ว ให้แยกฎีกาค่าจ้างตกเบิกเป็น ๒ ฉบับคือ:-

๔.๓.๑ เบิกเงินค่าจ้างตกเบิก (เงินเพิ่มค่าจ้างประจำบึงบประมาณ พ.ศ.๒๕๑๗) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๖ ฉบับหนึ่ง โดยให้ปฏิบัติการในเรื่องภาษีตามหลักการเดิม (รัฐบาลชำระภาษีแทน)

๔.๓.๒ เบิกเงินค่าจ้างตกเบิก ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นมา อีกฉบับหนึ่งต่างหาก เมื่อรวมยอดค่าจ้างขอเบิกได้เท่าใด ให้หักด้วยยอดรวมภาษีของลูกจ้างที่ตกเบิก ซึ่งจะต้องนำส่ง ยอดที่เหลือเป็นยอดค่าจ้างคงเบิกสุทธิ

ตัวอย่าง แผนกการ ก. มีลูกจ้างประจำ ๖๐ คน ตกเบิกในอัตราที่ปรับใหม่ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๗ รวม ๓ เดือน รวมเป็นเงินตกเบิก ๑๕,๐๐๐ บาท หักจำนวนรวมของภาษีเงินได้ทั้ง ๖๐ คน เป็นเงิน ๕๐๐ บาท คงเบิกสุทธิ ๑๔,๕๐๐ บาท

ส่วนราชการที่กรมบัญชีกลางอนุมัติบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ประจำบึงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว แต่ยังไม่ได้อนุมัติบัญชีถือจ่ายปรับอัตราค่าจ้าง ให้เบิกค่าจ้างในอัตราเดิมตามบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ประจำบึงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ ไปก่อน และให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ โดยอนุโลม

๖. ให้ส่วนราชการแก้ไขอัตราค่าจ้างชั้นต่ำ – ชั้นสูงของตำแหน่งลูกจ้างประจำทุกตำแหน่งที่กระทรวงการคลังได้กำหนดไว้ให้แล้ว เดิมให้เป็นไปตามบัญชีกำหนดการปรับอัตราค่าจ้าง ลูกจ้างประจำ (บัญชี ข.๒) โดยถืออัตราขั้นต่ำ – ขั้นสูงที่กำหนดไว้แต่ละตำแหน่งเป็นอัตราปรับ เมื่อได้แก้ไขแล้ว ขอให้ส่งบัญชีการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ – ขั้นสูงใหม่ของทุกตำแหน่งให้กรมบัญชีกลางรวม ๓ ชุด เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องก่อนจะใช้เป็นหลักฐานในการจ้างลูกจ้าง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗

ตัวอย่าง ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งนักการภารโรง เดิมกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำไว้ ๖๐๐ บาท ขั้นสูง ๑,๑๖๐ บาท ปรับตามบัญชีกำหนดการปรับอัตราค่าลูกจ้างประจำ (บัญชี ข.(๒) อัตราค่าจ้างของตำแหน่งดังกล่าวจะเป็นขั้นต่ำ ๗๕๐ บาท ขั้นสูง ๑,๔๖๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ หากมีข้อสงสัยประการใด ขอให้ติดต่อสอบถามกองค่าจ้าง กรมบัญชีกลางต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสนั่น เกตุทัต)

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองค่าจ้าง
กรมบัญชีกลาง
โทร. ๒๑๕๘๕๖, ๒๑๕๘๔๑

บัญชีอัตราค่าลูกจ้างประจำ

บัญชี ก. (2)

ใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2517

1 ค่าจ้างรายเดือน	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)
1	650
2	700
3	750
4	800
5	850
6	900
7	955
8	1,015
9	1,080
10	1,150
11	1,220
12	1,295
13	1,375
14	1,460
15	1,550
16	1,645
17	1,750
18	1,860
19	1,975
20	2,100
21	2,230
22	2,370
23	2,520
24	2,680

2 ค่าจ้างรายวัน	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)
1	28.25
2	30.45
3	32.60
4	34.80
5	36.95
6	39.15
7	41.50
8	44.15
9	46.95
10	50.00
11	53.05
12	56.30
13	59.80
14	63.50
15	67.40
16	71.50
17	76.10
18	80.85
19	85.85
20	91.30
21	96.95
22	103.05
23	109.55
24	116.50

3 ค่าจ้างรายชั่วโมง	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)
1	4.05
2	4.35
3	4.65
4	4.95
5	5.30
6	5.60
7	5.95
8	6 30
9	6.70
10	7.15
11	7.60
12	8.05
13	8.65
14	9.05
15	9.65
16	10.20
17	10.85
18	11.55
19	12.25
20	13.05
21	14.70

1. ค่าจ้างรายเดือน	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)
25	2,850
26	3,030
27	3,220
28	3,420
29	3,630
30	3,850
31	4,085
32	4,335
33	4,600
34	4,880
35	5,175
36	5,485
37	5,810
38	6,150
39	6,505
40	6,875
41	7,260
42	7,660
43	8,075
44	8,505
45	8,950
46	9,410
47.	9,885
48	10,380
49	10,900
50	11,445

2. ค่าจ้างรายวัน	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)
25	123.90
26	131.75
27	140.00
28	148.70
29	157.85
30	167.40
31	177.60
32	188.50
33	200.00
34	212.15

3. ค่าจ้างรายชั่วโมง	
ขั้นที่	อัตรา (บาท)

บัญชีกำหนดการปรับอัตราค่าจ้างลูกจ้างประจำ

บัญชี ข. (2)

(ตั้งแต่ 1 มกราคม 2517)

1 ค่าจ้างรายเดือน	
อัตราเดิม	ปรับเป็น
–	650
550	700
600	750
630	800
660	850
690	900
720	955
780	1,015
840	1,080
880	1,150
940	1,220
1,000	1,295
1,060	1,375
1,160	1,460
1,220	1,550
1,320	1,645
1,380	1,750
1,480	1,860
1,580	1,975
1,690	2,100
1,880	2,230
1,990	2,370
2,140	2,520

2. ค่าจ้างรายวัน	
อัตราเดิม	ปรับเป็น
–	28.25
23.90	30.45
26.10	32.60
27.40	34.80
28.70	36.95
30.00	39.15
31.30	41.50
33.90	44.15
36.50	46.95
38.30	50.00
40.90	53.05
43.50	56.30
46.10	59.80
50.40	63.50
53.00	67.40
57.40	71.50
60.00	76.10
64.30	80.85
68.70	85.85
73.50	91.30
81.70	96.95
86.50	103.05
93.00	109.55

3. ค่าจ้างรายชั่วโมง	
อัตราเดิม	ปรับเป็น
–	4.05
3.40	4.35
3.75	4.65
3.90	4.95
4.10	5.35
4.30	5.60
4.45	5.95
4.85	6.30
5.20	6.70
5.45	7.15
5.85	7.60
6.20	8.05
6.60	8.55
7.20	9.05
7.60	9.65
8.20	10.20
8.55	10.85
9.20	11.55
9.80	12.25
10.50	13.05
11.70	14.70

1. ค่าจ้างรายเดือน	
อัตราเดิม	ปรับเป็น
2,290	2,680
2,440	2,850
2,590	3,030
2,740	3,220
2,980	3,420
3,140	3,630
3,300	3,850
3,580	4,085
3,740	4,335
3,900	4,600
4,180	4,880
4,380	5,175
4,660	5,485
4,860	5,810
5,240	6,150
5,460	6,505
5,840	6,875
6,300	7,260
6,600	7,660
7,000	8,075
7,400	8,505
7,800	8,950
8,200	9,410
8,600	9,885
9,000	10,380
9,500	10,900
10,000	11,445

2. ค่าจ้างรายวัน	
อัตราเดิม	ปรับเป็น
99.60	116.55
101.10	123.90
112.60	131.75
119.10	140.00
129.60	148.70
136.50	157.85
143.50	167.40
155.60	177.60
162.60	188.50
169.60	200.00
181.70	212.15

3. ค่าจ้างรายชั่วโมง	
อัตราเดิม	ปรับเป็น

หมายเหตุ ลูกจ้างประจำที่ได้รับค่าจ้างในอัตราต่ำกว่าเดือนละ 550 บาท หรือวันละ 23.90 บาท หรือชั่วโมงละ 3.40 บาท ให้ปรับขึ้นรับเดือนละ 650 บาท หรือวันละ 28.25 บาท หรือชั่วโมงละ 4.05 บาท ตามลำดับ.

จำนวนข้าราชการ กับค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้

พันธุ์ทาง

ปัจจุบันจำนวนข้าราชการและลูกจ้างในส่วนราชการต่างๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนข้าราชการฝ่ายพลเรือนเปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๑๓-๒๕๑๖

ปีงบประมาณ	จำนวนข้าราชการพลเรือน	จำนวนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน
2516	463,409	45,114
2515	418,295	29,643
2514	388,652	23,319
2513	365,333	

จำนวนข้าราชการพลเรือนตามตารางข้างต้นยังไม่ได้รวมลูกจ้างซึ่งมีจำนวนกว่าแสนคนในทุกส่วนราชการ คือในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ มีจำนวนลูกจ้างประจำ ๘๖,๓๒๓ คน และลูกจ้างชั่วคราว ๒๓๐,๒๐๐ คน ดังนั้นถ้ารวมทั้งข้าราชการและลูกจ้างในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ ก็จะมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๗๙,๙๓๒ คน ถ้าคิดเฉพาะข้าราชการจะปรากฏว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ๘.๓% เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๑๖ กับ ๒๕๑๕ ก็จะมีอัตราเพิ่มขึ้นราว ๑๐.๘%

สำหรับข้าราชการและลูกจ้างของรัฐในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ อาจจำแนกออกตามประเภทและชั้นได้ดังนี้

จำนวนข้าราชการและลูกจ้างในราชการฝ่ายพลเรือนในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ จำแนกตามประเภทและชั้น

ประเภท	ชั้น					ไม่จำแนกชั้น	รวม
	พิเศษ	เอก	โท	ตรี	จัตวา		
ข้าราชการการเมือง	81	49	1	–	–	–	131
ข้าราชการพลเรือนสามัญ	1,299	6,051	23,274	30,612	74,114	–	135,350
ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ	–	14	332	606	5,619	–	6,571
ข้าราชการครู	103	2,599	18,222	23,969	2,028	–	46,921
ข้าราชการตำรวจ	306	804	2,194	6,319	90,016	–	99,639
ข้าราชการตุลาการ	335	389	78	–	–	–	802
ข้าราชการอัยการ	64	400	55	–	–	–	519
ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด	–	22	9,738	76,439	87,277	–	173,476
รวมข้าราชการทุกประเภท	2,188	10,328	53,894	137,945	259,054	–	463,409
ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว	–	–	–	–	–	316,523	316,523
รวมทั้งสิ้น	2,188	10,328	53,894	137,945	259,054	316,523	779,932

ในจำนวนข้าราชการฝ่ายพลเรือนประเภทต่างๆ ปรากฏว่าข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีจำนวนสูงที่สุดคือมีจำนวน ๑๗๓,๔๗๖ คน คิดเป็น ๓๗.๔๓ % ของจำนวนข้าราชการฝ่ายพลเรือนทั้งหมด จำนวนรองลงมาได้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๕,๓๕๐ คน คิดเป็น ๒๙.๒๑ % ของจำนวนข้าราชการฝ่ายพลเรือนทั้งหมด ซึ่งอาจจัดจำแนกข้าราชการฝ่ายพลเรือนทุกประเภทจากจำนวนมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ข้าราชการสังกัดองค์การ –บริหารส่วนจังหวัด	๑๗๓,๔๗๖ คน	คิดเป็น	๓๗.๔๓ %	ของจำนวนข้าราชการ –ฝ่ายพลเรือนทั้งหมด	
ข้าราชการพลเรือนสามัญ	๑๓๕,๓๕๐ คน	,,	๒๙.๒๑ %	,,	,,
ข้าราชการตำรวจ	๙๙,๖๓๙ คน	,,	๒๑.๕๐ %	,,	,,
ข้าราชการครู	๔๖,๙๒๑ คน	,,	๑๐.๑๓ %	,,	,,
ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ	๖,๕๗๑ คน	,,	๑.๔๒ %	,,	,,
ข้าราชการตุลาการ	๘๐๒ คน	,,	๐.๑๗ %	,,	,,
ข้าราชการอัยการ	๕๑๙ คน	,,	๐.๑๑ %	,,	,,
ข้าราชการการเมือง	๑๓๑ คน	,,	๐.๐๓ %	,,	,,

แสดงได้ด้วยแผนภูมิดังนี้

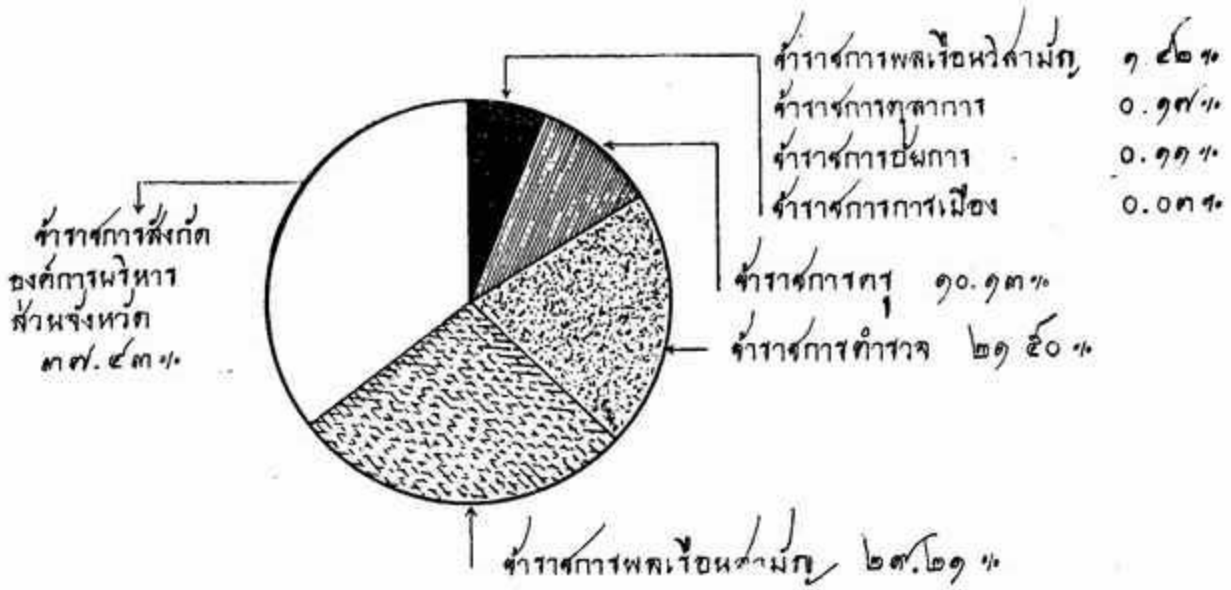

แต่ถ้าจะแบ่งตามชั้นก็อาจจำแนกชั้นและคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

ชั้นพิเศษ	๒,๑๘๘ คน	คิดเป็น	๐.๔๗ %	ของข้าราชการพลเรือนทั้งหมด	
ชั้นเอก	๑๐,๓๒๘ คน	,,	๒.๒๓ %	,,	,,
ชั้นโท	๕๓,๘๙๔ คน	,,	๑๑.๖๓ %	,,	,,
ชั้นตรี	๑๓๗,๙๔๕ คน	,,	๒๙.๗๗ %	,,	,,
ชั้นจัตวา	๒๕๙,๐๕๔ คน	,,	๕๕.๙๐ %	,,	,,

แสดงให้เห็นชัดเจนได้ด้วยรูป △ ดังนี้

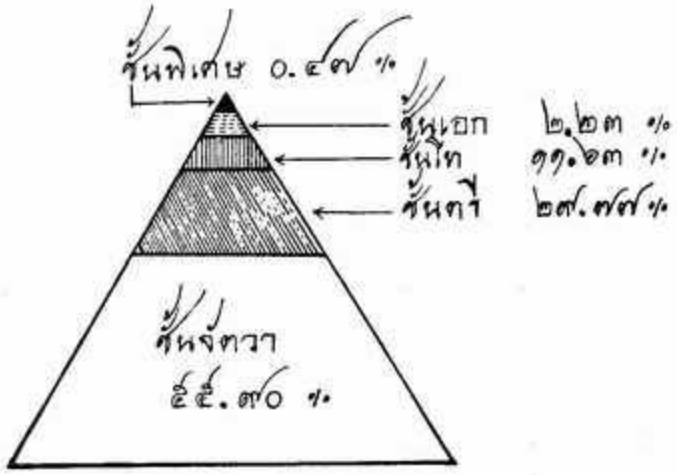

ค่าตอบแทนที่ต้องจ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้าง

เมื่อจำนวนข้าราชการมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นภาระที่หนักที่สุดอย่างหนึ่งของรัฐบาลก็คือภาระในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ข้าราชการ เพราะจำนวนข้าราชการและลูกจ้างเพิ่มขึ้น จำนวนเงินงบประมาณค่าตอบแทนก็ย่อมจะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว บัจจุบันรัฐต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นเงินเดือนหรือค่าตอบแทนของข้าราชการและลูกจ้างเป็นจำนวนมาก คือเป็นจำนวนประมาณ ๑ ใน ๓ ของรายจ่ายทั้งหมด จากการศึกษาวิเคราะห์ตัวเลขเกี่ยวกับงบประมาณค่าตอบแทนสำหรับข้าราชการ ปรากฏว่างบประมาณค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างถึงงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๑๒–๒๕๑๖

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณค่าตอบแทนที่ให้แก่ข้าราชการและลูกจ้าง กับงบประมาณรายจ่ายของประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๑๒ - ๒๕๑๖

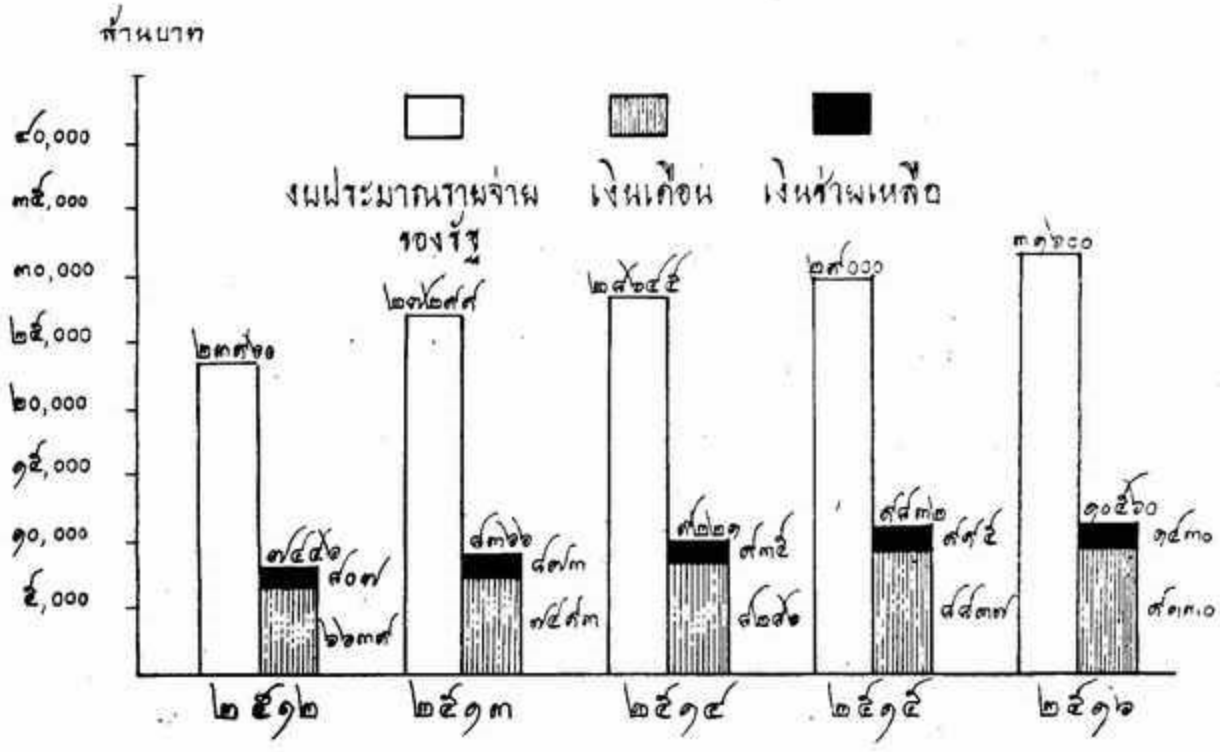

ที่มาของข้อมูล : สำนักงบประมาณ

ผู้จัดทำ : ฝ่ายแผนงานและสถิติ กองวิชาการ สำนักงาน ก.พ.

จากตัวเลขที่ปรากฏในแผนภูมิข้างต้น ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๑๒ ถึง ๒๕๑๖ งบประมาณค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้าง ถ้าจะดูอัตราเพิ่มจากปีก่อนก็จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ ๙% ซึ่งไม่ใช่อัตราเพิ่มที่มากมายนัก แต่ถ้าเทียบอัตราส่วนกับงบประมาณรายจ่ายทั้งประเทศก็จะเห็นว่ามีจำนวนไม่ใช่น้อย จะเห็นได้จากค่าตอบแทนในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ ๑๐,๕๖๐ ล้านบาท คิดเป็น ๓๓% โดยประมาณของงบประมาณรายจ่ายทั้งประเทศซึ่งมียอดรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๑,๖๐๐ ล้านบาท ในจำนวนค่าตอบแทน ๑๐,๕๖๐ ล้านบาท ได้จ่ายเป็นเงินเดือน[1] และค่าจ้าง[2] เสียประมาณ ๙,๑๓๐ ล้านบาท คิดเป็น ๒๙% ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด นอกจากนั้นจ่ายเป็นเงินช่วยเหลือ[3] (Fringe Benefits) ประมาณ ๑,๔๓๐ ล้านบาท คิดเป็น ๔% ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ

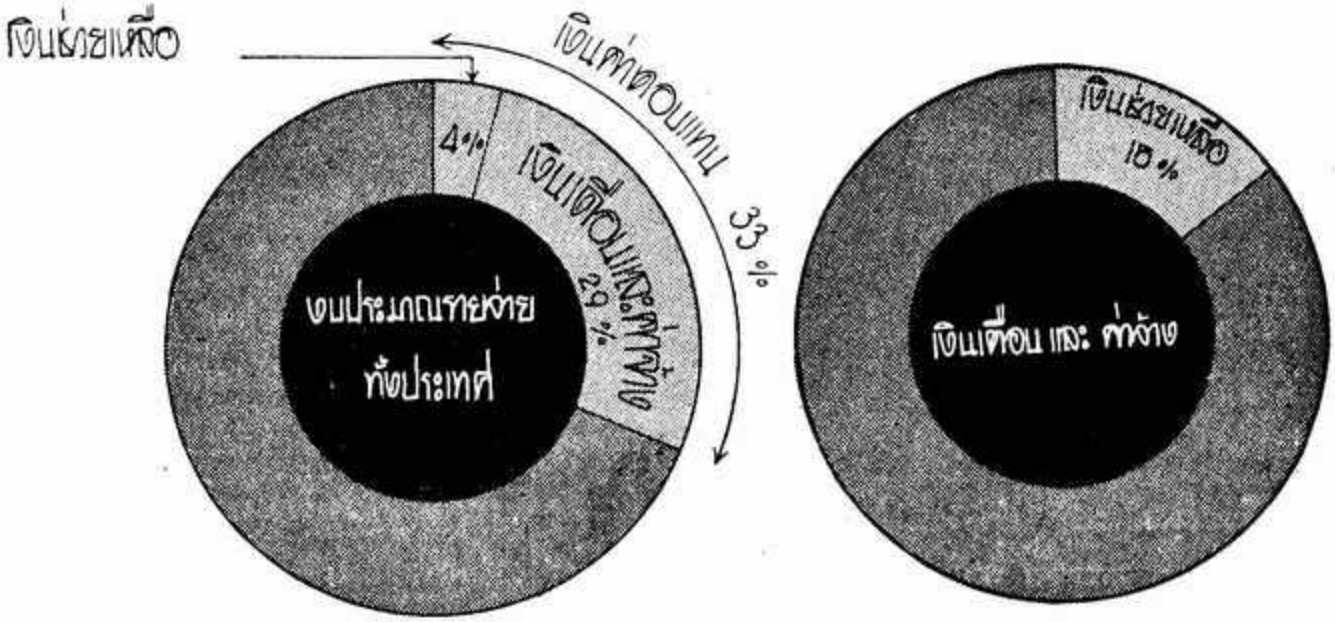

อาจกล่าวได้ว่า ในงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของรัฐ ๑๐๐ บาท ต้องจ่ายเป็นค่าตอบแทนแก่ข้าราชการเสีย ๓๓ บาท โดยได้จ่ายเป็นเงินเดือนและค่าจ้าง ๒๙ บาท และจ่ายเป็นเงินช่วยเหลืออีก ๔ บาท

แต่ถ้าคิดเทียบเงินช่วยเหลือกับเงินเดือนและค่าจ้างแล้ว จะปรากฏว่ารัฐได้จ่ายเงินช่วยเหลือให้ประมาณ ๑๕% ของเงินเดือนและค่าจ้างหรือถ้ารัฐบาลจ่ายเป็นเงินเดือน และค่าจ้าง ๑๐๐ บาท ได้จ่ายเป็นเงินช่วยเหลืออีก ๑๕ บาท

---

(1) เงินเดือนหมายถึงเงินเดือนของข้าราชการทั้งประเทศ (ทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร)

(2) ค่าจ้างหมายถึงค่าจ้างประจำรวมกับค่าจ้างชั่วคราวที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

(3) เงินช่วยเหลือหมายถึงเงินที่รัฐจ่ายให้ข้าราชการและพนักงานนอกเหนือจากเงินเดือน ได้แก่ภาษีเงินได้ เงินช่วยการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล บำเหน็จ บำนาญ ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ

จากงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ ได้จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างเสีย ๓๓% จึงคงเหลืองบประมาณอีก ๖๗% เท่านั้นที่จะนำไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งนับว่าน้อยหรือไม่เพียงพอสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย ซึ่งมีโครงการที่จำเป็นจะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ อีกมากมายตามที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่ข้าราชการและลูกจ้างของรัฐหรือเป็นค่าจ้างแรงงานสำหรับคนของรัฐ จึงควรอยู่ในวงจำกัด ไม่ควรให้เพิ่มมากขึ้นจนเกินไป และการที่ค่าตอบแทนเพิ่มสูงขึ้นก็เนื่องจากจำนวนข้าราชการและลูกจ้างเริ่มมากขึ้นทุกปี ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้ง ๆ ที่เงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ข้าราชการแต่ละคนได้รับก็เป็นจำนวนไม่มากนัก ดังที่ทราบกันอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้น้อยได้รับเงินเดือนไม่พอกับค่าครองชีพ ทำให้รัฐบาลต้องหาทางปรับปรุงอัตราเงินเดือน เพื่อให้ข้าราชการมีรายได้เพิ่มขึ้นพอที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ในภาวะค่าครองชีพปัจจุบัน และการปรับปรุงอัตราเงินเดือนแต่ละครั้งก็เป็นภาระหนักยิ่ง สำหรับรัฐบาลที่จะต้องพยายามหาเงินมาเพิ่มให้เพียงพอ เพราะจำนวนข้าราชการและลูกจ้างมีมากมาย จำนวนเงินที่จะต้องใช้ก็จะต้องเป็นเงินก้อนใหญ่นับเป็นพัน ๆ ล้านจึงจะพอเพียงในการปรับปรุงอัตราเงินเดือนแต่ละครั้ง เมื่อมีเงินจำกัดก็ไม่อาจปรับปรุงเงินเดือนให้ข้าราชการและลูกจ้างแต่ละคนได้รับสูงขึ้นมากนัก การปรับปรุงแต่ละครั้งก็คงจะไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้นรัฐบาลจึงควรหาทางตัดทอนงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าตอบแทนลง ซึ่งอาจทำได้ ๒ ทางคือ ทางแรกหยุดยั้งการเพิ่มจำนวนข้าราชการและลูกจ้างในส่วนราชการต่าง ๆ ชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยหัวหน้างานพยายามใช้ข้าราชการเท่าที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์ที่สุด หรือหมุนเวียนข้าราชการที่มีอยู่เท่าที่จะทำได้ และหาทางปรับปรุงสมรรถภาพของข้าราชการที่มีอยู่ให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทางหนึ่งคือ ถ้าผู้ใดไม่อาจพัฒนาให้มีประสิทธิภาพหรือใช้ประโยชน์ในราชการได้แล้วก็ควรจะลาออกไปเสีย สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพข้าราชการจะทำได้ด้วยวิธีใดบ้างนั้น มีผู้เขียนไว้แล้วในวารสารทางวิชาการตลอดจนบทความต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งในวารสารข้าราชการ จึงไม่ขอกล่าวรายละเอียดในที่นี้ อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าถ้าได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นแล้ว จะประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลลงได้อีกมาก รวมทั้งประหยัดเงินค่าแรงงานหรือค่าตอบแทนที่รัฐต้องจ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้าง ซึ่งเป็นแรงงานของรัฐลงได้ด้วย และการปรับปรุงอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนใด ๆ ที่รัฐจะจ่ายให้ก็จะคุ้มค่าและได้ประโยชน์เต็มที่ทั้งในด้านผู้จ่ายคือรัฐ และผู้รับคือตัวข้าราชการเอง ด้วยเหตุนี้ในภาวะที่ประเทศชาติกำลังต้องการการประหยัดในทุก ๆ ทาง ส่วนราชการต่าง ๆ จึงควรมาช่วยกันหาทางประหยัดในเรื่องการใช้คนในราชการกันเถิด เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป.

ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน

ผู้ตอบปัญหาในฉบับนี้

ธงชัย วาณิชกะ สุธี สุทธิสมบูรณ์ สมศักดิ์ สุภะรัชฎเดช

ปรีชา สุวรรณทัต สนอง เทียนมณี

เลื่อนชั้นสูงขึ้นแต่กลับจะได้เงินเดือนน้อยกว่าเดิม

ผู้ถาม : ข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข

ขณะนี้เป็นข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ชั้นจัตวา อันดับ ๓ ขั้น ๑,๐๖๐ บาท ถ้าหากสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ที่กรมประชาสัมพันธ์ จะได้รับบรรจุในอัตราเงินเดือนเท่าใด ถ้าหากบรรจุในชั้นตรี อันดับ ๑ ขั้นต่ำ ก็จะได้รับเงินเดือนน้อยกว่าเดิม หากจะโอนอัตราเงินเดือนตามตัวไปด้วย กรมไปรษณีย์โทรเลขคงไม่ยอม จึงขอทราบว่าจะดำเนินการอย่างไร

ตอบ : การบรรจุผู้สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ มาตรา ๕๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ กำหนดให้บรรจุในชั้นตรี อันดับ ๑ ขั้นต่ำ (๘๘๐ บาท) เว้นแต่ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาและได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นต่ำของชั้นตรีอยู่แล้ว ก็ให้ได้รับเงินเดือนเท่าที่ได้รับอยู่

สำหรับกรณีของคุณ กรมประชาสัมพันธ์ควรจะรับโอนมาบรรจุโดยอาศัยมาตรา ๓๐ ประกอบด้วยมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งจะช่วยให้คุณได้รับเงินเดือน ๑,๐๖๐ บาทเท่าเดิมได้ แต่มีปัญหาอยู่ว่ากรมประชาสัมพันธ์จะมีอัตราเงินเดือนชั้นตรี อันดับ ๑ ขั้น ๑,๐๖๐ บาทว่างที่จะบรรจุคุณได้หรือไม่ ซึ่งถ้าหากไม่มีก็อาจได้รับบรรจุต่ำกว่า ๑,๐๖๐ บาทครับ

เบิกค่าเล่าเรียนบุตรได้ทุกโรงเรียนหรือไม่

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๔๙๑๕/๒๕๑๗

ใบเสร็จรับเงินค่าเล่าเรียนโรงเรียนมาแตรเดอี สมบูรณ์ศึกษา ใช้เบิกค่าเล่าเรียนบุตรข้าราชการได้หรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้าเบิกไม่ได้ทางราชการจะมีทางพิจารณาช่วยเหลือให้เบิกได้อย่างไร หรือไม่

ตอบ : ใบเสร็จรับเงินของโรงเรียนมาแตรเดอี สมบูรณ์ศึกษา ใช้เบิกค่าเล่าเรียนบุตรข้าราชการไม่ได้ เหตุผลเนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวมิได้อยู่ภายใต้ระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งให้คำจำกัดความโรงเรียนราษฎร์ว่าหมายความถึง "โรงเรียนราษฎร์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ที่จัดระดับการศึกษาไม่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญหรือสายอาชีพแต่ไม่รวมถึงโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่ใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอง และประเภทโรงเรียนการศึกษาพิเศษ" นอกจากนั้นโรงเรียนราษฎร์ที่จะเบิกค่าเล่าเรียนได้จะต้องอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษา ทั้งในการจัดหลักสูตรการสอนและกำหนดค่าเล่าเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะมีหนังสือระบุชื่อโรงเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งค่าเล่าเรียน แจ้งให้ส่วนราชการระดับกรมทราบเพื่อเป็นหลักฐานการเบิกจ่ายทุกปี อย่างไรก็ตามปรากฏว่าโรงเรียนมาแตรเดอี สมบูรณ์ศึกษานี้จัดอยู่ในประเภทโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จึงไม่มีปรากฏในบัญชีที่จะเบิกค่าเล่าเรียนจากทางราชการได้

สำหรับการพิจารณาช่วยเหลือนั้น ขณะนี้ทางราชการดำริจะปรับปรุงระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรให้เป็นธรรมและเหมาะสมยิ่งขึ้น จะได้เสนอปัญหาดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขครั้งนี้ด้วย

สงสัยการตั้งกรรมการสอบสวน

ผู้ถาม : สมาชิกส่วนกลาง

ผมขอเรียนถามปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน ดังนี้

๑. ข้าราชการพลเรือนสามัญถูกผู้บังคับบัญชาตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ ต่อมาถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้พักราชการในระหว่างสอบสวนพิจารณา ตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๖ ผลการสอบสวนปรากฏว่า ข้าราชการผู้นั้นประพฤติตนไม่เหมาะสม คณะกรรมการสอบสวนเห็นควรให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ และ อ.ก.พ. กระทรวงเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว มีปัญหาว่า

๑.๑ ก่อนมีคำสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ จะต้องออกคำสั่งให้ข้าราชการที่ถูกสั่งพักราชการกลับคืนตำแหน่งเดิม ตามมาตรา ๘๙ หรือไม่

๑.๒ จะต้องสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ ตั้งแต่วันที่สั่งให้พักราชการ (๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๖) หรือตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง

๒. ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นพิเศษ ตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการ เพื่อไปปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๖ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ ประกอบกับมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ จะต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ หรือไม่

ตอบ : ข้อ ๑. ก่อนมีคำสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ จะต้องสั่งให้ข้าราชการที่ถูกสั่งพักราชการกลับคืนตำแหน่งเดิมตามมาตรา ๘๙ ก่อน และการสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ จะต้องสั่งให้ออกตั้งแต่วันที่ออกคำสั่งตามนัย

ข้อ ๒ (๔) แห่งระเบียบว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๙๘

ข้อ ๒ จะต้องพิจารณากราบบังคมทูลเพื่อทรงถอดถอน มิใช่เพื่อทรงทราบ เพราะคำว่า "ให้ออก" ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ หมายความถึงให้ออกทุกกรณี ทั้งที่เป็นการลงโทษและที่ไม่เป็นการลงโทษ

หน้าที่จัดซื้อกับความผิดตามกฎหมาย

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๓๒๐๔

ผมทำหน้าที่หัวหน้าพัสดุ มีหน้าที่ตรวจสอบ การจัดซื้อให้ดำเนินการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๙๘ (ไม่มีหน้าที่จัดซื้อ) ในการขอซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นราคาต่อหน่วยเป็นลิตร ตามที่องค์การเชื้อเพลิงได้กำหนดราคาให้ตัวแทนขายไว้เป็นที่แน่นอน ขายสูงกว่าราคาที่กำหนดไม่ได้ เช่น เบ็นซิน ลิตรละ ๒.๘๙ บาท ผมได้สอบถามเจ้าหน้าที่ของผู้ขายคนหนึ่งว่า ในการขายเมื่อมีผู้ซื้อมาขอซื้อนั้นมีค่าบริการ (Commission) หรือไม่ เจ้าหน้าที่ของผู้ขายแจ้งว่าไม่ทราบต้องถามผู้จัดการ ขณะนี้ผู้จัดการไม่อยู่ ขอให้สอบถามผู้จัดการเองเมื่อมา และจากวันนั้นเป็นต้นมา (คือเมื่อประมาณเดือน ต.ค. ๑๖) จนถึงบัดนี้ประมาณ ๓–๔ เดือน ผมก็ไม่เคยได้สอบถามผู้จัดการคนนั้นถึงเรื่องนี้อีกเลย แม้หน้าตาผู้จัดการก็ยังไม่เคยพบกัน ต่อมาเมื่อน้ำมันขาดแคลนหนักขึ้น (ประมาณเดือน ม.ค. ๑๗) ตัวแทนมักจะมีเล่ห์เหลี่ยมเก็บน้ำมันไว้ขายหลังร้านไปขอซื้อน้ำมันก็แจ้งว่าไม่มี ผมจึงได้รายงานผู้บังคับบัญชา ขออนุมัติให้เบิดเครดิตซื้อจากตัวแทนอื่น ๆ และคลังขององค์การเชื้อเพลิงตามจังหวัดต่าง ๆ ไม่ควรซื้อร้านเดียว ต่อมาจึงมีบัตรสนเท่ห์กล่าวหาว่าผมรายงานเรื่องนี้ขึ้นเพราะไม่พอใจที่ผมไปเรียกร้องเอาเงินเขาไม่ให้ ทางผู้บังคับบัญชาเชื่อ เพราะอิทธิพลของร้านมีมากแต่ไม่สั่งลงโทษผมเพราะหลักฐานไม่มี แต่ทำให้ผมได้รับความอับอายมาก ในกรณีเช่นนี้ ขอเรียนถามดังนี้

๑. การที่ผมสอบถามดังกล่าวแล้ว ไม่ได้เรียกร้องอะไรเลย และยังไม่เคยพบตัวผู้จัดการเลยเช่นนี้ เป็นความผิดหรือไม่ ถ้าผิด ๆ ฐานใด

๒. ผมจะสอบเอาตัวผู้เขียนบัตรสนเท่ห์ให้ได้ แล้วจะฟ้องฐานหมิ่นประมาทได้หรือไม่

๓. ถ้ามีการให้ Commission จากผู้ขายโดยสมัครใจ ไม่ได้เพิ่มราคาให้สูงขึ้น คงขายตามราคาที่ อชพ. กำหนด ผู้รับค่า Commission จะมีความผิดตาม ป. อาญา ม. ๑๔๗-๑๔๘,๑๕๑ หรือมาตราใดบ้าง ผมดูแล้วไม่เข้าข่ายมาตราใด ๆ เลย

ตอบ : ข้อ ๑ ไม่เป็นความผิด เพราะเป็นเพียงความคิดเห็นโดยสุจริตใจ และกรณีตามปัญหาของคุณใคร ๆ ก็ชอบที่จะสอบถามได้

ข้อ ๒ การเขียนบัตรสนเท่ห์ร้องเรียนนั้น หากข้อความในบัตรสนเท่ห์เป็นการใส่ความ โดยประการที่น่าจะทำให้คุณเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง และคุณทราบตัวผู้เขียนบัตรสนเท่ห์ คุณย่อมฟ้องในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้

ข้อ ๓ การให้ Commission จากผู้ขายโดยสมัครใจไม่ได้เพิ่มราคาให้สูงขึ้น ย่อมไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว เพราะเป็นแบบธรรมเนียมในทางการค้า ซึ่งผู้ขายจะให้หรือไม่ให้ก็ได้

การส่งสำเนาคำสั่งเกี่ยวกับข้าราชการให้สำนักงาน ก.พ.

ผู้ถาม : สมาชิกใหม่

คำสั่งต่างๆ เกี่ยวกับข้าราชการจำเป็นต้องส่งสำเนาให้ ก.พ. ทุกเรื่องหรือไม่ หากต้องส่ง จะรวมส่งพร้อมๆ กัน เช่น ๔ เดือนครั้ง หรือ ๖ เดือนครั้ง จะได้หรือไม่

ตอบ : คำสั่งต่างๆ ที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน จะต้องส่งสำเนาคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. ทุกคำสั่ง นอกจากนี้คำสั่งที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะที่มีผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

อำนาจหน้าที่ของข้าราชการ เช่น การแต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวงทบวง-กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวงทบวงกรมหนึ่ง และการแต่งตั้งข้าราชการให้รักษาราชการแทน เป็นต้น จะต้องส่งให้สำนักงาน ก.พ. ด้วย โดยส่งไปให้สำนักงาน ก.พ. ภายใน ๗ วัน นับแต่วันออกวันคำสั่งนั้น ๆ

การโอนไปบรรจุชั้นที่สูงขึ้น

ผู้ถาม : สมาชิกส่วนกลาง

ผมเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ต่อมาสำเร็จการศึกษาปริญญาโท แล้วไปสอบคัดเลือกเข้ารับราชการในกรมอื่นได้ ผมจะขอโอนโดยนับอายุราชการติดต่อกันได้หรือไม่

ตอบ : ได้ โดยดำเนินการตามมาตรา ๓๐ ประกอบกับ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

การอ้างหนังสือต่าง ๆ ในคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการ

ผู้ถาม : ข้าราชการต่างจังหวัด

ขอทราบทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งการแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งในคำสั่งนอกจากจะอ้างมาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว ยังอ้างหนังสืออนุมัติของ ก.พ. อีกด้วย แต่ในต่างจังหวัดไม่มีหนังสือดังกล่าว จะอ้างอย่างไรบ้าง

ตอบ : หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ยกเป็นตัวอย่างรวม ๒๒ ฉบับนั้น พอสรุปได้ว่าเป็นหนังสือแจ้งมติ ก.พ. ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นว. ๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๕ แจ้งระเบียบเกี่ยวกับการสับเปลี่ยนหรือตัดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนให้กระทรวง ทบวงกรมและจังหวัดถือปฏิบัติ โดยกำหนดว่ากรณีใดที่มีผู้มีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งอาจทำได้เอง และกรณีใดบ้างที่จะต้องได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ก่อน ซึ่งบัจจุบันนี้ได้ยกเลิกไปแล้ว และใช้ระเบียบตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๓/ว. ๙ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖ แทน

๒. หนังสือฉบับอื่น ๆ เป็นหนังสือแจ้งมติ ก.พ. ที่อนุมัติให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการในกรณีดังต่อไปนี้ได้ คือ

๒.๑ บรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ เข้ารับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ

๒.๒ สับเปลี่ยน หรือตัดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนจากส่วนราชการหนึ่ง ไปยังอีกส่วนราชการหนึ่ง ของกรมการพัฒนาชุมชน

การอ้างหนังสือแจ้งมติ ก.พ. ที่อนุมัติในเรื่องต่าง ๆ ในคำสั่งเป็นเรื่องที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบว่าได้รับอนุมัติตามระเบียบแบบแผนแล้วหรือไม่

สำหรับการแต่งตั้งข้าราชการภายในจังหวัด ซึ่งเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ถ้าหากมีการสั่งให้สับเปลี่ยนหรือโอนอัตราเงินเดือนตามตัวไปด้วย และหากเป็นกรณีที่จังหวัดอาจทำได้เองตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๓/ว. ๙ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖ แล้ว ก็อาจจะอ้างหนังสือดังกล่าวในคำสั่งได้เลย และหากเป็นกรณีที่จะต้องได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ก่อน ทางจังหวัดก็ควรจะเสนอเรื่องราวมายังกรมเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการขออนุมัติ ก.พ. และเมื่อ ก.พ. อนุมัติแล้ว สำนักงาน ก.พ. จะแจ้งมติให้กรมนั้น ๆ ทราบ และโดยปกติทางกรมก็น่าจะแจ้งให้จังหวัดทราบ โดยส่งสำเนาหนังสืออนุมัติของ ก.พ. มาให้เพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งกรณีเช่นนี้ทางจังหวัดก็มีเลขที่หนังสืออนุมัติของ ก.พ. อ้างในคำสั่งได้

แต่อย่างไรก็ดี ถ้าหากทางกรมมิได้แจ้งเลขที่หนังสืออนุมัติ ก.พ. มาให้ทราบด้วย ก็ควรจะออกคำสั่งไปได้เลยโดยไม่ต้องอ้างหนังสือของ ก.พ. แต่ขอให้ระบุชื่อตำแหน่งและเลขที่ประจำตำแหน่งพร้อมด้วยเลขที่อัตราเงินเดือนในคำสั่งให้ชัดแจ้ง ทั้งนี้เพื่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้ติดตามเรื่องได้โดยถูกต้อง

การรับรองยอดเงินเดือนที่ไปราชการทหาร เพื่อการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๔๖๑๓

ขอเรียนถามว่า ข้าราชการผู้ใดในระหว่างที่รับราชการ ได้ถูกทางราชการทหารเรียกระดมพล ไปราชการสงครามมีวันทวีคูณตามที่กระทรวงกลาโหม

กำหนด และทางกระทรวงกลาโหม รับรองยอดเงินเดือนที่ไปราชการทหารครั้งสุดท้าย ตามแบบ ส. จึงขอทราบว่าจะนำยอดเงินดังกล่าวไปรวมเพื่อการคำนวณบำเหน็จบำนาญได้หรือไม่ ถ้าได้จะปฏิบัติอย่างไร

ตอบ : ระหว่างถูกระดมพล ในหลักการทั่วไปย่อมได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิม (ทางพลเรือน) เพราะในกรณีที่ข้าราชการถูกระดมพลดังกล่าวนี้ ผู้ถูกระดมพลจะต้องลาไประดมพลและมีสิทธิได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิม ทั้งนี้ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนระหว่างลา ที่ระบุว่า ได้รับเงินเดือนจากทางทหาร จึงเป็นที่น่าสงสัยอย่างยิ่ง

กรณีจะเป็นประการใดก็ตาม ย่อมนำเงินเดือนที่ทางทหารรับรองไปรวมเพื่อการคำนวณบำเหน็จบำนาญไม่ได้ เพราะการคำนวณบำเหน็จบำนาญต้องคำนวณจากเงินเดือนสุดท้ายอย่างเดียวเท่านั้น

อายุราชการของข้าราชการวิสามัญกับการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๒๙๘๓

ด้วยคำตอบปัญหาการคลังในวารสารข้าราชการ ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๖ หน้า ๕๔ ว่า "เวลาระหว่างเป็นข้าราชการวิสามัญประจำ นาย ก. ย่อมเป็นข้าราชการพลเรือนที่รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน จึงนับเวลาระหว่างเป็นวิสามัญประจำรวมกับเวลาตอนเป็นสามัญเพื่อสิทธิในด้านตัวหารได้ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะเป็นเวลา ๒๗ ปี จึงต้องใช้ ๕๐ เป็นตัวหาร" ดังนี้

จึงขอเรียนถามเพิ่มเติมว่า เมื่อให้นับเวลาระหว่างเป็นข้าราชการวิสามัญประจำ รวมกับเวลาที่เป็นสามัญเพื่อสิทธิในด้านตัวหารได้แล้ว อยากทราบว่าจะใช้เวลาราชการดังกล่าวคำนวณบำเหน็จบำนาญได้หรือไม่ โดยเฉพาะข้าราชการวิสามัญประจำการที่ได้รับการปรับปรุงเป็นข้าราชการสามัญ และไม่ได้ขอรับเงินทดแทนเมื่อพ้นจากความเป็นข้าราชการวิสามัญประจำ

ตอบ : ได้สิทธิเฉพาะการใช้ ๕๐ เป็นตัวหารในการคำนวณบำนาญเท่านั้น ในด้านอื่น ๆ ไม่ได้สิทธิ เพราะมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ บัญญัติห้ามไว้โดยชัดเจน

ข้าราชการวิสามัญที่ได้รับการปรับปรุงเป็นสามัญ ก็นับเวลาตอนเป็นวิสามัญรวมกับตอนเป็นสามัญไม่ได้ ไม่ว่าจะขอรับเงินทดแทนแล้วหรือไม่ก็ตาม เป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง เช่นเดียวกัน

การหักเงินสะสมของผู้ถูกลงโทษตัดเงินเดือน

ผู้ถาม : นายประเสริฐ จรูญรักษ์

ตามที่ ตอบปัญหาการคลัง ของ สมาชิกเลขที่ ๓๕๔๗/๒๕๑๖ ในหนังสือวารสารข้าราชการประจำเดือน มกราคม ๒๕๑๗ เรื่องการตัดเงินเดือนข้าราชการตามตัวอย่างที่ ๑ ในหน้าปัญหาการคลัง ว่า ถูกต้อง นั้น ผมยังสงสัยดังนี้ คือ ข้าราชการรับเงินเดือน ๑๑๖๐ บาท **หักเงินสะสม ๔๖ บาท** ตามระเบียบเงินสะสมให้หักเงินสะสมไว้ร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่รับจริง เมื่อข้าราชการถูกตัดเงินเดือน ก็คงได้รับเงินเดือนจริงลดน้อยลงไปด้วย ก็น่าจะต้องสะสมน้อยลงไปตามส่วน ตามตัวอย่างที่ยกมาตอบในวารสารดังกล่าวรับเงินเดือน ๑๑๖๐ บาท ถูกตัด ๑๐% เป็นเงิน ๑๑๖ บาท คงยังรับเงินเดือนจริงเพียง ๑๐๔๔ บาท คิดเงินสะสมได้เพียง **๔๑ บาท** เศษสตางค์ปัดทิ้ง คงรับเงินเดือนจริง **๑๐๐๓ บาท** มิใช่คงรับจริงตามที่ตอบไปเพียง **๙๙๘ บาท** ฉะนั้นเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องขอได้โปรดวินิจฉัยอีกครั้ง ว่าความเข้าใจของผมที่เรียนถามมาข้างบนนี้จะถูกผิดประการใด

ตอบ : ในกรณีที่ข้าราชการถูกตัดเงินเดือน การตัดเงินเดือนเป็นโทษทางวินัยสถานหนึ่ง แต่หาเป็นเหตุให้ข้าราชการผู้ถูกตัดเงินเดือนต้องได้รับเงินเดือนเปลี่ยนแปลงไปจากสิทธิคืออัตราที่ครองอยู่ไม่ ยังคงเป็นผู้ได้รับเงินเดือนในอัตราเดิม เวลาเซนชื่อรับเงินเดือน ก็เซ็นรับไปเต็มอัตรา หาได้เซ็นรับแต่ส่วนที่เหลือไม่ จึงต้องหาเงินสะสมจากอัตราเงินเดือนที่ยังไม่ถูกตัดเงินเดือน

คำว่า "ของเงินเดือนที่รับจริง" หมายความว่า ถ้าข้าราชการผู้ใดอาศัยเบิกในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ได้รับจริง ก็ให้หักเงินสะสมจากอัตราที่รับจริง เช่น

อาศัยเบิกในอัตรา ๑,๓๒๐ บาท แต่อัตราที่รับจริงเพียง ๑,๑๖๐ บาท ก็หักเงินสะสมจากอัตรา ๑,๑๖๐ บาทที่รับจริง ไม่ใช่หักจากอัตรา ๑,๓๒๐ บาท เรื่องดังกล่าวไม่เกี่ยวกับการถูกลงโทษทางวินัย.

ข้าราชการชั้นจัตวาสอบแข่งขันชั้นจัตวากรมอื่นได้ โอนไปบรรจุจะได้รับเงินเดือนอย่างไร

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๓๗๖๙

๑. ขณะนี้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา สังกัดกรมราชทัณฑ์ สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาได้ และจะได้รับบรรจุในกรมการปกครอง ถ้าโอนไปบรรจุ จะได้รับเงินเดือนเท่าเดิมหรือไม่ ถ้าได้จะปฏิบัติอย่างไร

ตอบ : การโอนไปบรรจุต่างกรม กฎหมาย (มาตรา ๓๐ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗) บัญญัติให้โอนไปบรรจุได้ในชั้น อันดับ และขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม ฉะนั้นกรมการปกครองอาจจะรับโอนท่านมาบรรจุ โดยให้ได้รับเงินเดือนเท่าเดิม หรือต่ำกว่าเดิมก็ได้ สุดแล้วแต่กรมการปกครองจะมีอัตราเงินเดือนที่สูงเท่ากับเงินเดือนของท่านว่างอยู่หรือไม่

เป็นข้าราชการชั้นจัตวามา ๖ ปี สอบเป็นชั้นตรีได้หรือไม่

๒. รับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา สังกัดกรมราชทัณฑ์มาแล้ว ๖ ปีเศษ ขณะนี้เป็นชั้นจัตวา อันดับ ๓ ขั้น ๙๔๐ บาท จะมีสิทธิสมัครสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ของกรมต่าง ๆ เช่น กรมการปกครอง กรมประชาสงเคราะห์ กรมที่ดิน และตำแหน่งจ่าศาลตรี กระทรวงยุติธรรม หรือไม่

ตอบ : มีสิทธิสมัครสอบ ทั้งนี้ เนื่องจากท่านมีพื้นความรู้ ตามข้อ ๓ (ค) แห่ง กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๖๐๖ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

รักษาราชการแทนกับการรักษาการในตำแหน่ง

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๓๑๖๕

ขอทราบเกี่ยวกับการรักษาราชการแทน กับการรักษาการในตำแหน่งของหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และประจำอำเภอ ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ส่งไปประจำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ดังนี้

๑. ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอ หรือมี แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และนายอำเภอมิได้แต่งตั้งให้ผู้ใดรักษาราชการแทน จะแต่งตั้งให้พนักงานสรรพากรตรี สำนักงานสรรพากรอำเภอนั้น ๆ รักษาราชการแทน หรือรักษาการในตำแหน่ง อย่างไหนจึงจะถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและกฎหมาย

๒. ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งสรรพากรจังหวัด หรือมี แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และมีผู้ช่วยสรรพากรจังหวัดหลายคน จะแต่งตั้งผู้ช่วยสรรพากรจังหวัด ซึ่งมีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เป็นผู้รักษาราชการแทนหรือรักษาการในตำแหน่ง และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้แต่งตั้งจะถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและข้อกฎหมายหรือไม่ประการใด

๓. ในกรณีที่สมุห์บัญชีอำเภอ หรือสรรพากรจังหวัดนั้น ๆ มาปฏิบัติราชการในตอนเช้าระยะหนึ่ง แล้วไปราชการระยะหนึ่ง (ภายใน ๓–๔ ชั่วโมง ในวันเดียวกัน) และในระหว่างที่ไปราชการชั่วระยะหนึ่งของวันเดียวกันที่ปฏิบัติราชการอยู่นั้น จะต้องแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทน หรือรักษาการในตำแหน่งหรือไม่ หากไม่มีการแต่งตั้ง กรณีมีผู้ช่วยหลายคน หรือไม่มีผู้ช่วย มีเพียงพนักงานสรรพากรจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย

๔. ข้าราชการพลเรือนที่ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งเป็นครั้งแรก ตามมาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.ฎ. กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ฯลฯ สำหรับกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้สอบคัดเลือกแล้วไม่ได้ จะมีวิธีใดบ้างที่จะได้รับเลื่อนชั้น เป็นประการใดบ้าง

ตอบ **๑. การรักษาราชการแทนกับการรักษาการในตำแหน่ง** เป็นถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘) กับ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งจะมีได้ต่อเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้เช่นเดียวกัน แต่มีข้อแตกต่างกันดังนี้

๑.๑ การรักษาราชการแทน บัญญัติไว้ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ใช้สำหรับตำแหน่งบางตำแหน่ง เช่นในราชการส่วนภูมิภาค ให้ใช้สำหรับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายอำเภอเท่านั้น

๑.๒ การรักษาการในตำแหน่ง บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้สำหรับตำแหน่งอื่นนอกเหนือจากตำแหน่งที่ระบุไว้ในประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ และผู้บังคับบัญชาอาจจะแต่งตั้งจากข้าราชการใด ๆ ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

สำหรับตำแหน่งสมุห์บัญชี กับตำแหน่งสรรพากรจังหวัดประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ มิได้กำหนดเกี่ยวกับการรักษาราชการแทนไว้ จึงต้องใช้มาตรา ๒๙ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ฉะนั้น ปัญหาตามข้อ ๑ และข้อ ๒ จะต้องใช้คำว่า "รักษาการในตำแหน่ง" และผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง แต่ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งจากพนักงานสรรพากรตรี หรือผู้ช่วยสรรพากรจังหวัดผู้มีอาวุโสเสมอไป ผู้ว่าราชการจังหวัด อาจจะเลือกแต่งตั้งจากข้าราชการคนใดคนหนึ่งที่เหมาะสมในจังหวัดนั้น ๆ ก็ได้

สำหรับปัญหาตามข้อ ๓ น่าจะยังไม่จำเป็นที่ต้องแต่งตั้งผู้ใดให้รักษาการในตำแหน่ง เพราะเป็นการไปราชการนอกสถานที่เพียงชั่วระยะไม่กี่ชั่วโมง เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับราชการประการใด ก็อาจรอไว้ได้ หรือถ้าเป็นเรื่องรีบด่วนก็นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในราชการของจังหวัด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

๒. การเลื่อนชั้นในระบบจำแนกตำแหน่ง

การเลื่อนชั้นข้าราชการพลเรือน ตาม พ.ร.ฎ. ดังกล่าว เปลี่ยนได้ต่อเมื่อข้าราชการผู้นั้นได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแล้ว กรณีนี้ยังถือไม่ได้ว่าได้ดำรงตำแหน่ง เมื่อสอบคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่รักษาการไม่ได้ กรมเจ้าสังกัดควรจะดำเนินการขออนุมัติ ก.พ. ให้แต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นให้ดำรงตำแหน่งในระดับมาตรฐานกลางใด ระดับมาตรฐานกลางหนึ่ง เมื่อ ก.พ. อนุมัติ และกรมเจ้าสังกัดได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ แล้ว ถ้าหากเป็นตำแหน่งในระดับมาตร-

ฐานกลางที่มีเงินเดือนคาบเกี่ยวระหว่าง ๒ ชั้น และข้าราชการผู้นั้นเป็นข้าราชการชั้นต่ำอยู่ ก็อาจเลื่อนเป็นชั้นสูงขึ้นได้ เมื่อได้รับเงินเดือนเท่า หรือสูงกว่าขั้นต่ำของชั้นที่สูงขึ้นในระดับมาตรฐานกลางนั้นๆ เช่น

นาย ก. ข้าราชการชั้นตรี ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งในระดับมาตรฐานกลางที่ ๔ แต่สอบไม่ได้ และได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ให้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับมาตรฐานกลางที่ ๓ (เงินเดือนชั้นตรี – ชั้นโท) และกรมเจ้าสังกัดได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว เมื่อนาย ก. ได้รับเงินเดือนเท่ากับขั้นต่ำของชั้นโท ก็อาจสั่งเลื่อนชั้นเป็นชั้นโทได้

พ้นจากทดลองปฏิบัติราชการแล้วย่อมเลื่อนเงินได้

ผู้ถาม : สมาชิกคนหนึ่งแต่ว่าจำเลขที่ไม่ได้

นาย ก. เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญจัตวา อันดับ ๕ ขั้น ๑๔๘๐ บาท สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นประจำแผนก ตั้งแต่วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ รับเงินเดือนในอัตราชั้นตรี อันดับ ๒ ขั้น ๑๔๘๐ บาท นาย ก. ได้รับการเลื่อนชั้นโดยไม่ได้เลื่อนเงินเดือน

ขอทราบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๑๘ นาย ก. จะมีสิทธิได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนหรือไม่ ถ้าหากจะออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือนให้เมื่อนาย ก. พ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้ว คือหลังจากวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๗ จะได้หรือไม่

ตอบ : เมื่อนาย ก. พ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้ว ย่อมแสดงว่านาย ก. มีความรู้ความสามารถเหมาะสม อันเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งในการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน การออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือนให้นาย ก. เมื่อนายก. พ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้วจึงชอบที่จะทำได้

จดหมายเปิดผนึก : คอลัมน์

จดหมายเปิดผนึก – เป็นคอลัมน์สำหรับทัศนคติอันบริสุทธิ์ใจและเสรี เป็นสถานีกลางที่จะถ่ายทอดความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และหมายความรวมถึงความในใจบางประการของท่านที่มีต่อระบบราชการทั้งในทางตรงและทางอ้อม ไปสู่ผู้มีอำนาจพิจารณาหรือสั่งการ

เป้าหมายอันงดงามและสูงส่งของคอลัมน์นี้อยู่ตรงความหวังที่ว่า ความคิดเห็นและทัศนคติจากหลายทิศทางที่มีต่อการบริหารราชการแผ่นดินเมื่อประสานสอดคล้องกับการยอมรับอย่างเคารพในความเห็นเหล่านั้น จะช่วยพาระบบราชการเดินทางไปบนเส้นทางที่ถูกที่ควรจนถึงวันพรุ่งนี้ได้ขนได้

ข้าราชการพ้นจากราชการเมื่ออายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ จริงหรือไม่ ?

ตามมาตรา ๑๙ แห่ง พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๔ ระบุว่า "ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบบีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการ เมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบหกสิบบีบริบูรณ์นั้น"

วิธีปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ แห่ง พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุ มีอายุตั้งแต่หกสิบบีบริบูรณ์ขึ้นไป จนกระทั่งถึงผู้ที่มีอายุครบหกสิบเอ็ดบีบริบูรณ์ เพราะคำว่า "พ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์นั้น"

ลองดูตัวอย่างชัดๆ

นาย ก. เกิดวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๕๗ จะมีอายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๗ จะต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ คือเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๑๗ (เพราะเดือนเมษายน ๒๕๑๗ อยู่ในปีงบประมาณ ๒๕๑๗) คือตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ รวมอายุนาย ก. ได้ ๖๐ ปี ๖ เดือน

นาย ข. เกิดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๕๗ จะมีอายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๗ จะต้องพ้นจากราชการ เมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ คือเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๑๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ รวมอายุได้ ๖๐ บีบริบูรณ์

นาย ค. เกิดวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๕๗ จะมีอายุครบ ๖๐ บีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ ตุลาคม

๒๕๑๗ จะต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ คือเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๑๘ (เพราะเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ อยู่ในปีงบประมาณ ๒๕๑๘) คือตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ รวมอายุได้ ๖๑ ปีบริบูรณ์

จากตัวอย่างข้างบนนี้ นาย ข. และนาย ค. เห็นได้ชัดที่สุด เกิดห่างกันเพียงวันเดียว (อาจจะเพียงนาทีเดียวก็ได้) แต่พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุ ห่างกัน ๑ ปีเต็ม ๆ ยุติธรรมไหมครับ

ทำอย่างไรถึงจะยุติธรรม ?

ไม่ยากเลย ข้าราชการใดมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ในวันใด ก็พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุในวันนั้น ดังนั้นจากตัวอย่างดังกล่าวแล้ว

นาย ก. พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุ ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๗

นาย ข. พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๗

นาย ค. พ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗

ทำอย่างนี้แล้วเสียหายไหม ?

ไม่เห็นมีข้อเสียหาย มีแต่ข้อดีทั้งนั้น บางคนคิดว่า อาจจะทำยากเพราะยุ่งยากในการตัดจ่ายเงินและการควบคุมเกษียณอายุ แต่ก็มีข้อโต้แย้งได้ว่าไม่ยาก

การตัดจ่ายเงินไม่ยาก เพราะทำได้เช่นเดียวกับข้าราชการที่พ้นจากราชการเพราะเหตุอื่น เช่น ตาย ลาออก ปลดออก ให้ออก หรือไล่ออก

การควบคุมเกษียณอายุก็ไม่ยาก เพราะสามารถแจ้งล่วงหน้าก็ปีก็เดือนก็ได้

หรือจะมีเสียงค้านที่ว่าไหน ๆ ก็ปฏิบัติงานมานานแล้ว ก็ให้อยู่ไปจนสิ้นปีงบประมาณ

เรื่องนี้ก็เป็นการดี สำหรับตัวอย่างของนาย ค. เท่านั้น แต่นาย ข. ไม่ชอบใจเลย เพราะอายุแก่กว่านาย ค. เพียงวันเดียว แต่พ้นจากราชการ เพราะครบเกษียณอายุก่อนนาย ค. ตั้ง ๑ ปี

แล้วข้อที่ดีละครับ ลองดูเบื้องต้น ๆ ไปดีกว่า

๑. ยุติธรรม เห็นจะไม่ต้องอธิบายละครับ เพราะจากตัวอย่าง นาย ก. นาย ข. และนาย ค. ก็เห็นชัดอยู่แล้ว

๒. เป็นผลดีต่อการปฏิบัติราชการ ท่านผู้อ่านลองคิดดูซิครับ ข้าราชการพ้นจากราชการ เพราะครบเกษียณอายุพร้อม ๆ กันหลายคน บางครั้งทั้งปลัดกระทรวงและรองปลัดกระทรวง หรือทั้งอธิบดีและรองอธิบดีพ้นจากราชการเพราะครบเกษียณอายุพร้อม ๆ กัน ผมว่ายุ่งพอดู

การพ้นจากงาน เพราะครบเกษียณอายุนี้ ตามความรู้ของผม ซึ่งมีไม่มากนัก ไม่มีประเทศไหนในโลก รวมทั้งบริษัทเอกชนในประเทศไทย ทำเหมือนราชการไทย เท่าที่ทราบมา เขาให้พ้นจากราชการในวันที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ หรืออายุตามที่ท่านกำหนดไว้เท่านั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้น่าจะแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้ ก็ไม่ยากหรอกครับ เพียงแต่แก้ไขมาตรา ๑๙ พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ ดังกล่าวแล้วจากคำว่า "ข้าราชการซึ่งมีอายุครบ หกสิบปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์นั้น" เป็น "ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการในวันที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์นั้น"

ขอประทานเสนอปัญหานี้ต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะที่เป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ คณะรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อโปรดพิจารณาด้วย

"ข้าราชการใหม่"

หลิ่วตาข้างหนึ่งแล้วก็ยังเอื้อนเอ่ยมธุรสวาจาไม่ออก

การตีกรอบตัวเองให้เพียรมองแง่มุมต่าง ๆ ของเดือนนี้ (และเดือนต่อ ๆ ไป) ด้วยความนุ่มนวลอ่อนโยนสุขุมละเมียดละไมกว่าที่เคยมองมาในสภาพแวดล้อมอันเป็นพิษเป็นภัยอย่างในทุกวันนี้ มันไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายนัก

เพราะต้องคอยเตือนตัวเองอยู่ทุกนาทีว่า – จงมองด้วยเครื่องหมายบวกในหัวใจ

ถ้าจะมองแง่มุมไหนด้วยเครื่องหมายลบ ก็จงหลับตาเสีย อย่าไปมองให้มันกระเทือนซางคนอื่นเขาเข้า

มันอัดอั้นตันใจอย่างนี้แหละครับท่านสารวัตร

โถ! ปีนี้นางสงกรานต์เธอยังทัดดอกสามหาว

แล้วจะให้ผมอมดอกพิกุลอยู่กระนั้นหรือขอรับกระผม

มา มาพูดอะไรในแง่ดีให้มันบันเทิงปากกันดูสักตั้ง ถ้ามันจะเป็นเครื่องหมายบวกที่เกินจริงมากไปสักหน่อย ก็ขออย่าได้ถือสาหาความกันเลย

มองคนละมุม : คอลัมน์

หลิ่วตาข้างหนึ่ง

แล้วจึงเอื้อนเอ่ยมธุรส

อัคนี **หฤทัย**

ถือเสียว่ามันเป็นโรคประจำตัวของคนปากหมาน เอ๊ย! ปากหวานก็แล้วกัน

โรคนี้ไม่ได้ติดตัวผมมาแต่กำเนิดหรอกขอรับกระผม เพิ่งมาเป็นตอนที่เปลี่ยนสภาพตัวเอง จากประชาชนมาเป็นข้าราษฎรนี่แหละ เห็นอะไรดี ๆ งาม ๆ เข้ามันก็อดชมเชยไม่ได้

มันก็เลยไปตรงกับนโยบาย ชมไม่ว่า ด่ามีเรื่องเข้าพอดี

อย่าถามผมเลยว่าเป็นนโยบายของใคร

เอาเป็นว่านโยบายของทางราชการก็แล้วกัน

ตอบอย่างนี้เสียได้ก็สบายใจ เข้าทำนองบัดสวะให้พ้นหน้าบ้าน

มันจะไปรกอยู่หน้าบ้านใครก็ช่างมัน

ไหน ๆ ก็จะต้องมองกันด้วยเครื่องหมายบวกในหัวใจอยู่แล้ว ก็ขอมองภาพของข้าราชการด้วยอาการหลิ่วตาข้างหนึ่ง

คุณเห็นจะต้องตีความข้างเดียวแล้วว่า ผมหลิ่วตาทำไม ?

มธุรสถ้อยประการแรกที่น่าจะเอื้อนเอ่ยถึงข้าราชการก็คือความเป็นคนหัวอ่อน อ่อนน้อมสุภาพเรียบร้อย พินอบพิเทา ดีเหลือเกิน

นี่ผมกำลังพูดถึงข้าราชการบางประเภท ที่มีคุณลักษณะที่ดีเช่นนั้น

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับที่ออกมายี่สิบปีแล้วก็ยังมีข้อบัญญัติเป็นกรอบเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ว่า ข้าราชการพลเรือนต้องสุภาพ เรียบร้อย เชื่อฟัง และไม่แสดงความกระด้างกระเดื่อง ต่อผู้บังคับบัญชา

ด้วยความรู้สึกส่วนตัว ผมเห็นว่ากรอบเกณฑ์ดังกล่าวถึงแม้จะรัดกุมถึงขนาดที่กำหนดเอาไว้เลยว่า ข้าราชการจะต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา (ไม่ว่าผู้บังคับบัญชาจะถูกหรือจะผิด) แล้วก็ตาม แต่ความรัดกุมดังกล่าวก็ยังคงไม่แน่นหนาเพียงพอ

จะเอามันให้แน่นหนา ก็ต้องย้ำหัวตะปูลงไปอีก

ควรจะมีกำหนดให้แน่ชัดเลยว่า การขัดแย้งแม้ในทางความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชา ย่อมมิอาจกระทำได้

เอากันอย่าให้ดิ้นหลุดอย่างนี้เลยดีไหมขอรับกระผม

มันจะได้สบายอกสบายใจด้วยกันทั้งฝ่ายผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชาก็จะสบายใจในแง่ของการบริหารและการปกครอง ไม่ต้องเป็นกังวล

หัวใจกับผู้น้อย ที่จะคอยต่อต้านทางความคิด ท่านว่าอะไรคิดอะไรก็ถูกต้องไปเสียทั้งหมด

ผู้ใต้บังคับบัญชาก็สบายใจที่ไม่ต้องพูดอะไรกันมาก มีปากไว้คอยยิ้มสนองให้ถูกจังหวะและกาละเทศะ กับใช้เพียงเพื่อพูดคำว่า ขอรับกระผมเท่านั้นเอง

เออ! เป็นระบบราชการในอุดมคติที่สงบราบคาบโดยแท้

คิดไปคิดมาแล้ว ข้าราชการประเภทนี้คงไม่เคยอ่านวรรณกรรมพื้นบ้านของไทยอย่างขุนช้างขุนแผนมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนที่ว่า– **ถ้าใครลดก็เอาแข็งเข้าต่อต้าน ถ้าใครซื่อซื่อต่อจนวายปราณ**

อย่างมากที่ได้อ่านก็คือ– **รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี** หรือไม่อย่างนั้นก็ได้อ่านแต่นิทานต่างด้าวของอีสปเรื่อง **ต้นอ้อกับต้นไทร**

พอเอามาประกอบกับสุภาษิตโบราณยุคพอศอสองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบ ที่เคยได้รับการกรอกหูหรือผึ่งหัวมาว่า– **ไม้ซีกอย่างดัดไม้ซุง** เข้าก็เกิดผึ่งใจจนกลายเป็นทัศนคติ ในการรับราชการเฉพาะตัวไป

แล้วต้นอ้อหรือไม้ซีกเหล่านั้นก็เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทันตาเห็น

เพื่อนหนุ่มในยุคกางเกงขาบาน คนหนึ่งของผมมีวิญญาณกวีอยู่ในสายเลือด เขาเคยบอกกับผมว่า การรับราชการในยุคนี้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญห้าประการถึงจะเจริญก้าวหน้า

แล้วเขาก็ร่ายเรียงออกมาได้คล้องจองกันนักว่า– **โล้งดำนับ ลับพัสลม คมกริ่น รินน้ำชา พาของขวัญ**

ผมทึ่งและเห็นด้วยกับทัศนคตินี้อย่างฉกาจฉกรรจ์

มีภาพชีวิตข้าราชการอันจำเจที่เห็นกันอยู่ทุกบ่อย ๆ พอที่จะยกมาสนับสนุนให้เห็นถึงความสุภาพอ่อนน้อมของข้าราชการไทย (ก็ต้องบอกอีกนั่นแหละขอรับกระผมว่าเป็นบางจำพวก) ได้เป็นอย่างดี

ภาพของข้าราชการไทยเวลาอื่นพูดกับผู้บังคับบัญชาไงล่ะครับ

ภาพที่เพอร์เฝคท์จริง ๆ ก็คือ ส้น ท้าทั้งสองอยู่ชิดกัน ค้อมไหล่ ค้อมตัว (ยิ่งงอได้มากเท่าไรก็ยิ่งเพอร์เฝคท์มากขึ้นเท่านั้น) มือทั้งสองค้องกุมอยู่ตรงเป้ากางเกง

เป็นภาพประกอบที่งดงามมากสำหรับบรรยายความอ่อนน้อม

ถึงจะขาดบุคลิกภาพของความเป็นคนไปอย่างรุนแรงร้ายกาจ ก็ยังพออภัยให้กันได้

ที่ว่าให้อภัยได้นั้น หมายถึงผู้บังคับบัญชาให้อภัย

และเหมือนเป็นสูตรสำเร็จสำหรับส่วนผสมสองอย่างแห่งองค์ประกอบของความอ่อนน้อมคือถ้าลองสังเกตดูให้ดีจะพบว่าผู้ที่เป็นต้นแบบของภาพชีวิตดังกล่าวได้ดีที่สุดนั้น พูดคำว่าขอรับกระผมได้คล่องปากทุกคนไป

คนไหนก็คนนั้น

จะว่าไปแล้วผมชื่นชมกับภาพที่ได้เห็นอยู่ในชีวิตประจำวันเหล่านั้นมาก สาบานให้ก็ได้ว่าชื่นชมจริงๆ

แต่มีข้อตะขิดตะขวงใจอยู่เล็กน้อย เกี่ยวกับความไม่เสมอต้นเสมอปลายของอ่อนน้อมดังกล่าว

สองมือที่เคยกุมเป้ากางเกงเหมือนคนซิบแตกเวลาอยู่ต่อหน้าผู้บังคับบัญชาทำไมถึงต้องเปลี่ยนไปเป็นสองมือที่ท้าวเอวอย่างวางอำนาจเวลาไปทำเขื่องอยู่กับชาวบ้านหรือประชาชนธรรมดาๆ ผมก็ยังหาเหตุผลไม่พบ

หรือว่ามันเป็นอุปนิสัย (ผมใช้คำว่าอุปนิสัยก็ด้วยความสุภาพอ่อนน้อมเยี่ยงข้าราชการคนอื่นๆเหมือนกัน แม้อันที่จริง ไอ้ที่ผมคิดเอาไว้มันเป็นอีกคำหนึ่ง ซึ่งก็ไม่ได้หยาบคายอะไรหรอก แต่ผมก็ไม่อยากให้ใครมาคอมเมนท์ว่าผมใช้คำต่ำๆ ในวารสารข้าราชการ)

ผมอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อสองสามวันก่อนมีพาดหัวข่าวที่พอจะยกมาใช้เป็นตัวอย่างประกอบเรื่องความไม่เสมอต้นเสมอปลายอย่างที่ว่ามาแล้วได้

ไทยรัฐ ฉบับ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๗ พาดหัวไว้ที่หน้าหนึ่งว่า – **นายกฯ เตือนข้าราชการ อย่าทำตัวเป็น "เจ้านาย"**

รายละเอียดในข่าวบอกว่า–ในโอกาสที่ไปเป็นประธานในการเปิดสัมนากับบริหารระดับข้าราชการชั้นพิเศษทั้งทหารและพลเรือน เมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๗ นายกรัฐมนตรีได้พูดถึงข้าราชการไทยว่า ข้าราชการไทยเป็นภาพพจน์ที่ไม่ดีเลยในสายตาของประชาชน และสื่อมวลชน

ประสบการณ์ประการหนึ่งของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการต้อนรับประชาชนผู้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลก็คือ เมื่อครั้งที่นายกรัฐมนตรีนำเงินไปเสียภาษี ก็ถูกเจ้าหน้าที่มองตั้งแต่หัวจรดตีน แล้วบอกให้นั่งรอ (คำว่าตีนถ้าเป็นคำต่ำ โปรดเปลี่ยนเป็นคำว่าเท้าเอาเองเถิดขอรับกระผม)

ข้อสังเกตประโยคต่อมาของนายกรัฐมนตรี ก็คือนี่ขนาดเอาเงินไปประเคนให้รัฐบาลยังเป็นอย่างนี้

โถ! ก็ท่านไปติดต่อตอนเป็นสามัญชนหรือประชาชนธรรมดาๆ มันก็ต้องได้รับการต้อนรับอย่างนี้แหละ ขอรับกระผม

ถ้าท่านลองไปติดต่อขอชำระภาษีตอนที่ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่อย่างวันนี้ ท่านก็จะได้พบภาพอีกอย่างหนึ่ง – อ่อนน้อม พินอบ

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ภาพซึ่งใช้สีผสมเพียงสองสี–สีดำกับสีแดง

ผมไม่อยากใช้คำว่าหายนะ – แต่ก็ต้องใช้

เขียนมาถึงตรงนี้แล้วอยากให้นักวิชาการหรือนักวิเคราะห์งานบุคคลคนไหนก็ได้ ลองวิเคราะห์ดูให้ถ่องแท้ว่า ระหว่างกลุ่มบุคคลที่คิดว่าประเทศไทยไม่ใช่ของพวกเรา พวกเดียวกับกลุ่มบุคคลผู้ที่ทำอะไรไว้ในแผ่นดินเหมือนกับว่า ประเทศไทยเป็นของกลุ่มพวกเขาพวกเดียวนั้น กลุ่มแรกหรือกลุ่มหลังจะทำให้ประเทศชาติพินาศล่มจมได้มากกว่ากัน หรือเร็วกว่ากัน

นายกรัฐมนตรีมองข้าราชการไทยต่อไปว่าจากการคลุกคลีกับข้าราชการมามาก เห็นว่าข้าราชการไทยดีขึ้นเร็วมาก ระดับที่ดีคือพวกนักคิด นักบริหาร ซึ่งเป็นระดับกลาง จึงมักกระทบกับพวกที่สูงขึ้นไปซึ่งไม่เข้าใจเจตนาดีต่อบ้านเมืองของเรา เพราะพวกนี้ไม่ "ขอรับกระผม" พวกผู้ใหญ่ที่ใกล้พิพิธภัณฑ์ จึงเข้ากับเขาไม่ได้

พารากราฟนี้ไม่ต้องมีคำอธิบายเป็นการแซมบทเพิ่มเติมเลยสักคำ

ยกมาให้อ่านกันในวงราชการ หรือในวงผู้ที่อ่านวารสารข้าราชการอย่างนี้ ถ้ามันจะไปกระทบความรู้สึกหรือกระทบหัวใจใครเข้าบ้าง ก็ขออย่าได้ลุแก่โทสะจริตเดือดดาลจนคิดว่าผมเป็นคนพูดก็แล้วกัน

นายกรัฐมนตรี – นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นผู้พูดนะขอรับกระผม

มีอะไรก็ไปพูดจาว่ากล่าวเอากับท่านเถิด ถ้าจะมาว่ากล่าวเอากับผมมันก็รู้สึกว่าจะผิดงานและผิดคน

บาปนะขอรับกระผม

ต้นอ้ออย่างผมหรือจะกล้าพูดอะไรที่มันจริง ๆ และตรงไปตรงมาได้คืออย่างนี้

มีแต่จะราบระเนนเอนลู่ตามลม
แล้วเอ็อนเอ่ยมธุรสถ้อยไปตามเพลงเท่านั้น

ตั้งแต่จำความได้ ถึงผมจะไม่เคยอมดอกพิกุลเลยสักครั้ง แต่ผมก็แน่ใจว่าการมองคนละมุมของผมในวันนี้ ไม่ได้มองด้วยการทัดดอกสามหาว

ผมวิเคราะห์ตัวเองได้ว่า มองอย่างสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม พินอบพิเทา เต็มความหมาย และเต็มสภาพของคำทุกคำที่ว่ามาแล้วนั้นด้วย

ผมไม่ได้กราดเกรี้ยว ก้าวร้าวรุกราน หรือทำให้ใครกระทบกระเทือนเลย ไม่ได้โจมตีใครเป็นการส่วนตัว ไม่ได้ตีรวน ไม่ทั้งนั้นไปแหละขอรับกระผม

เรียกตามประสาของผมว่าตีลูบ
คงไม่มีใครเดือดร้อน หรือเต้นมาออกรับ
หรือจะมี
ถ้ามีก็เต้นออกมา ผมจะคอยดูขอรับกระผม

ที่ปรึกษา
พันเอก จินดา ณ สงขลา
นายประวัฒ ณ นคร
นายโสรัจ สุจริตกุล

บรรณาธิการ
ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นายจีระพงษ์ สิวายะวิโรจน์
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

กองบรรณาธิการ
นายอดุลย์ศักดิ์ ตีระจินดา
นายวรเทพ สวัสดี
นายอิทธิชัย จันทรินทุ
นายเกียรติสม กลิ่นสุวรรณ
นายอดุล จันทรศักดิ์
นายณรงค์ นุกูลการ

ผู้จัดการ
เรืออก ผจง ตันติเฉลิม

ผู้ช่วยผู้จัดการ
นายสมพงษ์ ศรีวิมล
ม.ร.ว. ชยธวัช ศรีธวัช
นายจีระพงษ์ สิวายะวิโรจน์

แล้วเห็นไหมล่ะ
ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้สามารถจริง ๆ
ใครที่เคยกล่าวหาว่าเป็นเพียง "ผู้พิชิตใบตองแห้ง" ก็เห็นจะต้องใคร่ครวญให้จงหนัก
ที่เดิมเราว่า – ห้ากรมยังสู้หนึ่งคนไม่ได้
มาถึงตอนนี้ยังเชื่อมั่นว่า แถมให้อีกหนึ่งกระทรวงก็ยังไหว
หรือ "ท่าน" จะว่ายังไง

ตามเป้าหมายเดิม
เรามีบทความบางเรื่องที่น่าสนใจ
น่าสนใจเหมือนกับภาพปกฉบับนี้
เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ
เราตั้งใจจะตีพิมพ์ในวารสารข้าราชการฉบับนี้
แต่แม้ว่าเราจะเชื่อมั่นในเหตุผลและหลักวิชา
รวมทั้งประโยชน์ของส่วนรวมด้วยก็ตาม
เราก็จำใจต้องถอนเรื่องที่ว่านั้นออกจากแพ็มต้นฉบับ
ด้วยความเคารพในกฎเกณฑ์ของการกีฬา
เอาไว้เดือนหน้าฟ้าใหม่
อากาศปลอดโปร่ง
เราจะนำเรื่องนี้กลับมาเล่าสู่กันฟังก็ได้.

สวัสดี